

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA

AKTUALIZACJA

ZLECENIODAWCA:

URZĄD GMINY JASZENICA
Jasienica 159, 43-385 Jasienica
tel.: (033) 815 22 31, fax.: (033) 815 30 02
e-mail: sekretariat@jasienica.pl www.jasienica.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING,
ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała
tel./fax: (0-33) 498 37 89, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

JASZENICA, KWIECIEŃ 2009

Urząd Gminy Jasienica
43-385 JASZENICA 159

OPRACOWAŁ:

Agnieszka Chylak,

Andrzej Blarowski

Joanna Dzikon

Tomasz Giza

Janusz Przysiał

Piotr Kukla

Osoby i instytucje współpracujące przy opracowaniu niniejszego dokumentu:

1. Andrzej Świerkot, Anna Jończy, Tadeusz Pieszka, Łukasz Nowrotek – Urząd Gminy Jasienica,
2. Barbara Koral Edyta Dobias - Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej, Wydział Zagospodarowania Przestrzennego, Ochrony środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
3. ENION S.A. Oddział w Bielsku – Białej, Energetyka Beskidzka,
4. Agnieszka Gońka - Aqua S.A. w Bielsku – Białej,

Zdjęcia na okładce: www.jasienica.pl

<i>SPIS TREŚCI</i>	
1	WSTĘP 7
1.1	PODSTAWA OPRACOWANIA..... 7
1.2	METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE..... 7
2	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE..... 9
2.1	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 9
2.2	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2000-2020..... 10
2.3	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2004 ORAZ CELE DŁUGOTERMINOWE DO ROKU 2015..... 11
2.4	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU BIELSKIEGO DO ROKU 2015..... 12
2.5	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU BIELSKIEGO..... 13
2.6	PROJEKT STRATEGII ROZWOJU GMINY JASZENICA NA LATA 2008-2012..... 15
3	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY JASZENICA 16
3.1	POŁOŻENIE..... 16
3.2	UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA 18
3.3	KLIMAT..... 19
3.4	OTOCZENIE SPOŁECZNO GOSPODARCZE 19
3.5	TURYSTYKA I REKREACJA..... 22
3.6	WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA 23
4	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO..... 25
4.1	OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU 25
4.1.1	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO..... 25
4.1.2	IDENTYFIKACJA POTRZEB 30
4.1.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018..... 31
4.1.4	HARMONOGRAM ZADAŃ..... 32
4.1.5	WNIOSKI..... 34
4.2	OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW 34
4.2.1	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO..... 34
4.2.2	IDENTYFIKACJA POTRZEB 36
4.2.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018..... 37
4.2.4	HARMONOGRAM ZADAŃ..... 37
4.2.5	WNIOSKI..... 38
4.3	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI..... 38
4.3.1	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO..... 38
4.3.2	IDENTYFIKACJA POTRZEB 41
4.3.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018..... 43
4.3.4	HARMONOGRAM ZADAŃ..... 44
4.3.5	WNIOSKI..... 45
4.4	OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN 45
4.4.1	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO..... 45
4.4.2	IDENTYFIKACJA POTRZEB 45
4.4.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018..... 47
4.4.4	HARMONOGRAM ZADAŃ..... 47
4.4.5	WNIOSKI..... 48
4.5	BIOTECHNOLOGIE I ORGANIZMY GENETYCZNIE ZMODYFIKOWANE..... 48
4.6	PODSUMOWANIE 48
5	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII..... 48
5.1	MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI..... 49
5.2	WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH..... 50
5.3	PODSUMOWANIE 50
5.4	KSZTAŁTOWANIE ZASOBÓW WODNYCH ORAZ OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY 51
5.4.1	OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ..... 51
5.4.2	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018..... 53
5.4.3	HARMONOGRAM ZADAŃ..... 53
6	DALSZA POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO NA OBSZARZE GMINY JASZENICA.. 54

6.1	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA.....	54
6.1.1	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO.....	54
6.1.2	IDENTYFIKACJA POTRZEB.....	64
6.1.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018.....	67
6.1.4	HARMONOGRAM ZADAŃ.....	68
6.1.5	WNIOSKI.....	70
6.2	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA.....	70
6.2.1	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO.....	71
6.2.2	IDENTYFIKACJA POTRZEB.....	84
6.2.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018.....	85
6.2.4	HARMONOGRAM ZADAŃ.....	86
6.2.5	WNIOSKI.....	88
6.3	GOSPODAROWANIE ODPADAMI.....	88
6.3.1	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO.....	88
6.3.2	IDENTYFIKACJA POTRZEB.....	96
6.3.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018.....	97
6.3.4	HARMONOGRAM ZADAŃ.....	98
6.3.5	WNIOSKI.....	100
6.4	POWAŻNE AWARIE.....	100
6.5	BEZPIECZEŃSTWO CHEMICZNE.....	100
6.5.1	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018.....	102
6.5.2	HARMONOGRAM ZADAŃ.....	102
6.5.3	PODSUMOWANIE.....	103
6.6	ODDZIAŁYWANIE HAŁASU.....	103
6.6.1	CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU AKTUALNEGO.....	106
6.6.2	IDENTYFIKACJA POTRZEB.....	109
6.6.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018.....	112
6.6.4	HARMONOGRAM ZADAŃ.....	113
6.6.5	WNIOSKI.....	114
6.7	ODDZIAŁYWANIE PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	114
6.7.1	STAN WYJŚCIOWY.....	114
6.7.2	IDENTYFIKACJA POTRZEB.....	115
6.7.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE DO ROKU 2012 I DO ROKU 2018.....	117
6.7.4	HARMONOGRAM ZADAŃ.....	117
6.7.5	WNIOSKI.....	118
6.8	ANALIZA FINANSOWA.....	118
6.8.1	NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ PROGRAMU.....	118
6.8.2	PROPONOWANY MONTAŻ FINANSOWY DLA ZADAŃ WŁASNYCH PROGRAMU.....	121
6.8.3	OCENA MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWY WDROŻENIA ZADAŃ WŁASNYCH PROGRAMU.....	123
7	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACYJNE PROGRAMU.....	127
7.1	MECHANIZMY PRAWNE.....	127
7.2	PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA I INNE AKTY NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	128
7.2.1	USTAWY.....	128
7.2.2	ROZPORZĄDZENIA.....	129
7.2.3	INNE AKTY PRAWNE.....	131
7.2.4	OBOWIAZUJĄCE DYREKTYWY W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	131
8	DOSTĘP DO INFORMACJI, EDUKACJA EKOLOGICZNA, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA.....	132
9	POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH I POZAINWESTYCYJNYCH.....	135
10	MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ ZAPISANYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA.....	136
10.1	MONITORING ŚRODOWISKA.....	136
10.1.1	OCHRONA PRZYRODY I BIORÓŻNORODNOŚCI.....	136
10.1.2	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI.....	137
10.1.3	OCHRONA POWIETRZA.....	137
10.1.4	OCHRONA WÓD.....	137
10.1.5	GOSPODAROWANIE ODPADAMI.....	137

11	SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO W GMINIE JASIEŃNICA	137
11.1	SYSTEM EMAS.....	137
11.2	REMAS.....	138
11.3	SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO NA OBSZARZE GMINY JASIEŃNICA	138

SPIS TABEL

TABELA 1	STRUKTURA IŁOŚCI OSÓB BEZROBOTNYCH W LATACH 2004-2007	22
TABELA 2	LICZBA BEZROBOTNYCH W GMINIE JASIEŃNICA W LATACH 2004-2007 WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA – WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA DANEGO ROKU	22
TABELA 3	STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GMINIE.....	39
TABELA 4	STRUKTURA IŁOŚCIOWA GOSPODARSTW I DZIAŁEK ROLNYCH NA OBSZARZE GMINY JASIEŃNICA	40
TABELA 5	PRZEPŁYWY CHARAKTERYSTYCZNE IŁOWNICY W PRZĘKROJU POSTERUNKU WODOWSKAZOWEGO CZECHOWICE-DZIEDZICE.....	54
TABELA 6	OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W PUNKTACH MONITORINGU DIAGNOSTYCZNEGO I OPERACYJNEGO W 2007 ROKU	55
TABELA 7	OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKTACH MONITORINGU DIAGNOSTYCZNEGO I OPERACYJNEGO W 2007 ROKU*.....	58
TABELA 8	WYNIKI BADAŃ, W ZAKRESIE FIZYKO-CHEMICZNYM, (WODY PO FILTRACH) Z UJĘCIA WÓD PODZIEMNYCH RUDZICA	60
TABELA 9	WYNIKI BADAŃ, W ZAKRESIE FIZYKO-CHEMICZNYM, (WODY PO FILTRACH) Z UJĘCIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH „WAPIENICA”, STAN NA DZIEŃ 19.03.2008r.	61
TABELA 10	CHARAKTERYSTYKA ŹRÓDEŁ ZAOPATRZENIA W WODĘ GMINY JASIEŃNICA.....	61
TABELA 11	STRUKTURA ZUŻYCIA WODY W GMINIE	62
TABELA 12	STRUKTURA ZUŻYCIA WODY W GMINIE W ROZBICIU NA GOSPODARSTWA DOMOWE I POZOSTAŁYCH ODBIORCÓW	62
TABELA 13	CZYNNIKI METEOROLOGICZNE WPŁYWAJĄCE NA STAN ZANIECZYSZCZENIA ATMOSFERY.....	71
TABELA 14	KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW GDY OKREŚLONY JEST MARGINES TOLERANCJI	71
TABELA 15	KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW GDY MARGINES TOLERANCJI NIE JEST OKREŚLONY	72
TABELA 16	ZESTAWIENIE DANYCH DOTYCZĄCYCH INFRASTRUKTURY GAZOWNICZEJ, IŁOŚCI ODBIORCÓW I ZUŻYCIA GAZU ZIEMNEGO W GMINIE JASIEŃNICA*.....	72
TABELA 17	PORÓWNIANIE EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W GMINIE JASIEŃNICA W 2002 I 2006 ROKU.....	79
TABELA 18	ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA [KG/ROK] W 2006 ROKU.....	80
TABELA 19	ROCZNA EMISJA DWUTLENKU WĘGLA DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA [KG/ROK] W 2006 ROKU	81
TABELA 20	ROCZNA EMISJA DWUTLENKU WĘGLA DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA [KG/ROK] W 2006 ROKU	82
TABELA 21	ZESTAWIENIE IŁOŚCI ZEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG/ROK] NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA W OKRESIE 2003 – 2006 ROK	89
TABELA 22	ZESTAWIENIE IŁOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG/ROK] ZEBRANYCH SELEKTYWIE NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA W OKRESIE 2003 – 2006 ROK.....	90
TABELA 23	ZESTAWIENIE IŁOŚCI ODPADÓW ZIELONYCH Z PIELĘGNACJI ZIELENI, TARGOWISK CMENTARZY ITP. [MG/ROK] ZEBRANYCH NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA W OKRESIE 2003 – 2006 ROK	90
TABELA 24	ZAKŁADANE ZMIANY WSKAŹNIKÓW GENEROWANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2008 – 2015 ROK	94
TABELA 25	PROGNOZA IŁOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH WYTWARZANYCH NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2008 – 2015 ROK.....	95
TABELA 26	PROGNOZA IŁOŚCI ODPADÓW BIODEGRADOWALNYCH WYTWARZANYCH NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2008 – 2015 ROK.....	95

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1	LOKALIZACJA GMINY JASIEŃNICA NA TLE POWIATU BIELSKIEGO.....	16
RYSUNEK 2	ROZMIESZCZENIE SOŁECTW NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA	18
RYSUNEK 3	LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY Z PODZIAŁEM NA POSZCZEGÓLNE SOŁECTWA.....	19
RYSUNEK 4	LICZBA MIESZKAŃCÓW W POSZCZEGÓLNYCH SOŁECTWACH GMINY JASIEŃNICA STAN NA 31.12.2007ROK.....	20
RYSUNEK 5	IŁOŚĆ URODZEŃ, ZGONÓW I PRZYROST NATURALNY NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA W LATACH 2000-2006	20
RYSUNEK 6	SALDO MIGRACJI NA OBSZARZE GMINY JASIEŃNICA NA PRZESTRZENI LAT 1998-2006	21
RYSUNEK 7	ZMIANY W IŁOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA	21
RYSUNEK 8	POWIERZCHNIA KLAS BONITACYJNYCH GLEB UŻYTKOWANYCH ROLNICZO NA OBSZARZE GMINY JASIEŃNICA	39
RYSUNEK 9	WYNIKI BADAŃIA WARTOŚCI PH NA TERENIE GMINY JASIEŃNICA.....	41
RYSUNEK 10	MAPA ZASIĘGU DZIAŁANIA RZGW W GLIWICACH.....	52
RYSUNEK 11	LOKALIZACJA PUNKTÓW MONITORINGU WÓD POWIERZCHNIOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM	55
RYSUNEK 12	LOKALIZACJA GŁÓWNYCH ZBIORNIKÓW WÓD PODZIEMNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM.....	57
RYSUNEK 13	MAPA DYSPERSJI DLA DWUTLENKU SIARKI	73

RYSUNEK 14 MAPA DYSPERSJI DLA PYŁU PM ₁₀	73
RYSUNEK 15 MAPA DYSPERSJI DLA TLENKÓW AZOTU	74
RYSUNEK 16 MAPA DYSPERSJI DLA BENZENU	74
RYSUNEK 17 MAPA REJONÓW DYSTRYBUCYJNYCH WCHODZĄCYCH W SKŁAD ENION S.A. – ODDZIAŁ W BIELSKU – BIAŁEJ – BESKIDZKA ENERGETYKA	75
RYSUNEK 18 ZESTAWIENIE BUDYNKÓW I MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY JASZENICA POD WZGLĘDEM ICH OKRESU BUDOWY (STAN NA KONIEC 2006 ROKU).....	77
RYSUNEK 19 STRUKTURA ZUŻYCIA PALIW DLA CELÓW NA CELE GRZEWcze – ŁĄCZNE ZUŻYCIE W 2006r. – 511 TJ.....	78
RYSUNEK 20 EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W GMINIE JASZENICA W 2002 I 2006 ROKU.....	79
RYSUNEK 21 ROCZNA EMISJA WYBRANYCH SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFER Y ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY JASZENICA W 2006 ROKU.....	81
RYSUNEK 22 OPAD PYŁU W SEZONIE GRZEWczYM W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU BIELSKIEGO W LATACH 2000 – 2003	83
RYSUNEK 23 OPAD PYŁU DLA GMINY JASZENICA W POSZCZEGÓLNYCH OKRESACH W LATACH 2000 – 2004.....	84
RYSUNEK 24 PLAN SIECI 220 I 110 kV NA OBSZARZE GMINY JASZENICA.....	115
RYSUNEK 25 PRZYKŁADOWA TRASA ROWEROWA WYZNACZONA NA TERENIE GMINY JASZENICA PRZEBIEGAJĄCA PRZECZ RUDZICĘ – IŁOWNICĘ I LANDEK O DŁUGOŚCI 20KM, O WYŻSZYM STOPNIU TRUDNOŚCI.....	135

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa zawarta w dniu 20 marca 2008 roku między Eko – Team Konsulting z Bielska Białej a Gminą Jasienica na wykonanie pracy pt.: „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica”.

Program powstał również w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to przede wszystkim:

1. Opracowania udostępnione przez Gminę, a w szczególności:
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasienica,
 - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica,
 - Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Jasienica,
 - Sprawozdanie w realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Jasienica,
 - Strategię Rozwoju Gminy Jasienica,
 - Uchwała Rady Gminy w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości,
 - Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Jasienica,
 - Projekt Założeń do Planu zaopatrzenia Gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
 - Program zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska powiatu bielskiego do 2015r.
 - Raport o stanie powiatu bielskiego.
 - Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2015r.
 - Strategia rozwoju gminy Jasienica na lata 2008 - 2012.
2. Dane zebrane przez zespół autorów Programu,
3. Opracowania i raporty takich instytucji jak m.in.:
 - Ministerstwo Ochrony Środowiska,
 - Śląski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
4. Materiały konferencyjne,
5. Literatura specjalistyczna.

1.2 Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica został opracowany zgodnie z zapisami ustawowymi Prawo Ochrony Środowiska tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150 jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w Gminie. Realizacja programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica sporządzony został w 2004 roku przez firmę Eko-Team Consulting. z Bielska – Białej we współpracy z Gminą Jasienica i przyjęty dnia 27 maja 2004 roku Uchwałą Rady Gminy Jasienica (Uchwała Nr XVIII/168/2004 w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska) jako realizacja ustawy Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150), która w rozdziale III Polityka ekologiczna oraz Programy Ochrony Środowiska art. 17 wprowadza obowiązek opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa – Prawo ochrony środowiska nie określa sztywnych ram programu ochrony środowiska, zwraca jednak uwagę (art. 17 pkt. 1), by uwzględnił on pewne elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;

- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno ekonomiczne i środki finansowe.

Szczegółowy zakres, sposób oraz forma sporządzania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest zgodna z przyjętymi 21 grudnia 2002 roku przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. Wytyczne „...mają charakter ramowy i mogą być wykorzystane jako materiał pomocniczy przy sporządzaniu programów ochrony środowiska”.

Dokument ten podkreśla, że struktura wojewódzkich powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska powinna nawiązywać do struktury „Polityki ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007-2010”.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica opracowana została z uwzględnieniem układu strukturalnego „Wytycznych...” i zawiera między innymi elementy takie jak:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu,
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu,
- kontrola realizacji programu.

Niniejsza aktualizacja Programu Ochrony Środowiska została opracowana ze względu na to, iż mija ustawowy termin wykonania aktualizacji oraz ze względu na wprowadzone zmiany w prawodawstwie.

Nawiązując do układu i zawartości Projektu Polityki ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 niniejsze opracowanie zawierało będzie takie elementy jak:

- **OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO**
 - Ochrona przyrody i krajobrazu
 - Ochrona i zrównoważony rozwój lasów
 - Ochrona powierzchni ziemi
 - Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych
 - Biotechnologie i organizmy genetycznie zmodyfikowane
- **ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII**
 - Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji
 - Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych
 - Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy
- **ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSA POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO**
 - Jakość wód
 - Zanieczyszczenie powietrza
 - Gospodarka odpadami
 - Substancje chemiczne w środowisku
 - Poważne awarie przemysłowe
 - Oddziaływanie hałasu
 - Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Struktura Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica obejmuje:

1. Omówienie kierunków ochrony środowiska w Gminie w odniesieniu do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych w tym racjonalnego użytkowania lasów i zasobów przyrodniczych, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, ochrony gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych z podaniem ich stanu aktualnego,
2. Ocenę stanu wyjściowego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie. Stan docelowy zostanie osiągnięty po zrealizowaniu zaproponowanych zadań stanowiących zarówno zadania Gminy, powiatu bielskiego, a także instytucji i podmiotów

działających na analizowanym terenie. Dowodów osiągnięcia stanu docelowego dostarczać będzie ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (według ustawy co 2 lata).

Całość działań proekologicznych zamyka podsumowanie i wnioski, w których wyspecyfikowane zostały najważniejsze informacje i uwagi odnośnie zadań i potrzeb Gminy.

Dla każdego kierunku działań utworzony został harmonogram realizacji zadań. Zawiera on wykaz zadań Gminy z podziałem na zadania własne, czyli finansowane w większości ze środków własnych i koordynowane czyli takie, które realizowane są na terenie Gminy nie koniecznie ze środków Gminnych. Zadania te są realizowane często bez udziału Gminy przez przedsiębiorstwa czy mieszkańców. Harmonogram określa termin i jednostkę odpowiedzialną za realizację zadania, planowane efekty ekologiczne oraz planowane szacunkowe koszty przedsięwzięć z propozycjami źródeł ich finansowania.

Harmonogramy są podane, jako zbiorcze zestawienie w końcowej części opracowania.

Pomagają one w realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych Gminy, zaproponowane w nich zostały jednostki partnerujące z propozycją źródeł finansowania dla każdego z zadań.

Program wspomaga dążenie do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska zawiera również omówienie uwarunkowań finansowych Gminy. Na podstawie budżetów Gminy z ostatnich lat i planu budżetu na rok bieżący 2008 i szacunkowych kosztów zaproponowanych zadań nakreślono ogólną sytuację finansową Gminy, przeprowadzono prognozę budżetową oraz przeanalizowano możliwości Gminy w zakresie realizacji wszystkich zadań. Dzięki tej analizie wiadomo, jaki procent kosztów na realizację zadań powinien pochodzić z zewnątrz i należy się starać o ich pozyskanie.

W zakresie tej części opracowania przedstawiono również źródła dofinansowania na realizację poszczególnych zadań środowiskowych.

2 Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1 Polityka ekologiczna państwa

Projekt Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 określając kierunki polityki ekologicznej na lata 2007 - 2010 oraz 2011-2014, należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji *„Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”*, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba tej aktualizacji wynikała też z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy, jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągnięcia celów wspólnotowej polityki ekologicznej.

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu jakim jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnięta będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska. Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 13 stwierdza, że polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska.

We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów.

Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2 Strategia rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020

„Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020” powstała w wyniku przeprowadzenia aktualizacji „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”. Jedną z podstawowych przesłanek aktualizacji było pojawienie się kilku strategicznych dokumentów szczebla unijnego i krajowego. W wyniku aktualizacji powstał dokument o uproszczonej strukturze, przejrzysty, wykorzystujący doświadczenia minionych lat, uwzględniający zmiany uwarunkowań, które zaszły w otoczeniu, w tym przede wszystkim przystąpienie Polski do Unii Europejskiej

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą z dnia 4 lipca 2005 nr II/37/6/2005 przyjął „Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020”, dokument ten jest aktualizacją przyjętej we wrześniu 2000 „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”.

W ramach 3 pól strategicznych, dla których przeprowadzono analizę SWOT, zidentyfikowano po 2 priorytety dziedzinowe:

- w polu Zasoby ludzkie, równość szans i zagrożenia społeczne wyznaczono:
 - priorytet: edukacja, kultura, mobilność i aktywizacja zasobów ludzkich,
 - priorytet: integracja społeczna, bezpieczeństwo i zdrowie,
- w polu Gospodarka, innowacyjność i inne ramowe uwarunkowania wyznaczono:
 - priorytet: restrukturyzacja i rozwój gospodarki,
 - priorytet: innowacje, technologie, działalność B+R,
- w polu Infrastruktura, aspekty przestrzenne, środowisko wyznaczono:
 - priorytet: ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni,
 - priorytet: transport, komunikacja i informacja,

W ramach celu strategicznego IV: „Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni” wyznaczono kierunki działań:

- Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych
- Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic
- Rewitalizacja terenów zdegradowanych
- Kształtowanie ośrodków wiejskich
- Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami
- Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych

- Polepszenie jakości powietrza
- Ochrona przed hałasem

2.3 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015

W „Programie ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015” zaproponowano cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- **Ochrona zasobów wodnych**
Cel długoterminowy do 2015 roku *Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.*
- **Ochrona powietrza atmosferycznego**
Cel długoterminowy do 2015 roku *Polepszenie jakości powietrza atmosferycznego, a przyjęte kierunki działań to:*
 - redukcja niskiej emisji,
 - zintegrowanie i rozbudowa systemu ciepłowniczego regionu,
 - promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej
- **Ochrona przed hałasem**
Cel długoterminowy do 2015 roku *Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów. Można to osiągnąć poprzez:*
 - eliminację czynności powodujących hałas,
 - stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu.
- **Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym**
Cel długoterminowy do 2015 roku *Kontrola i ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska. Można to osiągnąć poprzez:*
 - wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania m.in. wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego.
 - Podstawowym działaniem będzie prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem.
- **Zapobieganie awariom przemysłowym**
Cel długoterminowy do 2015 roku *Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych. Zgodnie z prawem ochrony środowiska, większość obowiązków wykonawczych spada na prowadzących dany zakład. I tak:*
 - w odniesieniu do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii - obowiązek posiadania raportu o bezpieczeństwie i wewnętrznego planu operacyjnego,
 - obowiązek dostarczenia Komendantowi Wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego,
 - w odniesieniu do zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii obowiązek opracowania programu zapobiegania awariom"
- **Gospodarka odpadami**
Cel długoterminowy do 2015 roku *Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów. Cel ten będzie realizowany poprzez działania ukierunkowane na:*
 - uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania,

- stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów,
- usuwanie odpadów niebezpiecznych z terenów objętych ochroną wód,
- utworzenie systemu ponadgminnych wysypisk komunalnych z pełnym wyposażeniem w instalacje segregacji odpadów,
- wzmocnienie i rozbudowę regionalnego monitoringu wytwarzania, unieszkodliwiania i składowania odpadów niebezpiecznych,
- likwidację składowisk odpadów niebezpiecznych i stworzenie systemu bieżącej utylizacji odpadów,
- stworzenie regionalnego systemu stacji przeładunkowych odpadów i technologicznych instalacji utylizacji odpadów
- **Tereny przemysłowe**
Cel długoterminowy, do roku 2015 *Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego.*
 - likwidacja negatywnych skutków dawnej działalności przemysłowej
 - zagadnienia rewitalizacji terenów przemysłowych i pogórnich.
- **Ochrona powierzchni ziemi i gleb**
Cel długoterminowy, do 2015 roku *Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:*
 - zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacji,
 - lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji,
 - zmniejszeniu skali ograniczeń, jakie dla optymalnego wykorzystania biologicznego potencjału gleb stwarzają procesy degradacji spowodowanej imisją zanieczyszczeń, erozją oraz niewłaściwą agrotechniką,
 - odpowiedniej zmianie struktury upraw, na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia.
- **Ochrona zasobów kopalin**
Cel długoterminowy, do 2015 roku *Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.* Na terenie województwa śląskiego niezbędne są:
 - likwidacja wyrobisk górniczych po eksploatacji łupków karbońskich,
 - zagospodarowanie wyrobisk odkrywkowych po eksploatacji piasku i żwiru, w zależności od charakteru wyrobiska, w kierunku wodnym lub leśnym,
 - preferowanie wydobywania podziemnego z podszadaniem wyrobisk, dla ograniczenia skali osiadań terenu
 - rekultywacja terenów osiadań spowodowanych podziemną eksploatacją.
- **Ochrona przyrody**
Cel długoterminowy do 2015 roku *Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów.* Podstawą stworzenia warunków do racjonalnego zarządzania ochroną przyrody będzie:
 - wdrożenie systemu monitoringu stanu przyrody,
 - opracowanie i wdrożenie systemu informacji o obiektach i obszarach szczególnie chronionych.

2.4 Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego do roku 2015

Pomimo funkcjonowania od 2000r. „Strategii rozwoju powiatu bielskiego do 2015r.” pojawiła się potrzeba jej zaktualizowania wobec nowych wyzwań stojących przed powiatem po wejściu do Unii Europejskiej. Pojawiły się nowe wyzwania oraz nowe szanse i zagrożenia.

Strategia Powiatu Bielskiego została przyjęta Uchwałą nr II/42/324/2005 Rady Powiatu w Bielsku - Białej z dnia 8 grudnia 2005r.

Strategia jest rozległym dokumentem strategicznym, w którym zawarto misję zewnętrzną: „Powiat bielski – kraina przedsiębiorczych ludzi wśród pięknych gór” oraz misję wewnętrzną „Wspieranie rozwoju usług turystycznych w oparciu o dwa podstawowe zasoby endogeniczne: szczególne piękno przyrody beskidzkiej oraz wyjątkową przedsiębiorczość mieszkańców, gotowych kreować usługi unikalnej jakości. Dbłość o potencjał ludzki i zasoby przyrody – dwa skarby Podbeskidzia – będzie wyznaczać główny kierunek rozwoju powiatu bielskiego.”

Strategia zawiera również wiele celów ogólnych i szczegółowych wraz z przedsięwzięciami i zadaniami jakie należy zrealizować by osiągnąć cele główne. Poniżej przedstawiono cele i działania, które dotyczą ochrony środowiska:

Cel II: „Poprawa jakości środowiska naturalnego”

Ten cel zostanie osiągnięty poprzez realizację trzech pakietów działań kierunkowych wpisanych w trzy cele szczegółowe. Oto cele szczegółowe w ramach Celu II:

II.1. Wdrożenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów,

II.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu,

II.3. Kształtowanie i rozwój obszarów wiejskich,

Cel szczegółowy II.1. Wdrożenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów

• Edukacja obywatelska na rzecz segregacji odpadów u źródła ich powstawania • Działanie 2: Wdrażanie systemu selektywnej zbiórki i składowania odpadów zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Bielskiego	Działanie 1:

Cel szczegółowy II.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu

- Działanie 1: Wykorzystanie energii geotermalnej jako źródła energii
- Działanie 2: Wykorzystanie lokalnego potencjału energii wiatru, wód i słońca
- Działanie 3: Wykorzystanie zasobów biomasy na potrzeby uzyskania dodatkowego źródła energii

Cel szczegółowy II.3. Kształtowanie i rozwój obszarów wiejskich

- Działanie 1: Zapobieganie powodziom i utrzymanie odpowiedniego stanu środowiska wodnego poprzez modernizację istniejących rowów przydrożnych, cieków powierzchniowych oraz urządzeń melioracyjnych
- Działanie 2: Podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich
- Działanie 3: Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i podnoszenia jakości świadczonych usług
- Działanie 4: Inicjowanie przekształceń strukturalnych rolnictwa (wspieranie tworzenia grup producenckich, małych przetwórci, itp.)

2.5 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego

W „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Bielskiego” zaproponowano cele nadrzędne i cele szczegółowe zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- **GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA**

Cel nadrzędny: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej jakości wody do picia

Cele szczegółowe:

- Wymiana wodociągów z rur stalowych, azbestocementowych i żeliwnych
- Rozbudowa sieci wodociągowej
- Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Powiatu o łącznej długości L=1080km
- Budowa oczyszczalni ścieków

- Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach zabudowy rozproszonej
- Budowa kanalizacji deszczowej wraz z podczyszczalnią wód deszczowych
- Rozpoznanie problemu starych studni kopanych – ewidencja i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem
- Rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego
- Budowa zbiorników wodnych
- Ochrona, restytucja i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych
- Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody
- Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne

• GOSPODARKA ODPADAMI

Cel nadrzędny: Ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko

Cele szczegółowe:

- Objęcie wszystkich mieszkańców Powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów użytkowych
- Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych
- Likwidacja i rekultywacja dzikich składowisk odpadów
- Budowa indywidualnych systemów utylizacji odpadów organicznych i systemu zbiórki biomasy
- Budowa zakładu segregacji odpadów oraz termicznego przetwarzania odpadów

• OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Cel nadrzędny: Poprawa jakości środowiska pod względem ochrony powierzchni Ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności powiatu

Cele szczegółowe:

- Zapobieganie degradacji i erozji gleb
- Okresowa kontrola pH i zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo
- Rekultywacja terenów zdegradowanych
- Wprowadzenie do produkcji upraw energetycznych
- Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby
- Poprawa infrastruktury technicznej gospodarstw
- Edukacja ekologiczna

• OCHRONA POWIETRZA

Cel nadrzędny: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

Cele szczegółowe:

- Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji niezorganizowanej (obszarowej)
- Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł liniowych i powierzchniowych (transport)
- Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej

• OCHRONA PRZED HAŁASEM

Cel nadrzędny: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska

Cele szczegółowe:

- Ograniczenie hałasu komunikacyjnego

- Tworzenie terenów wolnych od ponadnormatywnych oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją

- **OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM**

Cel nadrzędny: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

Cele szczegółowe:

- Rozeznanie ponadnormatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych
- Ograniczenie emisji ponadnormatywnego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego do środowiska

- **OCHRONA PRZYRODY**

Cel nadrzędny: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności

Cele szczegółowe:

- Utworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Powiatu
- Realizacja ochrony czynnej w obszarach przyrodniczo cennych
- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa
- Poprawa kondycji zdrowotno-sanitarnej lasów

- **EDUKACJA EKOLOGICZNA**

Cel nadrzędny: Wzrost wykształcenia mieszkańców w zakresie ekologii oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych

Cele szczegółowe:

- Edukacja ekologiczna nauczycieli
- Tworzenie ośrodków edukacji ekologicznej
- Realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjów
- Tworzenie kół ekologicznych
- Organizacja wystaw proekologicznych
- Promocja gospodarstw ekologicznych
- Szkolenia i pokazy praktyczne dla rolników i działkowców w zakresie gospodarki ekologicznej

2.6 Projekt Strategii Rozwoju Gminy Jasienica na lata 2008-2012

Strategia Rozwoju Gminy Jasienica na lata 2008-2012 została opracowana przez Zygmunta Miętusa w marcu 2008 roku i przyjęta przez Radę Gminy Jasienica 24 kwietnia 2008 roku uchwałą nr XX/177/08.

W „Strategii Rozwoju Gminy Jasienica na lata 2008-2012” wyznaczono misję gminy:

„GMINA JASZENICA ATRAKCYJNE I BEZPIECZNE MIEJSCE ZAMIESZKANIA, PRACY, AKTYWNEGO WYPOCZYNKU I INWESTOWANIA W DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ PRZYJAZNĄ ŚRODOWISKU NATURALNEMU”.

Na podstawie misji wyznaczono cztery cele kluczowe w zakresie których zapisano jako jeden z celów:

„Wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy dla rozwoju rolnictwa, turystyki, sportu, wypoczynku przy założeniu rozwoju zrównoważonego”.

W ramach celów kluczowych w „Strategii...” zapisano dwa cele pośrednie i wśród nich główne zadania dla samorządu:

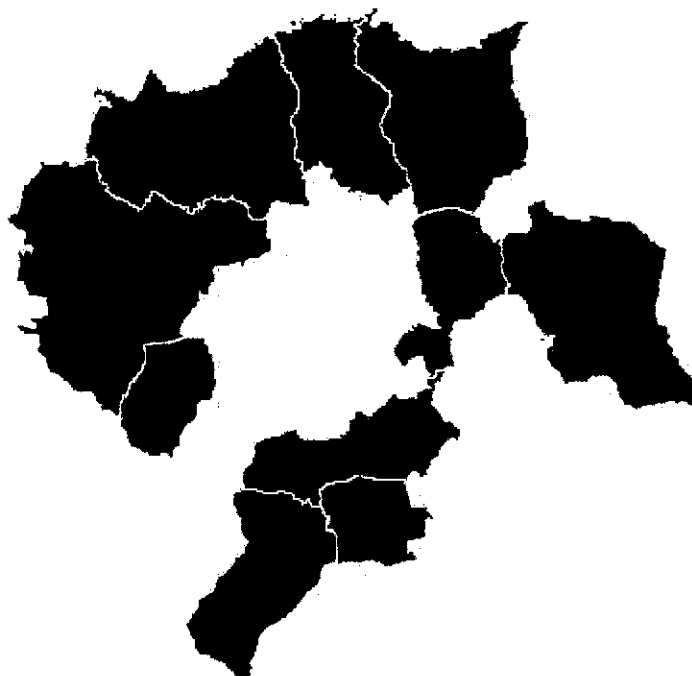
- CEL 1: Racjonalne wykorzystanie walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy

- Propagowanie wśród rolników Krajowego Programu Rolno-Środowiskowego: rolnictwo ekologiczne, strefa buforowa, ochrona wód i gleb
- Tworzenie gospodarstw rolnych tzw. rodzinnych oraz grup producenckich Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników w zakresie: nowoczesnych technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców:
 - szkolenia w zakresie gospodarki odpadami,
 - egzekwowanie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach,
 - pomoc w uzyskaniu atestów ekologicznych
- CEL 2: Racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego
 - Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i bazy turystyczno - rekreacyjnej
 - Opracowanie i promocja produktu turystycznego gminy.
 - Opracowanie katalogu ofert turystycznych.
 - Usprawnianie działania punktów informacji turystycznej.
 - Rozwój współpracy transgranicznej z gminami partnerskimi Petřvald i Lhotka.

3 Ogólna charakterystyka gminy Jasienica

3.1 Położenie

Gmina Jasienica położona jest w południowej części województwa śląskiego, na terenie powiatu bielskiego. Od północy Gmina graniczy z miastem i gminą Czechowice – Dziedzice należącą do powiatu Bielskiego. Od zachodu z gminą Chybie i miastem i gminą Skoczów należącymi do powiatu Cieszyńskiego, od południa z gminą Brenna należącą do powiatu Cieszyńskiego i gminą Jaworze należącą do powiatu bielskiego. Wschodnią granicę wyznacza miasto na prawach powiatu Bielsko – Biała.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Jasienica na tle powiatu bielskiego

Źródło: <http://wybory2006.pkw.gov.pl>

Duży wpływ na rozwój Gminy posiada niewątpliwie korzystny system transportowy. Przebiega przez nią międzynarodowa droga relacji Cieszyn - Bielsko. Jasienica posiada rozbudowany system dróg (długość 305,819 km), który pozwala na dogodne połączenie Jasienicy z odległym o 10 km miastem powiatowym Bielsko-Biała oraz wieloma miastami położonymi w województwie śląskim, jak i małopolskim:

- Cieszyn 34 km,
- Skoczów 10 km,
- Katowice 65 km,
- Kraków 102 km,
- Wisła – 32 km
- Wadowice – 54 km
- Oświęcim – 53 km

Bliskie jest również sąsiedztwo Jasienicy z Czechami (34 km) i Słowacją (58 km). Gminę przecina linia kolejowa relacji Bielsko - Skoczów – Cieszyn.

W skład Gminy wchodzi 14 sołectw:

- Bielowicko o powierzchni 3,116 km²
- Biery o powierzchni 2,164 km²
- Grodziec o powierzchni 9,750 km²
- Iłownica o powierzchni 7,775 km²
- Jasienica o powierzchni 11,718 km²
- Landek o powierzchni 4,470 km²
- Łazy o powierzchni 3,491 km²
- Mazańcowice o powierzchni 8,180 km²
- Międzyrzecze Dolne o powierzchni 7,800 km²
- Międzyrzecze Górne o powierzchni 12,513 km²
- Roztropice o powierzchni 5,761 km²
- Rudzica o powierzchni 11,476 km²
- Świętoszówka o powierzchni 1,506 km²
- Wieszcza o powierzchni 1,994 km²

RAZEM powierzchnia Gminy Jasienica – 91,714 km²

Rysunek 2 Rozmieszczenie sołectw na terenie Gminy Jasienica

Źródło: www.jasienica.pl

3.2 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Gmina Położona jest w obrębie Zachodnich Karpat Zewnętrznych (fliszowych). Karpaty te na tym obszarze zbudowane są z osadów górnourajskich, kredowych i paleogeńskich reprezentowanych przez łupki cieszyńskie dolne, wapienie cieszyńskie i łupki cieszyńskie dolne (seria śląska) oraz warstwy istebniańskie górne i warstwy krośnieńskie (seria podśląska). Litologicznie utwory wykształcone są, jako łupki, łupki margliste, łupki ilaste, wapienie piaskowce występujące na przemian ległym ułożeniu. Wśród w/w utworów mają miejsce wystąpienia powierzchniowe intruzyjnych skał magmowych zwanych cieszynitami. Na utworach starszego położenia występują osady czwartorzędowe niestanowiące na tym terenie ciągłej pokrywy. Osady te to mułki, piaski żwiry rzeczne, glazy gliny lodowcowe zlodowacenia południowo polskiego a w północnej części gminy gliny zwietrzelinowe, napływowe i lessopodobne.

W budowie geologicznej terenu biorą udział utwory:

- czwartorzędowe,
- trzeciorzędowe
- karbońskie.

Warstwy karbońskie reprezentowane są przez piaskowce łaziskie i orzeskie. Warstwy łaziskie wykształcone są w postaci piaskowców różnoziarnistych, miejscami w postaci zlepieńców. Warstwy orzeskie zalegające poniżej warstw łaziskich wykształcone są w postaci piaskowcowych interwałów z wyraźną przewagą łupków. Piaskowce ilaste są drobnoziarniste.

Utwory trzeciorzędowe mioceny, położone są bezpośrednio na karbonie, mają miąższość ok. 40-100 m. Trzeciorząd tworzą ły pyłaste, szare, margliste, przeważnie zwarte. Zawierają przewarstwienia piasków, lokalnie żwirów i zlepieńców tworzących warstwy przepuszczalne. W rejonach licznych uskoku występują frakcje iltowcowopiaszczynowe o różnicowanej przepuszczalności.

Warstwy czwartorzędowe wykształcone w postaci holocenijskich utworów rzecznych i plejstocenijskich związanych z akumulacją lodowcową. Zalegają tu gliny morenowe, z seriami piasków z wkładkami żwirów piaski drobno i średnioziarniste z przewarstwieniami glin i pyłów. Miąższość czwartorzędu wynosi od 10 do 40 m. W miejscach obniżenia starszego podłoża mogą występować warstwy z przewagą żwirów.

3.3 Klimat

Gmina Jasienica położona jest w strefie klimatów podgórskich i dolinnych, o średniej rocznej temperaturze od 8°C do 10°C.

Naturalne przewietrzanie jest bardzo dobre. Miejscami na nasłonecznionych, południowych zboczach występują warunki mezoklimatyczne bardzo korzystne.

Klimat Gminy uzależniony jest również w głównej mierze od wędrowek mas powietrza.

Zaledwie 10% stanowią tutaj wiatry północne i północno-wschodnie. W zimie na tym terenie częściej pojawiają się wiatry południowe i południowo zachodnie (10,3%), latem zachodnie (22%) i północnozachodnie (12,5%). Zaś wiatry wschodnie i południowowschodnie wieją najczęściej wiosną i jesienią. Wieloletnia średnia roczna prędkość wiatru wynosi około 2.5 m/s.

Pewien odsetek wiatrów to wiatry halne, mające dodatni wpływ na zmniejszenie wilgotności względnej, tym bardziej, że roczną sumę opadów można określić jako wysoką. Dochodzi bowiem do 1200 mm rocznie, czyli średnia jest dwukrotnie wyższa od średnich opadów np. w Wielkopolsce, czy na Mazowszu.

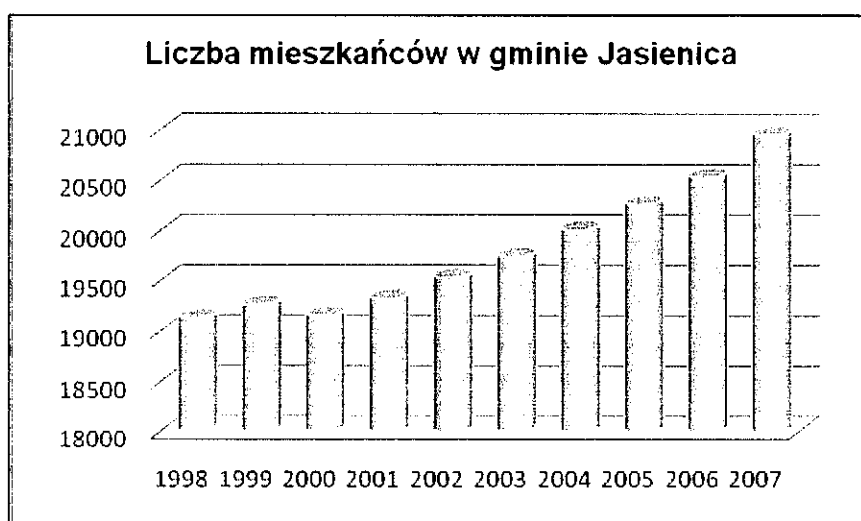
Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi <60 dni. Maksymalna grubość pokrywy śnieżnej wynosi <60 cm.

Okres wegetacyjny roślin w obrębie Kotliny Oświęcimskiej i na Pogórzu Śląskim trwa ponad 220 dni, na obszarach Beskidów jest krótszy i uzależniony od wysokości nad poziomem morza. Na najwyższych szczytach wynosi poniżej 200 dni.

3.4 Otoczenie społeczno gospodarcze

Gmina Jasienica ma powierzchnię 91,714 km². Stan ludności zamieszkującej Gminę w grudniu 2007 roku wynosił 20.951 mieszkańców, co oznacza że średnie zaludnienie w Gminie wynosi około 228 mieszkańców na kilometr kwadratowy.

Według danych statystycznych liczba ludności na terenie Gminy Jasienica na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat stale się nieznacznie zwiększała. W roku 1998 teren Gminy zamieszkiwało 19136 ludzi, a według ostatnich danych z roku 2007 jest o 1815 mieszkańców więcej.

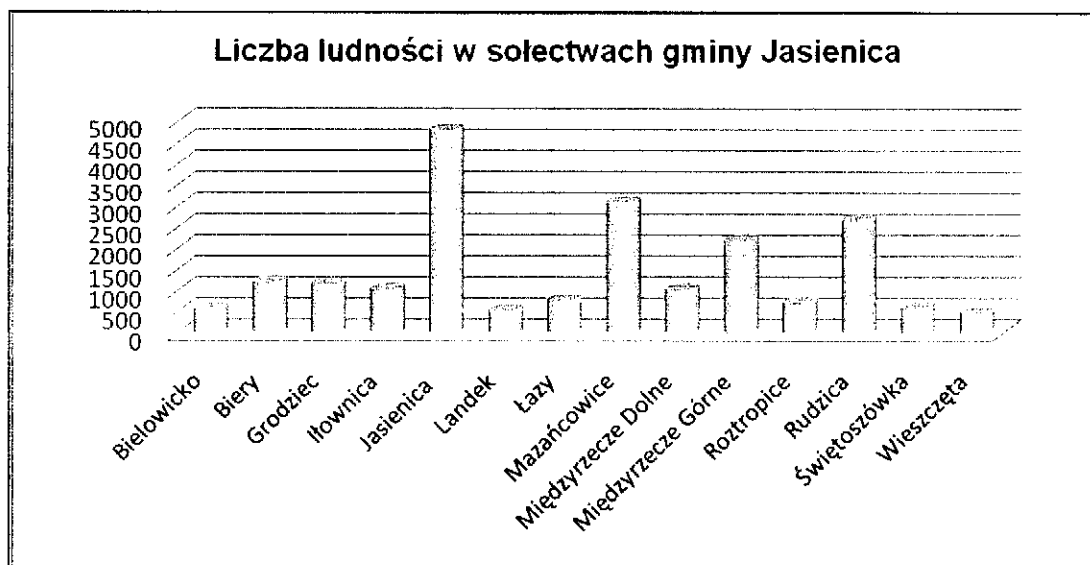
Rysunek 3 Liczba mieszkańców Gminy z podziałem na poszczególne sołectwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, oraz danych UG Jasienica, 2008

Poszczególne sołectwa w Gminie są bardzo zróżnicowane pod względem:

- powierzchni od 151 ha do 1250 ha,
- ilości budynków mieszkalnych od 103 do 1085 ,
- ilości mieszkańców od 480 do 4821 osób.

W latach 1998-2007 liczba ludności zamieszkującej Gminę Jasienica stale rosła by w 2007 roku osiągnąć liczbę 20951, co oznacza przyrost o około 10%, co przedstawia Rysunek 3. Na przestrzeni ostatnich dziewięciu lat liczba mężczyzn w ogólnej liczbie ludności stanowiła około 49,2%.

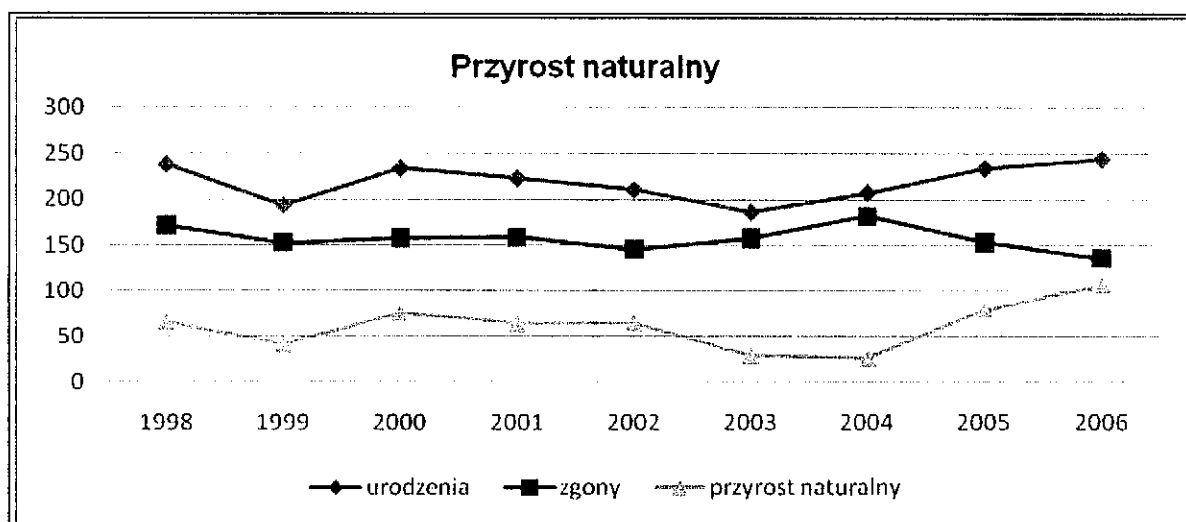

Rysunek 4 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach gminy Jasienica stan na 31.12.2007rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Jasienica na lata 2008-2012 oraz danych UG Jasienica, 2008

Największy przyrost zanotowano w Jasienicy i Mazańcowicach. Najniższe przyrosty procentowe zaobserwowano w Iłownicy (1,8%) i Roztropicach (2,3%).

Wzrost liczby ludności jest dodatkowo wspomagany przez dodatni przyrost naturalny. Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwuje się dużą ilość urodzeń, i o około 40% większa od liczby zgonów, co przyczynia się do dodatniego stałego przyrostu naturalnego wahającego się na przestrzeni lat 2000-2006 od 26 do 106.

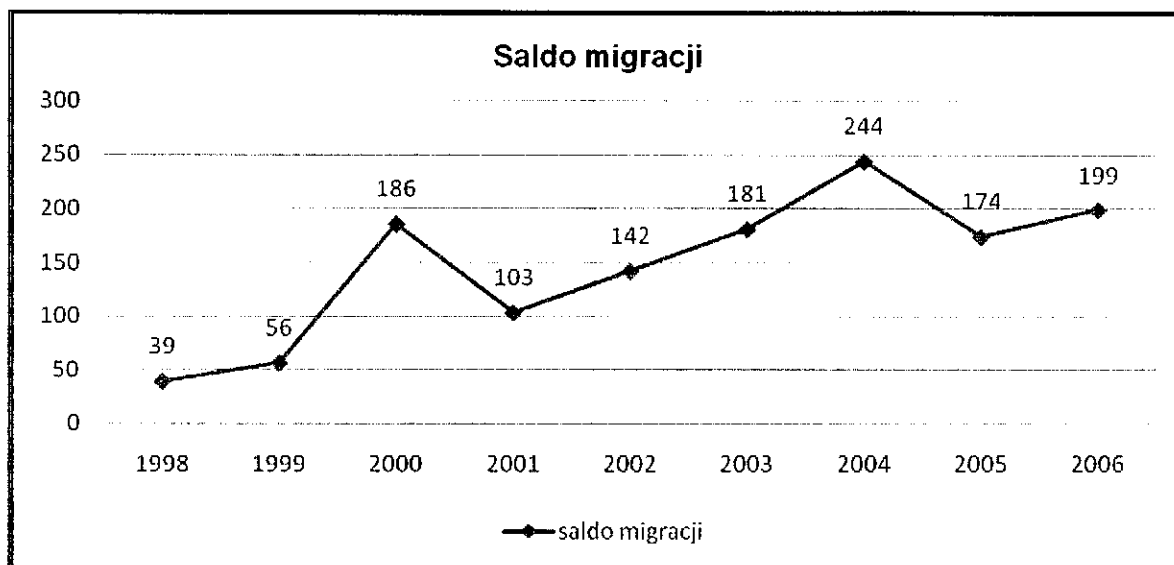

Rysunek 5 Ilość urodzeń, zgonów i przyrost naturalny na terenie gminy Jasienica w latach 2000-2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 2008

Wzrost liczby ludności wspomagany jest dodatkowo przez migracje ludności, przede wszystkim napływ ludności z Bielska – Białej. W ostatnich latach tereny położone w niedalekiej odległości od miasta

Bielsko – Biała zarówno w stronę Cieszyna (gmina Jaworze i Jasienica), w stronę Żywca (gminy Wilkowice, Buczkowice i Łodygowice), jak i w stronę Oświęcimia (gmina Wilamowice) stają się „sypialnią Bielska”, co powoduje zwiększenie liczby osiedleń mieszkańców Bielska na tych terenach.

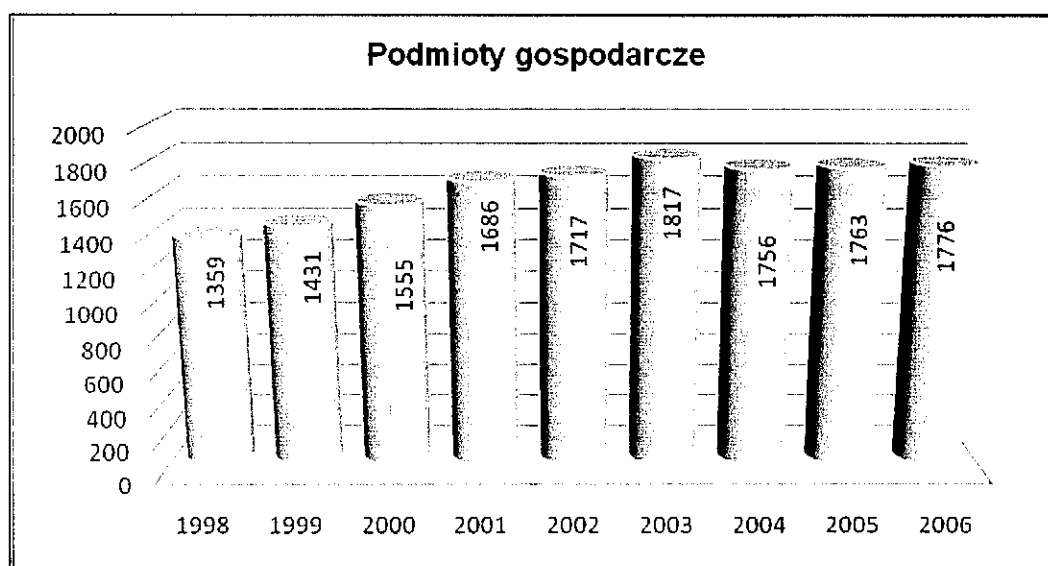
Rysunek 6 Saldo migracji na obszarze gminy Jasienica na przestrzeni lat 1998-2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 2008

Wykres nr 6 obrazuje wielkość salda migracji na przestrzeni ostatnich ośmiu lat. Z wykresu jasno widać, że saldo migracji stale rośnie, natomiast w 2000 i 2004 roku zanotowano największy napływ ludności do gminy Jasienica.

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 62% całej populacji mieszkańców Gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 26%, a w wieku poprodukcyjnym około 11,2%.

Większość mieszkańców gminy pracuje w zakładach przemysłowych i usługowych na terenie Gminy i poza jej granicami, a szczególnie w Bielsku – Białej, Cieszynie i Wiśle, a także w najbliższych kopalniach. Na obszarze gminy zarejestrowanych jest około 1776 podmiotów gospodarczych. Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny.

Rysunek 7 Zmiany w ilości podmiotów gospodarczych na terenie gminy Jasienica

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 2008

Największy odsetek bo około 85% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ilość podmiotów gospodarczych w ostatnich latach sukcesywnie wzrasta by w grudniu 2006 roku osiągnąć ilość 1776.

Większość firm ulokowała się w pobliżu drogi ekspresowej Bielsko – Cieszyn, mają z tamtąd dogodnie połączenie i dużą ilość klientów. Główne sfery działalności to handel, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, a także hotelarstwo i ubezpieczenia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej na dzień 31.12.2007 roku liczba bezrobotnych zamieszkujących gminę wynosiła 410 osób, w porównaniu do roku 2004 liczba ta spadła o około 44%. Szczegółowe zestawienie liczby bezrobotnych w ostatnich latach z podziałem na ilość kobiet przedstawiono w tabeli.

Tabela 1 Struktura ilości osób bezrobotnych w latach 2004-2007

2004		2005		2006		2007	
ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
731	385	710	381	541	291	410	218

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Bielsko – Biała, 2008

Największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym i niepełnym podstawowym, natomiast najmniej osób bez pracy miało wykształcenie wyższe i średnie.

Tabela 2 Liczba bezrobotnych w gminie Jasienica w latach 2004-2007 według poziomu wykształcenia – według stanu na dzień 31 grudnia danego roku

Wyszczególnienie		stan na koniec 2004 roku		stan na koniec 2005 roku		stan na koniec 2006 roku		stan na koniec 2007 roku	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
WYKSZTAŁCENIE	Wyższe	34	18	34	17	40	28	29	19
	Policealne i średnie zawodowe	172	115	155	107	113	76	75	51
	Średnie	32	24	37	27	22	17	19	14
	Zasadnicze	315	148	313	154	217	105	172	83
	Podstawowe i niepełne podstawowe	178	80	171	76	149	65	115	51
Ogółem		731	385	710	381	541	291	410	218

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Bielsko – Biała, 2008

3.5 Turystyka i rekreacja

Położenie "u stóp Beskidu Śląskiego" oraz przy drodze ekspresowej Bielsko – Cieszyn stwarza znaczne możliwości wykorzystania tego faktu dla organizacji bazy wypadowej w kierunku Beskidu Żywieckiego, a także w kierunku miast w Polsce jak Kraków, Wisła, Bielsko – Biała, Cieszyn czy Oświęcim ora miast w Republice Czeskiej jak Czeski Cieszyn czy Ostrawa.

Położenie Gminy pozwala na uprawianie wielu sportów i rekreacji. Ten szczególnie atrakcyjny teren nadaje się na wycieczki rowerowe. Gmina proponuje 10 tras rowerowych łącznej długości 147 km i o różnym stopniu trudności.

- **TRASA A** Rudzica - Międzyrzecze Górne – Mazańcowice. Łączna długość: około 13 km. Maksymalna różnica wzniesień: 80 m. Rodzaje nawierzchni: bardzo dobra i dobra, na krótkim odcinku droga gruntowa, Liczba ciekawych punktów widokowych: 3. Opis trasy: atrakcyjna widokowo, o średnim stopniu trudności - wiele zjazdów podjazdów o średnim nachyleniu. Prowadzi po terenie pagórkowatym, wśród łąk, pól i stawów.

- **TRASA B** Grodziec - Bielowicko - Wieszcza - Roztropice – Landek. Łączna długość: około 16 km. Maksymalna różnica wzniesień: 83 m. Opis trasy: prowadzi przez teren bardzo zróżnicowany widokowo, poród stawów, pagórków z bardzo stromymi podjazdami. Na szczytach wzniesień znajdują się bardzo atrakcyjne punkty widokowe, szczególnie ciekawa przy dobrej widoczności. Trasa przeznaczona dla zaawansowanych rowerzystów.
- **TRASA C** Grodziec - Wieszcza - Łazy - Rudzica - Iłownica – Landek. Łączna długość: około 17 km. Maksymalna różnica wzniesień: 90 m. Opis trasy: prowadzi pośród stawów i pagórków ze stromymi podjazdami. Trasa szczególnie atrakcyjna widokowo. Ciekawa przy dobrej pogodzie z uwagi na bardzo odległe panoramy widokowe.
- **TRASA D** Grodziec - Bielowicko - Wieszcza - Roztropice - Rudzica – Landek. Łączna długość: około 13 km. Maksymalna różnica wzniesień: 83 m. Opis trasy: trasa prowadzi wśród stawów, lasów i pagórków o zróżnicowanym stopniu nachylenia. Przeznaczona dla średniozaawansowanych rowerzystów.
- **TRASA E** Grodziec - Biery – Świątoszówka. Łączna długość: około 6 km. Maksymalna różnica wzniesień: 33 m. Opis trasy: prowadzi w dużej części przez las, trasa rekreacyjna, polecana dla dzieci i na wycieczki rodzinne.
- **TRASA F** Jasienica – Łazy. Łączna długość: około 8 km. Trasa niskim stopniu trudności - mała ilość zjazdów/podjazdów o średnim nachyleniu. Prowadzi po terenie lekko pagórkowatym.
- **TRASA G** Landek - Iłownica - Roztropice – Rudzica. Łączna długość: około 14 km. Trasa niskim stopniu trudności - kilka zjazdów/podjazdów o średnim nachyleniu. Prowadzi wśród łąk, pól i stawów.
- **TRASA H** Rudzica - Iłownica – Landek. Łączna długość: około 20 km. Trasa o wyższym stopniu trudności, z licznymi podjazdami/zjazdami (2 z nich o dość dużym nachyleniu). Prowadzi wśród łąk, pól, stawów i lasów, teren miejscami bardzo atrakcyjny widokowo.
- **TRASA I** Międzyrzecze Górne - Międzyrzecze Dolne. Łączna długość: około 8 km. Trasa o wyższym stopniu trudności, z kilkoma bardzo stromymi podjazdami/zjazdami.
- **Trasa J** Mazańcowice - Międzyrzecze Górne - Jasienica - Biery - Świątoszówka - Bielowicko - Wieszcza – Rudzica. Łączna długość: około 32 km. Trasa dla wyczynowych rowerzystów, bardzo długa i ciężka. Duża ilość podjazdów/zjazdów, niektóre z nich o bardzo dużym nachyleniu.

Na terenie gminy Jasienica w Międzyrzeczu Górnym zlokalizowany jest Ośrodek Nauki Jazdy Konnej „Czanki” nastawiony jest na naukę jazdy konnej dla dzieci i dorosłych oraz na zajęcia rekreacyjne. Wybudowano tu również krytą ujeżdżalnię, dlatego ośrodek może działać cały rok. Klub jest organizatorem wielu imprez. Są to między innymi wiosenne zawody konne w skokach przez przeszkody o Puchary Starosty Bielskiego i Wójta Gminy Jasienica oraz coroczny bieg Św. Huberta zamykający jesienną aurę.

Na analizowanym terenie działają również organizacje takie jak: Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły i Promocji Gminy Jasienica, Towarzystwo Miłośników Rudzicy, 12 Kół Gospodyń Wiejskich, 13 jednostek OSP, Gminna Biblioteka Publiczna z 7 filiami oraz Polski Związek Wędkarski, Polski Czerwony Krzyż, Koła Łowieckie: „Ślepowron” (Rudzica) i „Hubertus” (Międzyrzecze).

Bazę turystyczną noclegowo – gastronomiczną tworzą obiekty:

- „Drzewiarz” w Jasienicy z 30 miejscami noclegowymi,
- motel „Pod Koroną” w Świątoszówce (apartamenty, pokoje, gastronomia),
- gospodarstwo agroturystyczne „Ranczo Olgi i Jana” w Rudzicy,
- zajazd „Pod Beczką” w Grodziecu.

3.6 Współpraca transgraniczna

Gmina Jasienica jest współzałożycielem stowarzyszenia pod nazwą Stowarzyszenie Rozwoju Współpracy Regionalnej „Olza”. Stowarzyszenie to działa na rzecz rozwoju obszarów przyległych do granicy polsko – czeskiej, realizujące swoje cele poprzez:

- działania służące przyciągnięciu inwestorów,
- wymianę informacji, wiedzy i doświadczeń dla rozwoju regionalnego,
- tworzenie warunków dla kontaktów międzynarodowych ze szczególnym

- naciskiem na współpracę transgraniczną z samorządami i innymi organizacjami
- Republiki Czeskiej,
- pielęgnowanie szans rozwoju jakie stwarza położenie regionu na granicy państw.

W 1998 roku została również zawiązana współpraca Stowarzyszenia z Regionalnym Stowarzyszeniem Współpracy Czesko – Polskiej Śląska Cieszyńskiego po stronie czeskiej. Wymania doświadczeń, wspólny rozwój i rozwiązywanie problemów odpowiadają celom statutowym Stowarzyszenia. Podjęto również współpracę w zakresie bezpiecznych i atrakcyjnych tras rowerowych w regionie, co przyczyni się do wzajemnego poznania obu krajów poprzez turystykę rowerową.

Od 2003 roku gmina Jasienica współpracuje z miejscowością Lhotka położoną w Republice Czeskiej. W ramach współpracy corocznie od 2004 roku realizowane są wspólnie w ramach program unijnych projekty takie jak:

- w ramach Programu PHARE CBC POLSKA – CZECHY 2001 „Wedelin – sztuka i natura, spotkania z tradycji legenda”,
- w ramach Programu PHARE CBC POLSKA – CZECHY 2002 „Wedelin – sztuka i natura, (II edycja) pozawerbalne środki porozumienia – sztuka ulicy”,
- w ramach Programu PHARE CBC POLSKA – CZECHY 2002 „Europejskie lato w Jasienicy – historyczny korowód 700-lecia”,
- w ramach Programu INTERREG IIIA CZECHY-POLSKA „Gotowanie bez granic. Tradycje Kulinarne zjednoczonej Europy”.

W ramach współpracy delegacje z Polski i z Czech wymieniają się doświadczeniami podczas spotkań, corocznie odbywają się festiwale piosenek, występy zespołów regionalnych zarówno w Jasienicy jak i w Lhotce.

W 2003 roku gminy Jasienica nawiązała również współpracę z położonym w Republice Czeskiej miastem Pervald. Zakres współpracy obejmuje uroczystości i rozgrywki szkolne dzieci i młodzieży oraz klubów sportowych dla dorosłych takie jak:

- zawody lekkoatletyczne,
- turnieje piłki nożnej o „Puchar Przyjaźni”,
- zawody w piłce siatkowej i koszykowej,
- turnieje szachowe w różnych kategoriach wiekowych,

Współpracują również ze sobą biblioteki i Domy Kultury z zaprzyjaźnionych miast organizując między innymi:

- wystawy malarskie, fotograficzne i myśliwskie,
- w ramach współpracy bibliotek spotkanie pt. „Noc Andersena”,
- degustacja potraw regionalnych polskich i czeskich,
- Występy artystyczne zespołu „Jasieniczanka” w Pervaldzie,
- Wspólne obchody „Dnia Nauczyciela”.

W ramach współpracy przedstawiciele gminy Jasienica oraz zaprzyjaźnionych miejscowości Lhotka i Pervald wspólnie biorą udział w uroczystościach gminnych takich jak „Lato w Jasienicy”, „Majówka”, „Zawody konne” o Puchar Wójta Gminy Jasienica, a także biorą udział w otwarciu nowych obiektów sportowych i szkolnych.

4 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

4.1.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

4.1.1.1 Siedliska przyrodnicze

Obszary Pogórza Śląskiego oraz Podgórza Wilamowickiego, jako części makroregionu Kotlina Oświęcimska – zajmujące około 80% powierzchni terenu gminy, należą do najbardziej zmienionych przez intensywną gospodarkę człowieka, z niewielką lesistością (10-20%). W mozaice rozległych pól uprawnych, użytków zielonych terenów zabudowanych, stawów hodowlanych, zachowały się pozostałości naturalnych lasów liściastych i mieszanych z udziałem rzadkich i chronionych gatunków flory i fauny – zwłaszcza we wklęsłych formach geomorfologicznych (doliny potoków, głębokie wąwozy ze stromymi zboczami i ciekami wodnymi) – głównie w Rudzicy, Jasienicy i w Międzyrzeczu Górnym.

W obrębie tych małoobszarowych form terenu, trudno dostępnych, o niewielkim znaczeniu dla gospodarki leśnej, zachowały się stare drzewostany z wielogatunkowym, bujnym runem, drzewami o cechach pomnikowych oraz naturalne krajobrazy przyrodnicze. Ww. formy ukształtowania tereny i roślinności skupiane są w środkowej, zachodniej i wschodniej części Gminy, natomiast peryferyjne, północne i południowe obszary reprezentują:

- Ekosystemy roślinności wodnej, szuwarowej, bagiennej i wilgotnych łąk z płatami lasów grądowych i łęgowych (kompleks stawów hodowlanych: Landek, Rudzica, Iłownica, Róztropce),
- Ekosystemy siedlisk leśnych podnóża Beskidu Śląskiego (płaty żyznej buczyny karpackiej, kwaśnej buczyny górskiej, łęgów podgórskich, łęgów olszowo – jesionowych, łęgów wiązowo – jesionowych, zbiorowiska ziołoroślowe – częściowo wymieniane w załączniku Nr 1 Dyrektywy Siedliskowej UE) – w południowej części.

Spośród wszystkich typów siedlisk przyrodniczych na terenie Gminy, szczególne miejsca zajmują:

- Podgórski łęg jesionowy (*Carici remotae-Fraxinetum*) – w dolinach szybko płynących potoków (z udziałem m.in. turzycy zgrzebłowatej, ciemiężycy zielonej), Zespół spirodeli wielokorzeniowej i salwinii pływającej (*Spirodelo-Salvinietum natantis*) – zbiorowisko roślin wodnych na stawach rybnych i starorzeczach (m.in. z kotewką orzechem wodnym)
- źródła wapienne (*Cratoneurion commutati*) z depozycją martwicy wapiennej (tufów wapiennych i trawertynów), w rejonie rezerwatu Morzyk.

4.1.1.2 Chronione i ginące elementy flory i fauny

Wobec braku szczegółowych opracowań syntetycznych, określenie zasobów florystycznych dla terenu Gminy Jasienica można dokonać w oparciu o dostępne informacje dla poszczególnych mezoregionów (Pogórze Śląskie, Beskid Śląski, Kotlina Oświęcimska- Podgórze Wilamowickie) oraz istniejących i projektowanych rezerwatów przyrody.

Liczbę aktualnie występujących gatunków roślin naczyniowych, objętych ochroną prawną należy szacować na około 40 w tym ochroną ścisłą - 32.

Spośród nich szczególne miejsce we florze Gminy, ze względu na obfitość występowania oraz charakterystyczne walory przyrodnicze i estetyczne, zajmują:

- Wawrzynek wilczczyko (*Daphne mezereum*),
- Barwinek pospolity (*Vinca minor*),
- Bluszcz pospolity (*Hedera helix*),
- Orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*),
- Kukułka Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*),
- Gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*),
- Podkolan biały (*Platanthera bifolia*),
- Podrzeź żebrowiec (*Blechnum spicant*),
- Kruszczyk szerokolistny (*Epipactis nelleborine*),

- *Listera jajowata* (*Listera ovata*),
- Ciemiężca zielona (*Veratrum lobelium*),
- Skrzyp olbrzymi (*Equisetum telmateia*),
- Salwinia pływająca (*Salvinia natans*),

oraz gatunki wpisane do „Polskiej Czerwonej Księgi Roślin”, które na tym terenie reprezentuje:

- Turzyca zgrzeblowata (*Carex strigosa*) – kilka stanowisk w obrębie fragmentów podgórskiego łągu jesionowego,
- Kotewka orzech wodny (*Trapa natans*) – pojedyncze stanowiska w stawach i starorzeczach północno – zachodniej części Gminy (gatunek objęty ścisłą ochroną prawną)

Do godnych uwagi elementów fauny na terenie Gminy należy zaliczyć przede wszystkim:

- w terenach ekosystemów wodnych i nadwodnych (starorzecza, stawy hodowlane w północnej i północno – zachodniej części Gminy: Landek, Iłownica, Roztropice, Rudzica): przedstawiciele ptaków : bąk, gęś gęgawa, błotniak stawowy, krakwa (stanowisko lęgowe) oraz płazów: ropucha zielona, rzekotka, kumak nizinny
- w terenach ekosystemów leśnych (lasy grądowe, łąkowe) bocian czarny (miejsce gniazdowania w „Dolinie Łańskiego Potoku”), podkowiec mały, sowa płomykówka, borsuk, traszka karpacza („Morzyk”)

Spośród zinwentaryzowanych przedstawicieli bezkręgowców (głównie w terenach istniejących i projektowanych rezerwatów przyrody) do najbardziej interesujących należą owady (głównie chrząszcze i motyle), m.in. rusałka kratnik, niedźwiedziówka kaja, tęcznik liszkarz, kozioróg dębosz, biegaczowate (3 gatunki) – teren rezerwatu „Dolina Łańskiego Potoku”.

4.1.1.3 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy

Spośród wymienionych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody form ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej, do chwili obecnej na terenie Gminy Jasienica utworzono:

- obszar NATURA 2000 „Dolina Górnej Wisły” (część — 16,8% obszaru w granicach gminy; obejmuje sołectwa: Landek, Roztropice i Iłownica – w całości; Rudzica, Międzyrzecze Górne i Międzyrzecze Dolne — duże fragmenty; Łazy, Bielowicko i Jasienica — drobne fragmenty; łącznie 4168,1 ha, 45,5% powierzchni gminy)
- dwa rezerваты przyrody
- 15 pomników przyrody: drzew wolnostojących i grup drzew, pomników przyrody nieożywionej
- Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego (w granicach administracyjnych Gminy jest otulina ww. Parku o powierzchni około 980 ha – w południowej części; do linii drogi ekspresowej: Bielsko-Biała – Cieszyn).

Aktualnie stan ochrony przyrody na terenie Gminy (indywidualne i małoobszarowe formy ochrony) oraz zamierzenia w tym zakresie, oparte o przeprowadzone ekspertyzy i waloryzacje przyrodnicze przedstawiają tabele.

Tabela 3 Pomniki przyrody na terenie gminy Jasienica

L.P.	Nr rejestru	Lokalizacja	Data utw.	Obiekt	Kategoria obiektu	Uwagi
1	37	Grodziec Instytut Zootechniki PAN	2004	Dąb szypułkowy, obwód pnia: 640 cm	Pojedyncze drzewo	
2	39	Grodziec park, obok zamku	1953	Dąb szypułkowy, lipa drobnolistna	Grupa wielogatunkowa	Grupę stanowiły lipa drobnolistna zrosnięta z dębem szypułkowym. Lipa została wycięta przed 1999r. Pozostał sam dąb – w dobrej kondycji
3	40	Grodziec park, obok zamku	1953	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	
4	41	Grodziec	1953	Dąb szypułkowy	Pojedyncze drzewo	

5	42	Grodziec	1953	Dąb szypułkowy	Szpaler	Zdjęta ochrona prawna z 4 drzew w drodze rozporządzenia Wojewody Śląskiego, obecnie 2 szt.
6	77	Rudzica Leśnictwo Rudawka oddz. 40a	1957	Głaz narzutowy- granit różowy, gruboziarnisty o obw. 5,80m, wysokość nad powierzchnię ziemi 1,05m	Pomnik przyrody nieożywionej	
7	87	Rudzica pow. leśna p.gr. nr 783/1 i 792	1958	odkrywka geologiczna	Pomnik przyrody nieożywionej	
8	88	Rudzica plac kościelny	1958	Lipa drobnolistna obwód pnia: 430	Pojedyncze drzewo	
9	89	Rudzica (Zespół Parkowo Pałacowy)	1959	Lipa drobnolistna obwód pnia: 520cm	Pojedyncze drzewo	Zabiegi w 2006r.
10	110	Międzyrzecze Górne 49	1960	Lipa drobnolistna	Pojedyncze drzewo	
11	112	Międzyrzecze Górne 246	1960	Lipa drobnolistna	Pojedyncze drzewo	
12	308	Jasienica ul. Graniczna 108	1988	Dąb szypułkowy obwód pnia: 450cm	Pojedyncze drzewo	Drzewo po zabiegach konserwacyjnych – stan dobry. Dąb jest oświetlony od dołu elektrycznością.
13	422	Grodziec skrzyżowanie ul. Bielowickiej i Dworcowej	1993	Dąb szypułkowy obwód pnia: 345cm	Pojedyncze drzewo	
14	423	Grodziec Śląski ul. Goruszkowa	1993	lipa drobnolistna 15 szt.; obwód pnia: 200 – 340 cm	Grupa drzew	

Źródło: Wojewódzki Konserwator Przyrody. Rejestr pomników przyrody

Tabela 4 Rezerваты przyrody na terenie gminy Jasienica

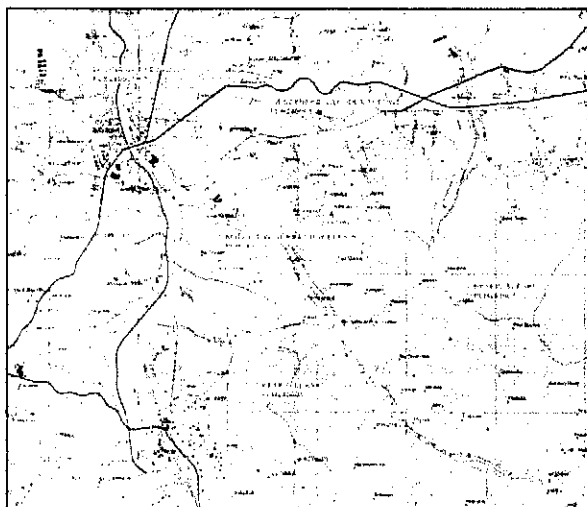
L.P	Nazwa obiektu	Rok utw.	Pow. (ha)	Lokalizacja	Cel ochrony
1	Morzyk	2003	11,47	Grodziec – izolowany obszar leśny na północny wschód od zespołu zamkowego	Fragment lasy o charakterze grądu subatlantyckiego i buczyny karpackiej z występującym na jego terenie siedliskiem czynnych tufów wapiennych
2	Dolina Łańskiego Potoku	1998	47,07	Grodziec –Świętoszówka; dolina potoku u podnóża Beskidu Śląskiego	Zbiorowiska łęgowe i podgórski łęg jesionowy oraz nadrzeczna olszyna górska z obfitym stanowiskiem ciemniejszych zielonej oraz miejscem rozrodu płazów, m.in. traszki karpackiej

Na terenie Gminy Jasienica planowane jest utworzenie dwóch nowych obszarów NATURA 2000, obszary te są w fazie konsultacji i opiniowania, są to:

- Cieszyńskie Źródła Tufowe - Powierzchnia: 266.9 ha, Kod obszaru: PLH240001, Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Ostoja położona w zachodniej części Pogórza Śląskiego na terenach leśnych i rolniczych. Składa się z czterech oddzielnych obszarów z czynnymi źródłiskami: Morzyk, Góra Jasieniowa, Kamieniec i Skarpa Wiślicka. Na porośniętych lasami liściastymi i mieszanymi wzgórzach, znajdują się źródła tworzące stałe lub okresowe strumienie, przy których odkładają się martwice wapienne zwane tufami i trawertynów. Zjawisko to zachodzi przy udziale mchów brunatnych i glonów (biologiczna depozycja martwicy) lub na progach w korycie cieków (fizyczna depozycja martwicy). Cechą tutejszych źródeł jest mała zmienność

parametrów w ciągu całego roku. Ich wydajność wynosi ok., 0,2-2 l/s, temperatura 8,5-9,1 stopni Celsjusza, niezmienny jest również skład chemiczny wody. Wzgórza zbudowane są głównie z margli i łupków z wkładkami wapiennymi, a także z wapieni cieszyńskich, które reprezentują szczególny typ fliszu wapiennego. Jest on wyjątkowy w Polskich Karpatach Fliszowych. Na uwagę zasługuje tu również obecność żył skał magmowych tzw. cieszyinitów. Ostoja jest jedynym wykształconym na taką skalę i najlepiej zachowanym, a przy tym czynnym obszarem z tufami wapiennymi w całym pasie Pogórzy Zachodniobeskidzkich. Stwierdzono tu występowanie 9 siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, 2 gatunków płazów z załącznika II tej dyrektywy oraz jednego gatunku ptaka z załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Ponadto jest to ostoja salamandry plamistej oraz 22 rzadkich gatunków roślin, wśród których 15 znajduje się pod ochroną. Siedlisko kamieniejących źródeł z formacją tufów wapiennych jest uznane przez Dyrektywę Siedliskową za priorytetowe.

- Kościół w Górkach Wielkich - Kod obszaru: PLH240008 Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). W Górkach Wielkich znajduje się Kościół par. p.w. Wszystkich Świętych, XVI w. będący ostoją nietoperzy (Chiroptera). W ostoi znajduje się kolonia rozrodzająca dwóch gatunków nietoperzy z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej: Nocka Dużego i Podkowca Małego.

Rysunek 8 Planowane obszary Natura 2000 na terenie Gminy Jasienica

Źródło: www.natura2000.mos.gov.pl/natura2000, 2009

Tabela 5 Projektowane i proponowane formy ochrony przyrody na terenie gminy Jasienica

L.P	Nazwa obiektu	Forma ochrony	Lokalizacja	Cel ochrony	Uwagi
1	Cieszyńskie Źródła Tufowe	Specjalny Obszar Ochrony NATURA 2000	Grodziec, rezerwat Morzyk i otoczenie	Izolowany obszar aktywnego współcześnie źródłiska z depozycją martwicy wapiennej	Na terenie gminy jeden z 4 izolowanych fragmentów obszaru
2	Beskid Śląski	Specjalny Obszar Ochrony NATURA 2000	Grodziec, rezerwat Dolina Łańskiego Potoku i otoczenie	Chronione siedliska lasów liściastych piętra pogórza	Na terenie gminy niewielki fragment obszaru obejmującego przede wszystkim Beskid Śląski
3	Grabówka	Rezerwat przyrody	Rudzica	Duże zróżnicowanie zbiorowisk leśnych w jednym kompleksie leśnym	Projekt rezerwatu w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim
4	Las nad Bronowem	Rezerwat przyrody	Rudzica	Fragment łęgu jesionowego i buczyny karpackiej z pomnikowymi okazami topoli czarnej, buka i jawora	
5	Jasienica	Rezerwat przyrody	Jasienica	Fragment naturalnych krajobrazów łęgowych w dolinie Jasienicy	

6	Łukaszowe Gaje	Rezerwat przyrody	Łazy	Fragment lasu dębowego z pomnikowymi dębami oraz łęgu jesionowego na stokach wąwozów	
7	Murawa kserotermiczna w Łazach	Użytek ekologiczny	Łazy	Zbiorowiska muraw, zarośli i suchych łąk z florą i fauną kserotermofilną	
8	Grodziec	Zespół przyrodniczo – krajobrazowy	Grodziec	Naturalny krajobraz przyrody żywej; zabytkowy zespół zamkowo-parkowy; park leśny na wzgórzu „Goruszka”; odsłonięcia geologiczne; przyrody „Morzyk	
9	Łazy	Zespół przyrodniczo – krajobrazowy	Łazy	Krajobraz kulturalny wsi Łazy oraz sąsiednich sołectw; procesy erozji wstecznej w formie głębokich wąwozów; siedliska kserotermiczne; doliny potoków	
10	Jaracz	Użytek ekologiczny	Rudzica	Stanowisko turzycy zgrzeblowanej w łęgu jesionowym	
11	Las nad stawem Przedziałek Iłowiecki	Użytek ekologiczny	Rudzica	Stanowisko turzycy zgrzeblowanej i skrzypu olbrzymiego w leśnym wąwozie	
12	Las Pośredniak	Użytek ekologiczny	Rudzica	Stanowisko turzycy zgrzeblowanej w łęgu jesionowym na dnie wąwozu	
13	Dzioly Rudzickie	Użytek ekologiczny	Rudzica	Stanowisko turzycy zgrzeblowanej w łęgu jesionowym na dnie wąwozu	

Dodatkowo na terenie Gminy zaproponowano kilka pozaustawowych form ochrony przyrody, jako lasy gospodarcze o szczególnych walorach przyrodniczych, tj:

- „Łazińskie wąwozy” (Łazy),
- „Las Studziennik” (pomiędzy Rudzicą i Międzyrzeczem Dolnym),
- „Las Przednia” (wzdłuż drogi od Rudzicy do Międzyrzecza Górnego),
- „Las Granicznik” (lokalizacja j.w.),
- „Las Stryczków” (lokalizacja j.w.),
- „Las Wyróbków” (lokalizacja j.w.),
- „Las Klajstrów” (lokalizacja j.w.),

chroniące siedliska dobrze zachowanych drzewostanów liściastych.

4.1.1.4 Zieleni urządzona

Zieleni urządzona, w tym: parki, zieleńce, skwery, zieleni przyzagrodowa w zabudowie mieszkaniowej, izolacyjno – osłonowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo przemysłowej oraz zabytkowe założenia zieleni parkowej, cmentarnej i przykościelnej – to jeden z istotnych elementów Ekologicznego Sytemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Gminy.

Z uwagi na szeroką promocję walorów rekreacyjno-sportowych, wyrażaną w „strategii rozwoju Gminy”, szczególne miejsce przypada zieleni towarzyszącej planowanym obiektom sportu, rekreacji i wypoczynku, do których należą:

- Ośrodek wypoczynku przywodnego nad zbiornikiem „Międzyrzecze” w Międzyrzeczu Górnym,
- Ośrodek rekreacyjno – sportowy „Międzyrzecze” wraz z ośrodkiem rekreacyjnym (lokalizacja – jak wyżej),
- Ośrodek rekreacyjno – wypoczynkowy wraz z kąpieliskiem w Bierach (Dolina Jasienicy),
- Baza agroturystyki „Rudzica” wraz z kompleksem zieleni urządzonej.

Ww. zespół zamkowo – parkowy z XVII w, jako zabytkowe założenie zieleni o randze regionalnej z cennym obiektem rezydencjonalnym - zamkiem Grodzieckim – spełnia szczególną rolę w strukturze

zieleni urządzonej Gminy i jest objęty szczegółowymi zaleceniami konserwatorskimi, dotyczącymi rewaloryzacji całości założenia, pielęgnacji istniejącego starodrzewia oraz zachowania cennych układów kompozycji zieleni. Dodatkowo obiekt jest ujęty w zamierzeniach rozwojowych Gminy jako „Centrum konferencyjno – turystyczne „Grodziec”

Zieleń przydrożna, poza aktualnie prowadzoną systematycznie bieżącą pielęgnacją w obrębie dróg powiatowych (Grodziec, Międzyrzecze, Jasienica), wymaga częściowej wymiany składu gatunkowego drzew (topole, wierzy), nowych nasadzeń, a przede wszystkim – wprowadzenia „ekranów” zieleni izolacyjno – osłonowej, zwłaszcza na odcinkach drogi „ekspresowej”: Bielsko-Biała – Cieszyn.

Postulowany w opracowaniach planistycznych Gminy rozwój różnych form budownictwa mieszkaniowego, w tym – rezydencjonalnego (Grodziec) oraz usługowo-handlowo- przemysłowego wskazuje na konieczność wprowadzenia dodatkowych zapisów dotyczących minimalnej powierzchni terenów zieleni w obrębie działek (50-80%).

Bogactwo walorów krajobrazowych i konieczność ochrony cennych ekspozycji i panoram widokowych, zwłaszcza w południowo – zachodniej i zachodniej części Gminy wskazuje z kolei na konieczność ograniczenia form zieleni wysokiej na głównych osiach widokowych.

4.1.2 Identyfikacja potrzeb

Działania władz Gminy w kierunku ochrony wartości środowiska przyrodniczego i poprawy stanu aktualnego to:

- Wdrożenie bardzo bogatej sieci obszarów i obiektów chronionych istniejących i projektowanych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Gminy – poprzez powołanie użytków ekologicznych, współpracę w trakcie powoływania obszarów NATURA 2000, rezerwatów przyrody oraz ich planów ochrony (Wojewódzki Konserwator Przyrody, Ministerstwo Środowiska); dokonywanie stosownych zapisów w m.p.z.p.,
- Zdefiniowanie i ochrona lokalnych wartości krajobrazowo – kulturowych (zabytkowe założenia zieleni, tereny zadrzewień, panoramy i ekspozycje widokowe, historyczne aleje drzew, itp.),
- Kontynuacja prac pielęgnacyjno-konserwatorskich w stosunku do istniejących drzew – pomników przyrody i drzew o wymiarach pomnikowych
- Koncepcja rekreacyjno-wypoczynkowego zagospodarowania terenów przyrodniczych, leśnych – z jednoczesnym utrzymaniem lokalnych „korytarzy” i „węzłów” ekologicznych,
- Zachowanie różnorodności biologicznej agrocenoz, kompleksów stawów – promocja agroturystyki, kwalifikowanych form rekreacji (wędkarstwo);
- Wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory (m.in. ochrona bociana białego, program ochrony miejsc lęgowych ptaków „ostoi ptasiej” w kompleksie Stawów Landeckich, itp.).

Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne staje się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez programy zintegrowanej edukacji ekologicznej, koordynowanej przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność Gminy w tym zakresie.

Zabezpieczenie realizacji ww. potrzeb umożliwi pozyskania środków z zewnętrznych pomocowych funduszy ekologicznych: WFOŚiGW, NFOŚiGW, EkoFundusz oraz środków UE.

4.1.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OPK.1	Ochrona bioróżnorodności	OPK.1.1	Ochrona cennych przyrodniczo obiektów i obszarów na terenie	OPK.1.1.1	Tworzenie małoszarych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne) w oparciu o sporządzoną waloryzację przyrodniczą (około 15 obiektów)	Gmina Jasienica
				OPK.1.1.2	Realizacja projektów parków gminnych (1-2 obiekty: Jasienica, Rudzica lub Mazanówce: (1 obiekt) około 1-2 ha	Gmina Jasienica
				OPK.1.1.3	Realizacja platform widokowych w obrębie ekspozycji atrakcyjnych krajobrazowo, panoram i punktów widokowych (wzgórze „Górka”, „Goruszka”, „Morzyk”, układy urbanistyczne wsi, Stawy Landeckie, dolina Jasienicy, Iłownicy, itp.)	Gmina Jasienica
				OPK.1.1.4	Przebudowa składu gatunkowego (topole, wierzb), zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg wojewódzkich, powiatowych nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne- konserwacyjne starodrzewia przydrożnego	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach Inni administratorzy dróg
				OPK.1.1.5	Program ochrony bociana białego (renowacja istniejących gniazd budowlanych platform); ochrona innych priorytetowych gatunków ptaków Ostoi Piasiej	Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody lokalne stowarzyszenia i kluby ornitologiczne
				OPK.1.1.6	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym; szkolenia warsztaty dla rolników (programy rolniczośrodowiskowe, agroturystyki)	ODR
				OPK.1.2.1	Współudział w tworzeniu prawnych i organizacyjnych form ochrony obszarów typowanych do Krajowej Sieci „Natura 2000” (Dolina Górnej Wisły – ostoja ptasia; Cieszyńskie Źródła Tufowe – ostoja siedliskowa; Beskid Śląski + ostoja siedliskowa)	Wojewoda Śląski, Minister Środowiska
			Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych	OPK.1.2.2	Współudział w opracowywaniu Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego (otulina Parku w granicach Gminy)	Wojewoda Śląski, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
				OPK.1.2.3	Utworzenie proponowanych i projektowanych rezerwatów przyrody	Wojewoda Śląski

OPK.2	Rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej	OPK.2.1	Ochrona indywidualna najcenniejszych przyrodniczo obiektów	OPK.2.1.1	Objęcie ochroną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prace pielęgnacyjno-konserwacyjne istniejących i proponowanych pomników przyrody (około 100 obiektów wolnostojących grup drzew, alei i szpalerów) (kontynuacja)	Gmina Jasienica
				OPK.2.1.2	Tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, atrakcyjnych krajobrazowo oraz miejsc dziedzictwa kulturowego (około 10 obiektów) m.in.: park zamkowy w Grodzcu, Stawy Landeckie, rezerwat przyrody Gminy Jasienica)	
				OPK.2.1.3	Proekologiczne rozwiązania techniczne w trakcie realizacji prac związanych z utrzymaniem cieków wodnych	
				OPK.2.1.4	Rewaloryzacja zabytkowych założeń zieleni (park zamkowy w Grodzcu, park dworski w Mażanowicach, zieleni cmentarna, przykościelna)	

4.1.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OPK.1.1.1	Tworzenie makroobszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne) w oparciu o sporządzoną waloryzację przyrodniczą (około 15 obiektów)	2008	2012	Gmina Jasienica	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh)	150	Organizacje ekologiczne
OPK.2.1.1	Objęcie ochroną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prace pielęgnacyjno-konserwacyjne istniejących i proponowanych pomników przyrody (około 100 obiektów wolnostojących grup drzew, alei i szpalerów) (kontynuacja)	2008	2012	Gmina Jasienica	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	100	Organizacje ekologiczne
OPK.2.1.2	Tworzenie sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, atrakcyjnych krajobrazowo oraz miejsc dziedzictwa kulturowego (około 10 obiektów) m.in.: park zamkowy w Grodzcu, Stawy Landeckie, rezerwat przyrody Gminy Jasienica)	2008	2012	Gmina Jasienica	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy, Rozszerzenie oferty rekreacyjno-wypoczynkowej	100	Organizacje ekologiczne
OPK.1.1.3	Realizacja projektów parków gminnych (1-2 obiekty: Jasienica, Rudzica lub Mażanowice: (1 obiekt) około 1-2 ha	2008	2018	Gmina Jasienica	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	150	Organizacje ekologiczne
OPK.5	Realizacja platform widokowych w obrębie ekspozycji atrakcyjnych krajobrazowo, panoram i punktów widokowych	2008	2018	Gmina Jasienica	Poprawa „estetycznego”	150	Organizacje ekologiczne

	(wzgórze „Górka”, „Goruszka” „Morzyk” układy urbanistyczne wsi, Stawy Landeckie, dolina Jasienicy, Rownicy, itp.)				wizerunku Gminy		ekologiczne
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OPK.1.2.1	Współudział w tworzeniu prawnych i organizacyjnych form ochrony obszarów typowanych do Krajowej Sieci „Natura 2000” (Dolina Górnej Wisły – ostoja ptasia: Cieszyńskie Źródła Tułowe – ostoja siedliskowa: Beskid Śląski + ostoja siedliskowa)	2008	2012	Wojewoda Śląski, Minister Środowiska	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych Województwa Śląskiego	90	Gmina Jasienica
OPK.1.2.2	Współudział w opracowywaniu Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego (otulina Parku w granicach Gminy)	2008	2012	Wojewoda Śląski, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych Województwa Śląskiego	60	Gmina Jasienica
OPK.1.2.3	Utworzenie proponowanych i projektowanych rezerwatów przyrody	2008	2012	Wojewoda Śląski	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych Województwa Śląskiego	35	Gmina Jasienica
OPK.4	Proekologiczne rozwiązania techniczne w trakcie realizacji prac związanych z utrzymaniem cieków wodnych	2008	2018	ŚZM UW O/Bielsko-Biała, inni administratorzy cieków wodnych	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy, Utrzymanie lokalnych „korytarzy ekologicznych”	365	Gmina Jasienica
OPK.1.1.4	Przebudowa składu gatunkowego (topole, wierzby), zadzierwień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg wojewódzkich, powiatowych nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno- konserwacyjne starodrzewia przydrożnego	2008	2015	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach Inni administratorzy dróg	Poprawa „przyrodniczego wizerunku” Gminy	600	Gmina Jasienica
OPK.1.1.5	Program ochrony bociana białego (renowacja istniejących gniazd budowlanych nowych platform): ochrona innych priorytetowych gatunków ptaków Ostoi Piasiej	2008	2018	Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody lokalne stowarzyszenia i kluby ornitologiczne	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	125	Gmina Jasienica
OPK.1.1.6	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych promujących walory środowiska przyrodniczego o charakterze cyklicznym; szkolenia warsztaty dla rolników (programy rolnośrodowiskowe, agroturystyki)	2008	2018	ODR	Wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie	600	Gmina Jasienica
OPK.8	Rewaloryzacja zabytkowych założeń zieleni (park zamkowy w Grodźcu, park dworski w Mazańcowicach, zieleni cmentarna, przykościelna)	2008	2018	Prywatni inwestorzy	Poprawa „estetycznego” wizerunku Gminy	250	Gmina Jasienica
RAZEM ZADANIA WŁASNE						235	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						70	

4.1.5 Wnioski

Korzystne uwarunkowania w realizacji programu ochrony przyrody

- Występowanie licznych obiektów cennych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym, godnych ochrony prawnej – także jako potencjał do zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego, zwłaszcza w kontekście dogodnej komunikacji dla mieszkańców aglomeracji katowickiej i lokalnej – bielskiej,
- Rozwinięty system dolin rzek i potoków stanowiących korytarze ekologiczne w powiązaniu z bogatą siecią akwenów wodnych (stawów, starorzeczy),
- Znaczące walory dziedzictwa kulturowego w tym park zamkowy w Grodźcu jako obiekt o randze regionalnej,
- Potencjalne możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.

Ograniczenia w realizacji ww. programu (elementy ryzyka):

- Silne przemieszczanie terenów użytkowanych przyrodniczo i zurbanizowanych,
- Wysoki poziom zagrożenia powodziowego obszarów przyrodniczo cennych (doliny rzek: Jasienica, Iłownica, Wapienica) w połączeniu z potencjalnie dużą ingerencją inwestycji hydrotechnicznych w środowisko przyrodnicze,
- Brak aktualnie wyrazistego rozpoznawalnego „elementu przyrodniczego” Gminy do wykorzystania w promocji ekologicznej np. w formie „logo” w wizualnych materiałach promocyjnych,
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców.
- Niski udział wydatków budżetu Gminy na przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody i krajobrazu,
- Brak lokalnych partnerów w dziedzinie ochrony przyrody (współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami ekologicznymi ma charakter okazjonalny).

4.2 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

4.2.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

4.2.1.1 Obszary leśne

Ogólna powierzchnia lasów na terenie Gminy wynosi 1359 ha, co stanowi około 14,8% jej powierzchni.

Tabela 6 Struktura własnościowa lasów na terenie gm. Jasienica

L.P	Forma własności	Powierzchnia [ha]	Procentowy udział w powierzchni gminy	Procentowy udział w powierzchni lasów
1	Lasy państwowe	951	10,37	69,98
2	Lasy niepaństwowe	408	4,45	30,02
2 a	prywatne	355	3,87	26,12
2 b	spółdzielnie produkcyjne	18	0,20	1,32
2 c	wspólnoty leśne	1	0,01	0,07
2 d	lasy kościelne	14	0,15	1,03
OGÓŁEM		1359	14,81	100

Źródło: Ewidencja gruntów, 31.12.2007

Około 70% tej powierzchni leśnej pozostaje w zarządzie lasów Państwowych, Nadleśnictwa Bielsko, obręb Wapienica (951 ha), natomiast lasy niepaństwowe zajmują około 408 ha, w tym osób fizycznych około 355 ha. Zwarte kompleksy Lasów Państwowych skupiają się w południowej części Gminy (północne, peryferyjne partie pogórza Beskidu Śląskiego w Grodźcu, Bierach, Świątoszówce) oraz jej północno - zachodniej części (kompleks leśny w rejonie Bajerki, wzdłuż Stawów Landeckich do

jeziora Goczałkowickiego – Landek, Iłownica). Lokalne, rozproszone fragmenty lasów, zwłaszcza prywatnych, często w postaci leśnych wąwozów, położone są głównie w Rudzicy, Międzyrzeczu Górnym i Grodźcu.

4.2.1.2 Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi

Aktualny operat urządzeniowy dla lasów Nadleśnictwa Bielsko, obręb Wapienica określa strukturę typów siedliskowych oraz ich zgodność ze składem gatunkowym drzewostanów. Powierzchniowo dominują:

- Las mieszany górski – 39,4% ogólnej powierzchni obrębu
- Las mieszany wilgotny – 23,6% (w znacznej części na terenie Gminy)
- Las wyżynny – 17,5% (w znacznej części na terenie Gminy).

Udział procentowy, powierzchniowy poszczególnych gatunków w strukturze drzewostanów nadleśnictwa kształtuje się następująco:

- Świerk – 40%,
- Buk – 26,6%,
- Sosna zwyczajna – 9,7%,
- Brzoza – 8,9%.

Las obrębu Wapienica charakteryzuje znaczna zgodność składów gatunkowych drzewostanów z siedliskiem (około 87% ogólnej powierzchni), a dodatkowo przyrodnicze i ekonomiczne walory lasów obrębu potwierdza 39% -owy udział lasów 4- i więcej gatunkowych oraz 23% -owy udział lasów w III klasie wieku (60 – 80 lat).

Na mocy Zarządzenia Nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19.12.1994r. całość nadleśnictwa Bielsko weszła w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Beskidu Śląskiego”, którego cele obejmują m.in. trwałe zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej, opartej na:

- Zachowaniu całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcji ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do natury,
- Restytucji metod hodowli i ochrony lasu w celu szybszego tempa przywracania zgodności biocenozy z biotopem.

Podstawowe zalecenia, dotyczące wdrażania w/w racjonalnej gospodarki obejmują:

- Pełne realizowanie typów gospodarczych drzewostanów i orientacyjnych składów gatunkowych nowozakładanych upraw,
- Ochronę rzadkich typów siedliskowych lasów,
- Wykorzystanie w maksymalnym stopniu odnowień naturalnych,
- Zastosowanie rębni częściowych i stopniowych w celu uzyskania zróżnicowanej struktury gatunkowej, wiekowej i pionowej drzewostanów,
- Dążenie do kształtowania struktury przestrzennej drzewostanów, charakteryzującej się istnieniem „biogrup drzew”,
- Tworzenie we wszystkich rodzajach cięć na obrzeżach lasów, wzdłuż cieków i szerokich dróg stref ekotonowych,
- Utrzymanie i ochronę enklaw gruntów nieleśnych wśród lasów.

Biorąc pod uwagę specyfikę lokalizacji kompleksów leśnych w granicach parku krajobrazowego i jego otuliny, dla ochrony i kształtowania wysokich walorów krajobrazowych przyjęto w operacie urządzeniowym dodatkowe ustalenia, tj.:

- Dążenie do podnoszenia estetyki i malowniczości terenów rekreacyjnych,
- Preferowanie rębni złożonych oraz użytkowania lasu i zrywki w okresach zmniejszonego nasilenia ruchu turystycznego.

W lasach niepaństwowych, dla których zostały sporządzone operaty urządzeniowe, zakres niezbędnych prac dotyczy głównie założenia upraw leśnych na powierzchniach zrębowych, zadań z zakresu ochrony lasu, pielęgnacji upraw drzewostanów, a także wykonania decyzji nakazanych dotyczących usuwania posuszu czynnego.

Lasy nadleśnictwa Bielsko, obręb Wapienica zostały uznane za ochronne zarządzeniem Nr 240 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 19.05.1995r. – głównie wodochronne oraz glebochronne pozostające w II strefie uszkodzeń do emisji przemysłowych, przemysłowych także położone w odległości do 50 km od granic miasta – masowego wypoczynku oraz uzdrowiskowo – klimatyczne.

Spośród biotycznych czynników środowiska oddziałujących na istniejące drzewostany, sukcesywne gradacje szkodników pierwotnych (zasnuja świerkowa, brudnica mniszka, wskaźnica modrzewianeczka) oraz kornika drukarza w ostatnich 20 latach były jednym z istotnych czynników wymuszających przebudowę drzewostanów (monokultur) świerkowych, w celu dostosowania do warunków siedliskowych, natomiast uaktywniły się choroby grzybowe w uprawach, młodnikach i drzewostanach starszych (głównie – huba korzeni i opieńkowa zgnilizna korzeni). W drzewostanach liściastych (głównie dębowych, bukowych, jesionowo- olchowych) olchowych mieszanych, intensywne żerowanie zwójek i mieniokowców wpływa na spadek przyrostu masy i owocowania drzew.

Spośród biotycznych czynników środowiska, powodujących ogólne osłabienie części istniejących drzewostanów, istotne znaczenie posiadają szkody ze trony zwierzyny płowej (jeleniowate) w uprawach, młodnikach i starszych drzewostanach liściastych (jesion, jawor, buk) – około 277 ha uszkodzonych (21 – 80%) powierzchni danej uprawy) na terenie nadleśnictwa. Ochrona upraw to głównie grodzenia, palikowanie sadzonek oraz chemiczne zabezpieczanie repelentami.

Bardzo duża przydatność lasów nadleśnictwa do celów rekreacyjnych to nie tylko aspekty zorganizowane kwalifikowanej turystyki górskiej (liczne szlaki znakowane), lokalne drogi leśne jako projektowane trasy turystyki rowerowej, narciarstwa biegowego, jazdy konnej, miejsca biwakowe, ale również duża antropopresja, wpływająca na dewastację przyrodniczą (zaśmiecanie, szkodnictwo leśne – kłusownictwo, kradzież drewna, rajdy terenowe pojazdów silnikowych, niszczenie tablic informacyjnych, wchodzenie z zabudową w tereny bezpośrednio przylegające do lasów.

4.2.2 Identyfikacja potrzeb

Włączenie lasów Nadleśnictwa Bielsko do Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Beskidu Śląskiego” wiąże się z dążeniem do uzyskania „proekologicznego modelu” gospodarki leśnej, tj. trwałego zachowania lub odtwarzania naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej. W szczególności wiąże się to z pełną realizacją zapisów planu urządzenia lasów Nadleśnictwa” oraz „Program ochrony przyrody”, w cyklu 10-letniego okresu obowiązywania ww. dokumentacji.

Wszystkie zadania gospodarcze, hodowlane i ochronne powinny być podporządkowane „ochronności” Lasów Państwowych, natomiast należy dążyć do uzyskania statusu „lasów ochronnych” w lasach niepaństwowych poprzez stosowne zapisy w operatach urządzeniowych (ogół zamierzeń w perspektywie długoterminowej do 2018 roku).

Do tej pory lasy prywatne na terenie gminy nie posiadały opracowanych planów ochrony, co mogło powodować w niektórych przypadkach niewłaściwe z przyrodniczego punktu widzenia działania związane z gospodarką w tych lasach. Sytuacja ta zmieni się po opracowaniu planów ochrony dla tych lasów — Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej zleca w bieżącym roku opracowanie plany urządzenia lasów prywatnych dla lasów o łącznej powierzchni 365 ha.

4.2.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OPK.1	Ochrona bioróżnorodności	OPK.1.1	Zwiększenie lesistości	OPK.1.1.1	Opracowanie planów urządzenia lasów prywatny	Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej
				OPK.1.1.2	Realizacja wytycznych planu urządzenia lasu oraz „Programu ochrony przyrody” Nadleśnictwa Bielsko (około 50% pow. leśnej, tj. 500 ha: przebudowa drzewostanów, ochrona cennych ekosystemów nieleśnych, itp.)	Nadleśnictwo Bielsko

4.2.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA KOORDYNOWANE							
ZRL.1	Opracowanie planów urządzenia lasów prywatnych	2008	2012	Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej	Wzrost różnorodności biologicznej w Gminie	50	Prywatni właściciele, Gmina Jasienica, Nadleśnictwo Bielsko
ZRL.2	Realizacja wytycznych planu urządzenia lasu oraz „Programu ochrony przyrody” Nadleśnictwa Bielsko (około 50% pow. leśnej, tj. 500 ha: przebudowa drzewostanów, ochrona cennych ekosystemów nieleśnych, itp.)	2008	2018	Nadleśnictwo Bielsko	Wzrost różnorodności biologicznej w Gminie	1500	RDLP, Gmina Jasienica, Nadleśnictwo Bielsko
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						1550	

4.2.5 Wnioski

Korzystne uwarunkowania w realizacji programu ochrony przyrody

- Proekologiczny model gospodarki leśnej Nadleśnictwa Bielsko,

Ograniczenia w realizacji ww. programu (elementy ryzyka):

- Silne przemieszanie niektórych fragmentów lasów prywatnych z terenami zurbanizowanymi,
- Niekorzystny (zbyt duży) stosunek długości granic do powierzchni w przypadku lasów towarzyszących ciekom wodnym.

4.3 Ochrona powierzchni ziemi

Gleba – czyli pedosfera – stanowi powierzchniowa warstwę skorupy ziemskiej, objęta procesami glebotwórczymi. Gleby należą do nieodnawialnych zasobów kuli ziemskiej i spełniają szereg funkcji, przede wszystkim stanowią siedlisko wzrostu i rozwoju roślin i zwierząt oraz transformacji składników mineralnych i organicznych. Gleby charakteryzują się określonymi właściwościami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi kształtowanymi pod wpływem działania naturalnych procesów glebotwórczego oraz rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Właściwości te znajdują się w stanie określonej równowagi, która może ulegać zmianom pod wpływem tej działalności. Nieprzemyślana działalność człowieka prowadzić może do całkowitej degradacji bardzo często niemożliwej do usunięcia.

Gleba jest układem dynamicznym, a związki mineralne znajdujące się w niej ulegają ciągłym przemianom, co prowadzi do ich zwiększenia lub do ubytków, aż do całkowitego zubożenia gleby. Ubytki związków mineralnych w glebach powodowane głównie przez pobieranie składników pokarmowych przez rośliny, wypłukiwanie rozpuszczalnych składników do głębszych warstw gleby, tworzenia się pod wpływem różnych czynników związków nierozpuszczalnych, niedostępnych dla roślin.

Urodzajność gleb zależy również od odczynu gleby. Kwaśny odczyn gleby obniża jej żyzność prowadząc do degradacji urodzajności. Ze względu na różną reakcję roślin na odczyn gleb, przemiany pH mają znaczenie wskaźnikowo – porównawcze. Łatwo na tej podstawie określić potrzebę uregulowania odczynu, trudniej jednak ocenić przyczynę i stopień degradacji gleby. Jedyną metodą, która przynosi rezultaty są systematyczne pomiary odczynu pH prowadzone systematycznie w ciągu odpowiednio długiego czasu. Znaczną rolę w procesie zanieczyszczenia i degradacji środowiska odgrywają metale ciężkie. Zaliczamy do nich pierwiastki wśród których najczęściej wymienia się kadm, miedź, nikiel, ołów, cynk. Ich cechą charakterystyczną jest zdolność do systematycznego nagromadzania się w środowisku, co zwiększa intensywność oddziaływania.

Jako zasadniczy element litosfery gleba jest jednym z najważniejszych komponentów ekosystemów lądowych i wodnych. Znajomość gleb niezbędna jest w planowaniu właściwego ich wykorzystania dla potrzeb człowieka, przy założeniu zrównoważonego rozwoju. Jest ona również potrzebna dla racjonalnego użytkowania przestrzeni produkcyjnej, rejonizacji roślin uprawnych, opracowywania planów gospodarczych, układania płodozmianów i ustalania sposobu uprawy roli.

4.3.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Na powierzchni 9171,4 ha w gminie użytki rolne zajmują 6327,9 ha, co stanowi 60,9% powierzchni Gminy, niewielką powierzchnię jak na Gminę o wysokich walorach przyrodniczych stanowią lasy i grunty leśne – tylko około 1375,6 ha to ok 16% powierzchni.

Ponad 450 ha jest pod wodą, są to tereny użytkowane jako stawy hodowli karpia, stanowią one około 5% powierzchni Gminy. Hodowla ryb słodkowodnych prowadzona jest w 362 stawach w sołectwach Landek Iłownica, Międzyrzecze Górne, Dolne i Roztropice, jest to jedna z najważniejszych gałęzi gospodarki Gminy.

Szczegółowe zestawienie struktury użytkowania terenów przedstawiono w tabeli.

Tabela 7 Struktura użytkowania gruntów w Gminie

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy
1	Powierzchnia całkowita Gminy Jasienica	9171,4	100
2	Użytki rolne	6327,9	60,9
3	Grunty orne	4192,9	45,7
4	Łąki i pastwiska	1864	20,3
5	Sady	181	1,9
6	Lasy i grunty leśne	1485	16,1
7	Stawy	450	4,9
8	Pozostałe	908,5	9,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Jasienica oraz GUS 2008

Istotne znaczenie dla rolniczego rozwoju gminy mają cechy środowiska naturalnego, które przez swoje zróżnicowanie terenów ograniczają lub też uniemożliwiają rozwój niektórych kierunków gospodarczych. Południowa część gminy ogranicza, a czasem nawet wyklucza rozwój rolnictwa. Natomiast pozostała, większa część obszaru gminy posiada dogodne ukształtowanie powierzchni, a także sprzyjający agroklimat i dobre gleby, które pozwalają na produkcję rolną, tak roślinną jak i zwierzęcą.

Ze względu na to, iż pokrywa glebowa powstała na bardzo zróżnicowanym podłożu i w związku z tym wytworzyło się kilka rodzajów gleb o bardzo różnych właściwościach:

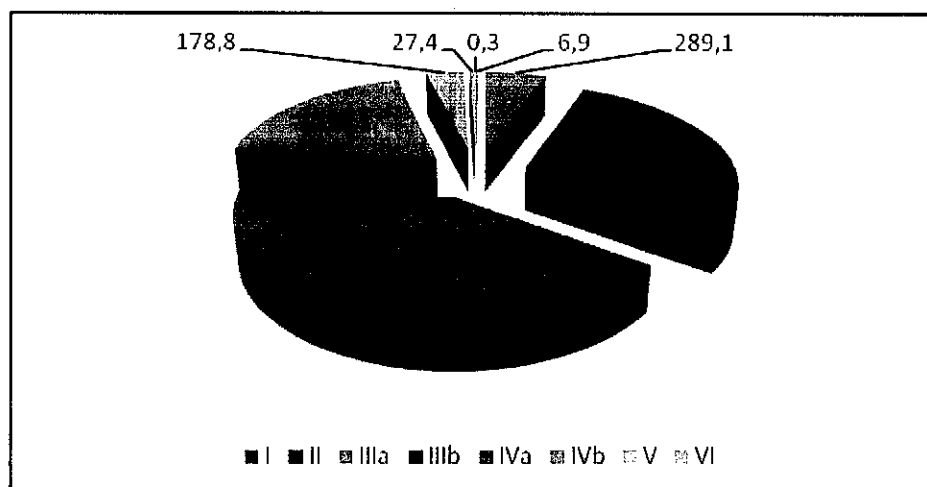
- z utworów aluwialnych w dolinach rzecznych powstały mady,
- na podłożu z utworów pyłowych lessowych wytworzyły się gleby bielcowe i bielcowe brunatne,
- na podłożu wapiennym wytworzyły się rędziny oraz gleby pyłowo zwietrzelinowe gliniaste podścielone rumoszem piaszczystym.

Przeważają więc tutaj gleby średnio ciężkie i trudne w uprawie.

Gleby te należą do wielu kompleksów glebowych, od pszennych do górskich. Główne kompleksy to:

- kompleks 2 – pszenny dobry,
- kompleks 8 – zbożowo – pastewny mocny,
- kompleks 10 – pszenny podgórski,
- kompleks 11 – zbożowo podgórski.

Największa część gleb należy do klasy IVa i IIIB stanowiące około 71% powierzchni wszystkich gleb. Szczegółowe zestawienie klas bonitacyjnych gleb użytkowanych rolniczo przedstawiono na wykresie.

Rysunek 9 Powierzchnia klas bonitacyjnych gleb użytkowanych rolniczo na obszarze gminy Jasienica

Źródło UG Jasienica 2008

Na 8401 gospodarstw i działek rolnych indywidualnych – 16,9% to gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 1 ha. Największy odsetek (ponad 80%) stanowią działki rolne o powierzchni od 0,1 ha do 1 ha. Podział gospodarstw i działek rolnych ze względu na powierzchnia zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 8 Struktura ilościowa gospodarstw i działek rolnych na obszarze gminy Jasienica

L.p.	Powierzchnia w ha	Ilość w sztukach	Udział procentowy*
1	Działki rolne o powierzchni 0,1-1	6979	-
2	1-2	776	54,6
3	2-5	440	30,9
4	5-7	97	6,8
5	7-10	65	4,6
6	10-15	29	2,0
7	powyżej 15	15	1,1
RAZEM GOSPODARSTWA ROLNE		1422	100

*do obliczenia udziału procentowego wzięto tylko gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 1 ha

Źródło: UG Jasienica, 2008

W gospodarstwach prowadzona jest produkcja roślinna i zwierzęca. Uprawia się głównie pszenicę, kukurydzę i mieszanki zbóż, ziemniaki, buraki pastewne i cukrowe, a także fasolę i bobik. Hoduje się trzodę chlewną, bydło, a także owce.

Na terenie Gminy prowadzona jest również produkcja rolnicza tzw „specjalna”. Na 200 m² powierzchni prowadzona jest produkcja pieczarek, uprawy pod szkłem na powierzchni 2000m². funkcjonuje również osiem gospodarstw sadowniczych, istnieją również trzy gospodarstwa agroturystyczne, które oprócz działalności rolniczej udostępniają gościom pokoje na wynajem.

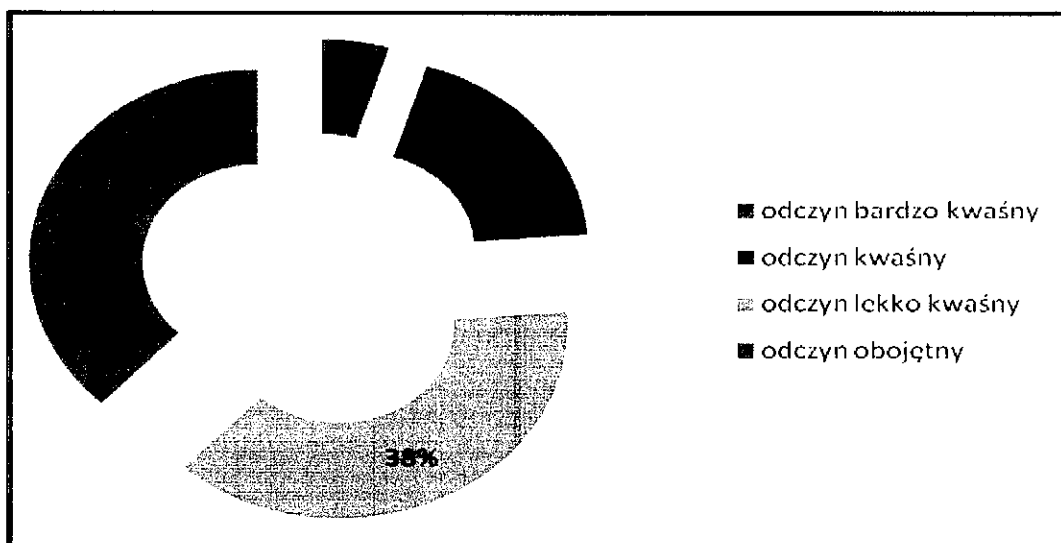
Duże powierzchnie zajmowane są przez gospodarstwa jednostek naukowych oraz przez trzy rolnicze spółdzielnie produkcyjne – około 700 ha. Spółdzielnie te zajmują się uprawą zbóż, oraz hodowlą karpia. Jednostki obsługujące rolnictwo na terenie gminy Jasienica to:

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Zwycięstw”,
- Firma handlowa ARGOL,
- Hurtownia rolno – przemysłowa ROLMOZBYT, w Międzyrzeczu Górnym,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „ROLNIK” w Międzyrzeczu Górnym,
- Zootechniczny Zakład Doświadczalny oraz Zakład Doświadczalny Ichtiologii Gospodarki Stawowej PAN w Grodźcu - gospodarstwo Landek.

Na obszarze gminy Jasienica w 2004 roku przez Okręgową Stację Chemiczną – Rolniczą w Gliwicach zostały przeprowadzone badania gleb użytków rolnych. Przedmiotem badań było wykonanie pomiarów:

- zawartości metali ciężkich ołowiu, kadmu, niklu, cynku,
- określenie zawartości próchnicy w badanych próbkach
- określenie odczynu pH gleb,
- określenie zasobności w fosfor, potas i magnez.

Badanie odczynu i zasobności potwierdziły znaczne zróżnicowania odczynu a co za tym idzie potrzeb wapnowania. Dla uzyskania pełnego obrazu należałoby co 4 lata wykonywać monitoringowe badania zasobności gleb i odczynu na areale około 50% gleb użytkowanych rolniczo. Wykonane badania obejmowały tylko 21 próbek, pobranych we wszystkich rejonach gminy Jasienica. Wyniki badań zestawiono na wykresie.

Rysunek 10 Wyniki badania wartości pH na terenie gminy Jasienica

Źródło: Stan właściwości agrochemicznych gleb i zanieczyszczeń metalami ciężkimi gruntów na użytkach rolnych gminy Jasienica, 2004

W związku z tak przedstawiającymi się wynikami można stwierdzić, że potrzeby wapnowania uznaje się jako:

- konieczne dla 23% badanych gleb terenów użytkowanych rolniczo,
- potrzebne dla 14% gleb,
- wskazane dla 9% badanych gleb
- ograniczone dla 28% badanych gleb.

W ramach poprawy kondycji gleb gmina Jasienica w ostatnich trzech latach przeprowadziła akcje wapnowania gleb, których podstawą były przeprowadzone badania w ilości 4-5 próbek na hektar. W tym okresie przebadano około 750 próbek oraz zadatkowano wapno w ilości 2000 ton.

Odpowiedni odczyn gleb zapobiega uwalnianiu metali ciężkich i przedstawianiu się ich do ziemiopłodów czyli żywności i pasz. Intensywność pobierania metali ciężkich przez rośliny maleje w miarę wzrostu wartości pH, dlatego tak ważnym zabiegiem agrochemicznym jest wapnowanie gleb.

Według przeprowadzonych w 2004 roku badań gleb gruntów rolnych na zawartość metali ciężkich wynika, że na terenie gminy nie zanotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych metali ciężkich w glebie. W czasie wykonywania badań w latach poprzednich zanotowano niewielkie przekroczenia w zakresie kadmu i cynku, wystąpiły one w okolicach ciągów komunikacyjnych. Innym źródłem zanieczyszczeń glebowych mogły być zanieczyszczenia rolnicze, chodzi tu o związki pochodzące z niewłaściwego stosowania nawozów i środków ochrony roślin. Ze względu na ukształtowanie terenu w Gminie istnieją zagrożenia występowania spękania i spływania gleby. Porównując wyniki badań gleb wykonane w 2004 roku i w latach poprzednich można stwierdzić że stan gleb pod względem zawartości metali ciężkich poprawił się.

4.3.2 Identyfikacja potrzeb

Oceniając środowisko przyrodnicze gminy Jasienica można stwierdzić, że w ciągu ostatnich czterech lat pod względem jakości gleb stan się poprawił, nie mniej jednak powinno się w dalszym ciągu podejmować środki przeciwdziałające chemicznym skażeniom gleb. W tym celu należy prowadzić ścisłą kontrolę stosowania środków ochrony roślin i nawożenia gruntów rolnych.

Należy doprowadzić do odbudowy biologicznej terenu za pomocą zabiegów fitomelioracyjnych, przywrócić rangę zabiegom agrotechnicznym, rozwinąć biologiczne metody ochrony roślin, stosować metody integrowane, tj. łączące zabiegi agrotechniczne, biologiczne i chemiczne.

Właściwa polityka rolna powinna również uwzględniać działania zapobiegawcze polegające na odpowiednim zagospodarowaniu wąwozów i stoków wzniesień, stosowaniu odpowiednich płodozmianów, stosowanie zadrzewień i zakrzaczewień, a także stałe utrzymywanie gleby pod pokrywą roślinną.

Ponadto w Gminie Jasienica istnieją tereny na których ma szansę rozwinąć się działalność agroturystyczna, na którą wciąż wzrasta zapotrzebowanie wśród konsumentów.

Małe gospodarstwa rodzinne, bo głównie w takich prowadzona jest produkcja rolnicza metodą ekologiczną, są miejscem kultywowania rodzimych tradycji, edukacji ekologicznej młodzieży i miejscem wypoczynku turystów.

Rolnictwo wymaga stałego wspierania ze strony Gminy, podaż produktów rolnych stale się zmienia i wymusza na rolnikach stałą dbałość o jakość produktów rolnych. W modzie są ekologiczne warzywa i owoce. Gmina Jasienica posiada również doskonałe warunki do rozwoju turystyki i sportu, a także agroturystyki. Tereny Gminy położone są w niedużej odległości od większych miast Aglomeracji Śląskiej, dlatego turystyka letnia, zimowa i weekendowa ma szansę rozwoju. Gmina ma wiele potencjalnych możliwości zagospodarowania wolnego czasu turystów, jest to między innymi jeździectwo, wędkarstwo, użytkowanie terenów górskich, wędrowniki piesze i inne.

Możliwym rozwiązaniem dla terenów rolnych leżących odłogiem lub nie nadających się do produkcji rolnej ze względu na zanieczyszczenie metalami ciężkimi jest uprawa roślin energetycznych, takich jak: wierzba wiciowa, malwa pensylwańska czy rzepak. Rośliny te są źródłem ekologicznego paliwa, które przyczynia się do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza. Plantacje takie przyczyniają się również do ograniczenia procesów erozyjnych gleb. Rolnicy powinni w swoich gospodarstwach dążyć do wprowadzenia Zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, opracowanego i przyjętego w 2001 roku, czyli programu działań, który zawierałby cykl działań w formie szkoleń i działań edukacyjnych dla rolników i producentów żywności obejmujących również praktyki. Kodeks Dobrych Praktyk Rolniczych zapobiega popełnianiu wykroczeń, kształtuje właściwą postawę rolników wobec obowiązującego prawa oraz uczy jak ograniczać ujemne oddziaływanie rolnictwa na środowisko.

Ważnym zadaniem w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb jest coroczna kontrola stosowanych nawozów i środków ochrony roślin przez samych rolników. Realizacja tych zadań przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia i niepotrzebnej degradacji środowiska glebowego na terenie gminy.

Zadaniem, które zarówno teraz, jak i w przyszłości może się przyczynić do poprawy stanu nie tylko gleb, ale i całego środowiska jest edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży. Zadanie to będzie realizowane przez Urząd Gminy, a także Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły i Promocji gminy Jasienica.

4.3.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OG.1	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych	OG.1.1.	Zagospodarowanie terenu w sposób racjonalny	OG.1.1.1	Modernizacja i poprawa struktury towarowych gospodarstw rolnych	Gmina Jasienica
				OG.1.1.2	Aktualizacja map glebowych	Urząd Wojewódzki
				OG.1.1.3	Promocja i dofinansowanie uczestnictwa rolników w imprezach branżowych oraz tworzenia grup producenckich	Gmina Jasienica
				OG.1.1.4	Organizacja wychowania ekologicznego dla dzieci i dorosłych w zakresie gospodarowania zasobami glebowymi	Gmina Jasienica, organizacje ekologiczne
		OG.1.2	Przywrócenie wartości biologicznych gleb	OG.1.1.5	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	ODR
				OG.1.2.1	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich oraz poziomu pH gruntów użytkowanych rolniczo	Gmina Jasienica
				OG.1.2.2	Promocja wykorzystania nieużytków na cele energetyczne	Gmina Jasienica, organizacje ekologiczne

4.3.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OG.1.1.1	Modernizacja i poprawa struktury towarowych gospodarstw rolnych	2008	2018	Gmina Jasienica	Zachowanie różnorodności biologicznej	65	Właściciele gospodarstw rolnych, ODR
OG.1.1.3	Promocja i dofinansowanie uczestnictwa rolników w imprezach branżowych oraz tworzenia grup producenckich	2008	2018	Gmina Jasienica	Stale samodoskonalenie rolników	40	Właściciele gospodarstw rolnych,
OG.1.1.4	Organizowanie wychowania ekologicznego dla dzieci i dorosłych w zakresie gospodarowania zasobami glebowymi	2008	2018	Gmina Jasienica, organizacje ekologiczne	Wyrabianie w dzieciach i młodzieży świadomości ekologicznej, doskonalenie wiedzy dorosłych	60	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły i Promocji Gminy Jasienica
OG1.2.1	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich oraz poziomu pH gruntów użytkowanych rolniczo	2008	2018	Gmina Jasienica	Kontrola stanu gleb	50	ODR, rolnicy
OG1.2.2	Promocja wykorzystania nieużytków na cele energetyczne	2008	2018	Gmina Jasienica, organizacje ekologiczne	Zachowanie właściwości gleb, przeciwdziałanie zubożeniu gleby	20	ODR, Stowarzyszenia ekologiczne, rolnicy
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OG.1.1.2	Aktualizacja map glebowych	2008	2018	Urząd Wojewódzki	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	50	Gmina Jasienica
OG.1.1.5	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	2008	2018	ODR	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	20	Gmina Jasienica
RAZEM ZADANIA WŁASNE						235	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						70	

4.3.5 Wnioski

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ szczególnie na obszarze gminy, która ma korzystne warunki do produkcji rolniczo – hodowlanej, na inne elementy środowiska jak stan wód, przydatność rolniczą, różnorodność florystyczną i architekturę krajobrazu, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W ramach pielęgnacji walorów glebowych należy:

- Kształtować właściwy odczyn gleb. Istnieje potrzeba monitoringu stanu gleb pod względem kwasowości okresowo, co 3-5 lat.
- Zwiększać lesistość. Przedsięwzięcie to wpływa zarówno, na jakość gleb, jak również na walory jakości powietrza i krajobrazu.
- ograniczać procesy erozyjne poprzez zwiększenie udziału upraw alternatywnych, która podczas spalania wnosi znacznie mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, w związku z czym ograniczania zanieczyszczenia środowiska.
- Promować restrukturyzację rolnictwa z uwzględnieniem kierunku ekologizacji.

4.4 Ochrona zasobów kopalin

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 1994, nr 27, poz. 96 z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów złóż poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Dla prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody (tj., między innymi, kopalinami) ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów. Również podjęcie działalności w zakresie wydobywania kopalin jest uzależnione, przez możliwość odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, od Rady Gminy, która podejmuje uchwały o zmianie planu oraz od społeczności lokalnej, która na tym etapie może wносить uwagi i protesty.

4.4.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Na terenie Gminy występują niewielkie złoża kruszywa naturalnego, złoża Międzyrzecze - sołectwo Międzyrzecze Górne. Teren górniczy ma około 4 ha.

W sołectwie Grodziec znajduje się odkrywka geologiczna wapieni cieszyńskich z żyłami cieszyńskich.

Od lat siedemdziesiątych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jest zabezpieczony teren pod budowę zbiornika retencyjnego o powierzchni 100 ha. Zbiornik ten jest ujęty w Programie Małej Retencji Województwa Śląskiego. Pod jego częścią o powierzchni około 40 ha są położone złoża kruszywa naturalnego, które planuje się uruchomić przed budową zbiornika. W latach dziewięćdziesiątych do roku 2000 część z tych zasobów była eksploatowana przez firmę „Kruszbet”. W chwili obecnej wyrobisko jest nieczynne i zaprzestano prac eksploatacyjnych z powodu braku koncesji.

Na obszarze gminy nie zostały stwierdzone żadne oddziaływania eksploatacji złóż mineralnych na środowisko przyrodnicze ani na powierzchnię ziemi.

W latach dziewięćdziesiątych na obszarze gminy Jasienica zostały przeprowadzone badania geofizyczne oraz próbnego wiercenia, które pozwoliły określić istnienie złóż geotermalnych. Została opracowana koncepcja wielokierunkowego zagospodarowania energii geotermalnej. Jednak ze względu na duże koszty realizacji koncepcji żadne działania w tym kierunku nie zostały poczynione.

4.4.2 Identyfikacja potrzeb

W zakresie ochrony zasobów kopalin główną potrzebą jest wykorzystanie zasobów surowców w granicach udokumentowania, a po zakończonej eksploatacji skuteczne zagospodarowanie lub rekultywacja terenów. Obowiązki te w głównej mierze ciążyą na użytkowniku złóż.

W przypadku złóż nieeksploatowanych, które zostały udokumentowane, złoża zabezpiecza się, jako zaplecze surowcowe.

Ochrona taka powinna polegać na uwzględnieniu tych terenów w planach zagospodarowania przestrzennego w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający potencjalną eksploatację surowców.

Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych jest przeprowadzana w zależności od charakteru wyrobiska w kierunku wodnym lub leśnym.

Występowanie na terenie gminy zasobów surowców kopalnych jest obowiązkiem w postaci kontroli użytkującego złoża i dokładania wszelkich starań, aby eksploatacja i późniejsza rekultywacja zostały przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony zasobów naturalnych. Przestrzeganie obowiązującego prawa w tym zakresie ogranicza niekorzystny wpływ eksploatacji na środowisko podczas wydobywania surowców, a także gwarantuje pozostawienie terenu w stanie poprzednim lub doprowadzenie do stanu zastołego. Istotną potrzebą na terenie gminy jest okresowa kontrola podmiotów użytkujących złoża oraz monitorowanie i prawidłowe użytkowania złóż pod kątem ochrony zasobów kopalni.

4.4.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OZK.1	Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.	OZK.1.1.	Zagospodarowanie terenów nieeksploatowanych złóż w sposób racjonalny	OZK.1.1.1	Wprowadzenie zapisów w PZP gminy o niezagospodarowywaniu terenów nieeksploatowanych złóż	Gmina Jasienica
				OZK.1.1.2	Prawidłowa eksploatacja złóż surowców mineralnych	Firmy posiadające koncesję na eksploatację
		OG.1.2	Skuteczna rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	OZK.1.2.1	Rekultywacja zgodna z obowiązującym prawem po zakończeniu eksploatacji złóż	Firmy posiadające koncesję na eksploatację

4.4.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OZK.1.1.1	Wprowadzenie zapisów w PZP gminy o niezagospodarowywaniu terenów nieeksploatowanych złóż	2008	2009	Gmina Jasienica	Ochrona surowców nieeksploatowanych	2	Firmy posiadające koncesję na eksploatację
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OZK.1.1.2	Prawidłowa eksploatacja złóż surowców mineralnych	2008	2018	Firmy posiadające koncesję na eksploatację	Ochrona zasobów kopalin	b.d	
OZK.1.2.1	Rekultywacja zgodna z obowiązującym prawem po zakończeniu eksploatacji złóż	2008	2018	Firmy posiadające koncesję na eksploatację	Ochrona zasobów kopalin	b.d	Gmina Jasienica
RAZEM ZADANIA WŁASNE						2	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						-	

4.4.5 Wnioski

Jakość terenów położonych na obszarze gminy w części zależy od warunków naturalnych i ukształtowania terenu, ogromny jednak wpływ na stan powierzchni ziemi ma człowiek i jego racjonalne bądź lekkomyślne i nierozważne postępowanie wynikające w dużej mierze z nieznajomości obowiązujących przepisów. Dlatego tak ważnym jest, aby korzystanie z warunków naturalnych takich jak w tym przypadku surowce mineralne odbywało się w zgodzie z przepisami i racjonalnym myśleniem, które nakazuje zostawić teren w takim stanie porównywalnym do tego przed eksploatacją. Zadanie to należy do firm, które prowadziły wydobywanie złóż.

Natomiast organy samorządowe mają możliwość ochrony nieużytkowanych zasobów poprzez stosowne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

4.5 Biotechnologie i organizmy genetycznie zmodyfikowane

Od końca lat dziewięćdziesiątych XX wieku tworzony jest krajowy system bezpieczeństwa biologicznego. Jest on oparty na normach i standardach obowiązujących w UE. Jego głównym celem jest kontrola tworzenia i wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO) w ramach zamkniętego użycia, ich zamierzonego uwalniania do środowiska w celach eksperymentalnych oraz wprowadzanie do obrotu.

W 2005r. opracowano projekt „Krajowej strategii bezpieczeństwa biologicznego w Polsce”, który zawiera wytyczne działań niezbędnych dla zapewnienia ochrony środowiska naturalnego przed niekontrolowanym wykorzystaniem organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

W 2006r. przyjęto Ramowe Stanowisko Rządu RP dotyczące Organizmów Genetycznie Zmodyfikowanych. Jest to dokument wyznaczający kierunek działań dotyczących GMO, na podstawie którego będzie realizowana w Polsce polityka w tym zakresie.

Wobec braku jednoznacznych wyników badań, dotyczących wprowadzenia organizmów modyfikowanych genetycznie Polska będzie się opowiadać zdecydowanie przeciwko innym formom wykorzystania GMO. Dotyczy to głównie eksperymentów polowych polegających na zamierzonym uwolnieniu do środowiska, wprowadzenia do obrotu GMO oraz prowadzenia upraw genetycznie zmodyfikowanych roślin.

4.6 Podsumowanie

Założone zadania Polski mogą zostać osiągnięte na szczeblu gminnym poprzez następujące kierunki działań ekologicznych:

- edukacja ludności w sprawie bezpieczeństwa biologicznego, w tym prowadzenie neutralnej kampanii informacyjnej w zakresie inżynierii genetycznej ze szczególnym uwzględnieniem GMO,
- monitorowanie działań związanych z użytkowaniem organizmów genetycznie zmodyfikowanych, szczególnie w kontekście ich wpływu na zachowanie bezpieczeństwa biologicznego.

5 Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są Projekt Polityki ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 oraz Wytyczne do sporządzania Programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w obu tych dokumentach sugerują, iż struktura POŚ powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. Proponuje umieszczenie w Programie, jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii oraz w tym zakresie umieszczone zostaną podrozdziały:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

5.1 Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności powinny zapewnić wzrost efektywności wykorzystania surowców, wody i energii poprzez zmniejszenie ich zużycia na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi statystycznego konsumenta bez pogarszania standardu życiowego ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki. Oszczędność dóbr powinna dotyczyć wszystkich sektorów, ale koncentrować się głównie w sektorze przemysłowym, energetycznym oraz budownictwie i gospodarce komunalnej.

Działania dla racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wód przede wszystkim poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej i praktyk rolniczych aby doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczenia ładunków odprowadzanych do odbiorników zanieczyszczeń.

Powinno się unikać nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe. Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez zmniejszenie strat wody, poprzez modernizację ujęć, modernizację sieci wodociągowej oraz edukację ekologiczną. Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na:

- ograniczeniu marnotrawstwa wody,
- stosowania wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego,
- dalszego rozwoju pomiaru zużycia wody,
- podjęcia działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody.

Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych jest wprowadzenie normatywów zużycia wody, do pozwoleń zintegrowanych dla wodochłonnych dziedzin produkcji.

W zakresie działań inwestycyjnych zakłada się wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodooszczędnych technologii produkcji i przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości, a co za tym idzie likwidacji zanieczyszczeń uciążliwości i zagrożeń u źródła pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję a w konsekwencji poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochrony środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji i poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej jako relację nakładów do efektów. O poziomie energochłonności decydują głównie: struktura gałęziowa przemysłu, stosowane technologie wytwarzania, ceny energii, jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, poprawy jakości węgla i innych paliw, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje: ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni oraz pośrednio wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości tłoczonych wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na ociepleniu ścian obiektów kubaturowych i wymianie stolarki również przyczynia się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą. W zakresie odprowadzenia i oczyszczania ścieków korzystnie wpłynie budowa kolektora kanalizacyjnego i pompowni sieciowych a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w terenie rozproszonym.

5.2 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju gminy.

Działania w zakresie zrównoważonego rozwoju przynoszące efekty ekologiczno – energetyczne powinny być kierowane na produkcję energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych, to jest wykorzystujących naturalne źródła jakimi są energia spiętrzeń wodnych, promieniowania słonecznego, wód geotermalnych, biomasy i wiatru.

Z analizy uwarunkowań krajowych wynika, że w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy i siły wiatru.

Na obszarach o dużych wartościach przyrodniczych i ciekach będących siedliskiem ryb wędrownych dąży się do tego by nie lokalizować elektrowni wodnych. Przy każdej lokalizacji powinny być zachowane uwarunkowania wynikające z położenia w istniejących lub projektowanych obszarach ochrony przyrody i krajobrazu.

Uwarunkowania gminy Jasienica do tej pory nie były szczegółowo analizowane, nie mniej jednak porównując z danymi gmin sąsiadujących, należących do powiatu bielskiego można stwierdzić, że nie ma na możliwości szerokiego zastosowania energii wiatru ze względu na małą siłę wiatrów, energia wody nie ma racji bytu ze względu na brak dużych zbiorników wody gdzie możliwe jest spiętrzanie wody. Na terenie Gminy Jasienica ze względu na najwyższą w powiecie powierzchnię gruntów rolnych istnieje potencjał wykorzystania biomasy, a szczególnie odpadów powstających przy produkcji i przetwarzaniu produktów roślinnych (np. słoma) oraz odchodów zwierzęcych z ferm hodowlanych. Można też rozważać uprawę roślin energetycznych.

Istnieje również możliwość wykorzystania energetycznego potencjału biomasy drzewnej. W samej gminie Jasienica udział lasów w całkowitej powierzchni gruntów nie jest znaczny (ok. 15%), dlatego też rozważa się możliwość nawiązania współpracy w tym zakresie z innymi gminami w powiecie bielskim, które charakteryzują się znacznym potencjałem biomasy występującym w lasach (Szczyrk, Jaworze, Wilkowice).

Możliwe jest również wykorzystywanie energii słonecznej, co obserwuje się już od kilku lat wśród mieszkańców gminy. Obecnie na obszarze gminy na budynkach mieszkalnych zamontowanych jest około 40 sztuk kolektorów słonecznych służących do ogrzewania ciepłej wody użytkowej. W dalszym ciągu obserwuje się rozwój tego sposobu ogrzewania wody, w związku z tym przewiduje się że w ciągu najbliższych czterech lat liczba kolektorów powiększy się o 200%.

5.3 Podsumowanie

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla zaproponowano plan realizacji Programu Ochrony środowiska dla gminy Jasienica w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych określając cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego.

Założone zadanie zostanie osiągnięte poprzez następujące kierunki działań ekologicznych:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Osiągnięcie określonego celu za pomocą wyznaczonych kierunków działań powinno być realizowane przez konkretne zadania ekologiczne.

Zadania ekologiczne w zakresie racjonalizacji zużycia wody prowadzące do realizacji tego kierunku działań to:

- ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działami produkcji rolnej),

- wspieranie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych w gospodarstwach domowych;
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody).

Realizacji kierunku działania jakim jest zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii i ze źródeł odnawialnych nastąpi poprzez następujące zadania ekologiczne:

- zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych poprzez uszczelnienie rurociągów oraz ich właściwą eksploatację,
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii.

Spełnienie tych celów i zadań przez gminę powinno koncentrować się na realizacji następujących zadań:

- Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz OZE
- Ograniczenie zużycia wody i zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do gleb i wód

Takie działania takie jak zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii oraz wykorzystywanie surowców wtórnych nie tylko przyczynia się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również jest bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną. Dlatego wskazane jest uczestnictwo gminy i jej mieszkańców w doskonaleniu organizacji rynku energii, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

5.4 Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy

5.4.1 Ochrona przed powodzią i suszą

Polska, w porównaniu z innymi krajami europejskimi, jest krajem o małych zasobach wody i dużych wahaniami rocznego odpływu. Powoduje to występowanie zagrożenia powodziowego oraz pojawianie się okresów suszy hydrologicznej, jako wyniku głębokiego niedoboru wody gruntowej. Ocieplenie klimatu i prawdopodobnie związane z tym zjawiskiem częste występowanie anomalii pogodowych powoduje zwiększenie częstotliwości pojawiania się zjawisk ekstremalnych.

5.4.1.1 Ochrona przed powodzią

Prawo wodne (ustawa z dnia 18 lipca 2001 r.), które weszło w życie 1 stycznia 2002 r., reguluje zagadnienia dotyczące ochrony przeciwpowodziowej. Uregulowania obejmują m.in.: zachowanie i tworzenie systemów retencji wód, racjonalne retencjonowanie wód i użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami oraz kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych i terenów zalewowych. Ustawa zawiera również zapisy dotyczące prac ratowniczych i zabezpieczających oraz kompetencji i obowiązków urzędów i instytucji zajmujących się ochroną przeciwpowodziową oraz zarządzających ciekami wodnymi.

Z kolei ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U.02.62.558) definiuje stan klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej i awarii technicznej, określa warunki jego wprowadzenia i obszar, na którym może zostać wprowadzony oraz prawa i obowiązki organów władz oraz obywateli.

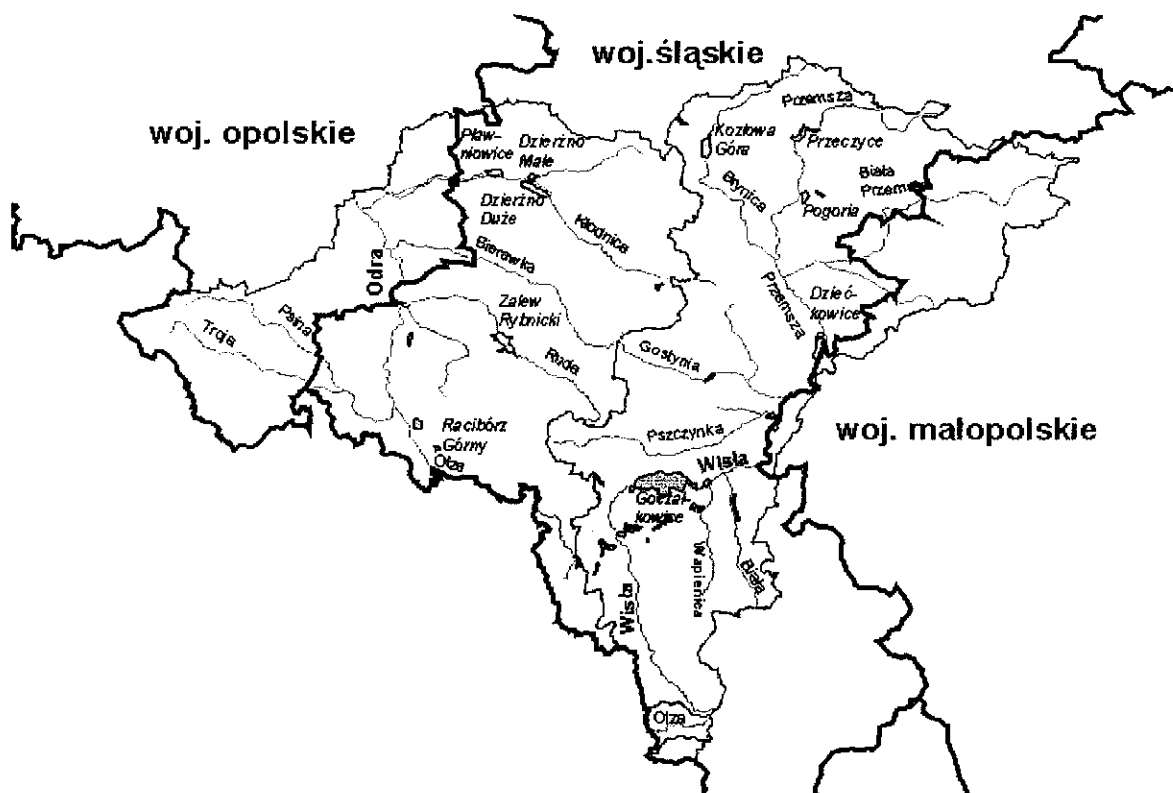
Górna część zlewni cieków przepływających przez teren Gminy Jasienica to obszar charakteryzujący się wysokimi opadami oraz stromym ukształtowaniem terenu, o podłożu skalnym i nieprzepuszczalnym. Czynnikiem ten, wraz z nasilonym wycinaniem lasów i odlesieniem, a także melioracjami terenów podgórskich, skutkuje obecnie gwałtownym odpływem wód powodziowych z tego obszaru.

Głównym przedsięwzięciem w ramach zabezpieczenia przeciwpowodziowego na terenie Gminy Jasienica ma być realizacja zbiornika wodnego Międzyrzecze na rzece Jasienica, ujętego w Wojewódzkim Programie Małej Retencji.¹

Prawo wodne stanowi, że ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej. Gmina Jasienica położona jest na obszarze Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach (RZGW), w całości w regionie wodnym Małej Wisły. W ramach ochrony przed powodzią w strukturach RZGW wyodrębniono Ośrodek Koordynacyjno – Informacyjny Oslony Przeciwpowodziowej, w którym prowadzone są przede wszystkim podstawowe działania związane z tą ochroną.

W utrzymaniu RZGW w Gliwicach pozostaje łącznie 1230 km rzek, potoków i kanałów oraz 7 zbiorników wodnych. Większość rzek i potoków na terenie Gminy Jasienica została uregulowana w latach 1960 – 2006 zabudową ciężką betonową w formie stopni, opasek, murów oporowych. Stan uregulowania szacuje się na około 80% wszystkich cieków. Na początku lat 90-tych do rozwiązań projektowych wprowadzono zabudowę ekologiczną, tj. drewno, kamień, zabudowę biologiczną, uwzględniając warunki ekologów oraz umożliwiającą rybackie wykorzystanie wód w ciekach i na zbiornikach wodnych. Wszystkie w/w działania, realizowane również na terenie Gminy Jasienica, prowadziły i w dalszym ciągu prowadzą do zmniejszenia tragicznych skutków wystąpienia powodzi w tym rejonie.

Zasięg działania RZGW w Gliwicach przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 11 Mapa zasięgu działania RZGW w Gliwicach

Źródło: www.rzgwgliwice.pl

5.4.1.2 Ochrona przed suszą

W zakresie ochrony przed suszą meteorologiczną nie istnieje system zabezpieczeń. Możliwe jest natomiast łagodzenie jej skutków dla środowiska gruntowo-wodnego. Głównym przedsięwzięciem w ramach zabezpieczenia przed suszą na terenie Gminy Jasienica ma być realizacja zbiornika wodnego Międzyrzecze na rzece Jasienica, ujętego w Wojewódzkim Programie Małej Retencji.

¹ „Strategia Rozwoju Gminy Jasienica na lata 2008-2012”, 2008r, Z. Miętus

5.4.2 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
PS.1	Zmniejszenie zagrożenia powodzią i suszą	PS.1.1	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia powodzi i suszy	PS.1.1.1	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	Gmina Jasienica
				PS.1.1.2	Budowa zbiornika retencyjnego „Międzyrzecze” w Międzyrzeczu Górnym	Gmina Jasienica, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach
				PS.1.1.3	Inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych	RZGW, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Gliwicach, Urząd Gminy Jasienica

5.4.3 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
PS.1.1.1.1	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego	2010	2012	Gmina Jasienica	Ochrona przed powodzią	16	
ZADANIA KOORDYNOWANE							
PS.1.1.1.2	Budowa zbiornika retencyjnego „Międzyrzecze” w Międzyrzeczu Górnym	2010	2018	Gmina Jasienica, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach	Minimalizacja strat spowodowanych powodzią oraz ochrona na wypadek suszy	75 000	Gmina Jasienica
PS.1.1.1.3	Inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych	2008	2018	RZGW, Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Gliwicach, Urząd Gminy Jasienica	Minimalizacja strat spowodowanych powodzią	Brak danych kosztowych	Gmina Jasienica
RAZEM ZADANIA WŁASNE						16	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						75 000	

6 Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego na obszarze gminy Jasienica

6.1 Gospodarka wodno – ściekowa

6.1.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

6.1.1.1 Hydrografia

Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Jasienica charakteryzuje się występowaniem znacznej liczby cieków powierzchniowych oraz wód stojących.

Tereny poszczególnych sołectw pokryte są siecią rzek i potoków o łącznej długości 65,1 km, których zestawienie przedstawiono poniżej:

- Sołectwo Jasienica: potok Jasienicki, Szeroki, Wysoki,
- Sołectwo Mazańcowice: potok Wapienicki, Starobielski,
- Sołectwo Międzyrzecze: potok Międzyrzecki, Rudawka, Jasienica,
- Sołectwo Grodziec: potok Łaziański, Zlewaniec,
- Sołectwo Iłownica: potok Iłownica, Młynówka, Bajerka,
- potoki: Borówka, Bierwiona, Łański.

W sołectwach Jasienica, Iłownica, Landek, Roztropice, Międzyrzecze Górne i Dolne występują ponadto duże kompleksy stawów rybackich o łącznej powierzchni ok. 460 ha.²

Cieki powierzchniowe mają w większości charakter górski o spadkach powyżej 7° i dużych wahaniami poziomu wody. Ze względu na dużą wysokość opadów w ciągu roku (powyżej 750 mm, dochodzących nawet do 1300 mm) oraz z uwagi na duże spadki dna cieków w górnych odcinkach i małych spadkach w ich dolnym biegu często dochodzi do wylewów w czasie występowania intensywnych opadów deszczu, co prowadzi do lokalnych podtopień dróg i pól uprawnych. Równocześnie obserwuje się występowanie terenów podmokłych w pobliżu stawów hodowlanych.

Zasoby wód powierzchniowych na przykładzie potoku Iłownica

Zasoby potoku Iłownica przedstawiono w poniższej tabeli. Za pomocą metody analogii hydrologicznej i wzorów Iszkowskiego określone zostały szacunkowe wielkości przepływów charakterystycznych. Zastosowana metoda opiera się na powiązaniu wartości przepływów z czynnikami kształtującymi te przepływy tj. czynnikami klimatycznymi i środowiska geograficznego.³

Tabela 9 Przepływy charakterystyczne Iłownicy w przekroju posterunku wodowskazowego Czechowice-Dziedzice

L.p.	Przepływy charakterystyczne	Wielkość przepływu [m ³ /s]
1	Najwyższa Wielka Woda NWQ	137,00
2	Średnia Wielka Woda SWQ	81,60
3	Średnia Woda z Wielolecia SSQ	3,03
4	Średnia Niska Woda SNQ	0,39
5	Najniższa Niska Woda NNQ	0,20

Źródło: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica” 2004r., Eko-Team Consulting

Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007-2009 w zakresie wód powierzchniowych realizowany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. System monitoringu tych wód oraz systemu klasyfikacji ich stanu ekologicznego i chemicznego wdrażany jest stopniowo, do roku 2009 będzie odpowiadał w pełni wymaganiom Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną

² „Strategia Rozwoju Gminy Jasienica na lata 2008-2012”, 2008r. Z. Miętus

³ „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica” 2004r

4	Rudawka	0,0	Rudawka ujęcie do Wapienicy (Bielsko-Biała)	b.d.	IV (OP**)	barwa, tlen rozpuszczony, BZT ₅ , ChZT-Cr, mangan	zawiesina ogólna
5	Itownica	0,8	Itownica ujęcie do Małej Wisły (Czechowice)	III (DIAG***)	III (DIAG***)	barwa, chlorofil „a”, liczba bakterii grupy coli typu kałowego	liczba bakterii grupy coli

* Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji stanu tych wód (Dz.U. nr 32, poz. 284, utraciło moc z dniem 01.01.2005r.)

** OP – monitoring operacyjny (ocena na podstawie 30 wskaźników jakości wody)

*** DIAG – monitoring diagnostyczny (ocena na podstawie 43 wskaźników jakości wody)

Źródło: „Informacja o stanie środowiska w 2007 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, marzec 2008r.

Analiza wyników badań jakości wód powierzchniowych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż większość cieków przepływających przez teren Gminy Jasienica prowadziła w 2007 roku wody niezadawalającej jakości (IV klasa – Zlewaniec, Rudawka, Jasienica) oraz wody o złej jakości (V klasa – Wapienica). Wody zadowalającej jakości (III klasa) odnotowano jedynie w punkcie pomiarowym na Itownicy. Wpływ na przedstawioną ocenę miały głównie wskaźniki fizykochemiczne takie jak zawiesina, związki organiczne, związki biogenne i chlorofil „a” oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne, które świadczą o zanieczyszczeniu cieków ściekami komunalnymi. Jakość wód powierzchniowych w roku 2007 w porównaniu z ich jakością w roku 2006 nie uległa zmianie (przy czym ocenie jakości nie podlegały w 2006r. wody cieków Zlewaniec i Rudawka).

Wody podziemne

Na terenie Gminy Jasienica nie występują główne zbiorniki wód podziemnych, natomiast występują wody wodonośne w obrębie:

- nierozdzielnych utworów kredy – jury (rejon Jasienicy, Wieszczeń),
- utworów czwartorzędowych – w dolinach rzecznych potoków Jasienickiego, Wapienickiego.

W oparciu o te poziomy eksploatowane są liczne studnie gospodarcze.

Zasoby wód podziemnych w Gminie Jasienica są ściśle powiązane z Głównymi Zbiornikami Wód Podziemnych występującymi na obszarze powiatu bielskiego, ale nie są częścią składową żadnego z nich. Zasobność w wodę podziemną na terenie Gminy Jasienica jest od strony południowej mała, a na pozostałym obszarze - bardzo mała.⁵

Po zachodniej stronie Gminy wydzielony jest GZWP 347 (dolina rz. górnej Wisły), po stronie południowej – GZWP 348 (Goduła Beskid Śląski), a po stronie wschodniej GZWP 448 (dolina rz. Białej) i GZWP 447 (Goduła Beskid Mały).

Utwory czwartorzędowe

Zbiorniki czwartorzędowe występują w porowych utworach piaszczystych i żwirowych związanych z systemem kopalnych i współczesnych dolin rzecznych.

Wody tego piętra charakteryzują się występowaniem różnych typów wód, poczynając od naturalnych dla tego typu ośrodków HCO₃-Ca, HCO₃-Ca-Mg poprzez HCO₃-SO₄-Ca, HCO₃-SO₄-Ca-Mg, HCO₃-SO₄-Ca-Mg-Na aż do bardzo złożonych.

Charakterystyka GZWP 347⁶:

- moduł zasobów dyspozycyjnych – 1,52 dm³/sxkm²,
- rodzaj nakładu warstwy wodonośnej – gliny, piaski,
- zasilanie pionowe warstwy wodonośnej – pośrednie,
- klasa zagrożenia wód podziemnych – AB (wody zagrożone).

⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasienica” Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Sp.z o.o., Łódź 1999r.

⁶ „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica” 2004r., Eko-Team Consulting

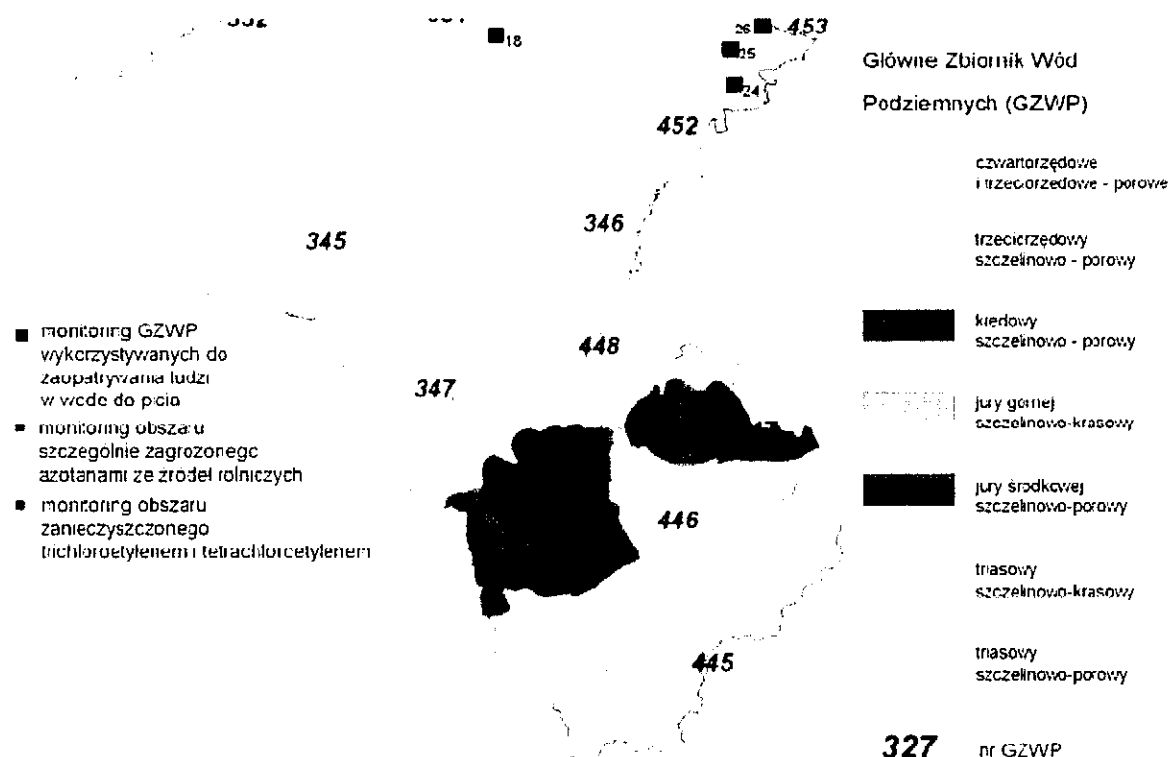
Utwory kredowe

Kredowe zbiorniki wód podziemnych występują w dwóch rejonach województwa śląskiego: w części północno-wschodniej, w pobliżu granicy z województwem świętokrzyskim i małopolskim oraz w części południowej - w rejonie Beskidu Śląskiego (GZWP 348) i Małego (GZWP 447). Różnią się one zasadniczo wykształceniem litologicznym i zasobnością. W rejonie Gminy Jasienica poziomy wodonośne występują w obrębie utworów fliszowych Karpat. Są to poziomy szczelinowe i szczelinowo-porowe. Warstwy wodonośne tworzą osady piaskowcowe, a w mniejszym stopniu osady wapienne, występują one w formie ławic, naprzemianległe z osadami praktycznie niewodonośnymi ilów i margli.⁷

Charakterystyka GZWP 447⁸:

- moduł zasobów dyspozycyjnych – $0,60 \text{ dm}^3/\text{sxkm}^2$,
- rodzaj nakładu warstwy wodonośnej – gliny, łupki, piaskowce,
- zasilanie pionowe warstwy wodonośnej – pośrednie,
- klasa zagrożenia wód podziemnych – AB (wody zagrożone).

Poniższy rysunek przedstawia lokalizację Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie województwa śląskiego w rejonie Gminy Jasienica.

Rysunek 13 Lokalizacja Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w województwie śląskim

Źródło: Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice, grudzień 2006r.

Monitoring jakości wód podziemnych

Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007-2009 w zakresie wód podziemnych realizowany jest przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. PiG prowadzi monitoring diagnostyczny obejmujący wszystkie jednolite części wód podziemnych i operacyjny obejmujący jednolite części wód zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu. WIOS prowadzi badania uzupełniające, które obejmują wody podziemne Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywane do zaopatrywania ludzi w wodę do picia oraz zagrożone azotanami pochodzącymi z rolnictwa. Badania prowadzone są w oparciu o krajową sieć pomiarową pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej.

⁷ „Stan środowiska w województwie śląskim w 2002 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

⁸ „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica” 2004r., Eko-Team Consulting

Celem wykonywania badań jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.⁹

Na terenie Gminy Jasienica nie występują stałe punkty monitoringu jakości wód podziemnych województwa śląskiego. W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki czystości wód oznaczone w 2007 roku dla najbliższych punktów pomiarowych zlokalizowanych poza terenem Gminy.

*Tabela 11 Ocena jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego w 2007 roku**

L.p.	Nazwa punktu Gmina GZWP	Numer punktu JCWPd Rodzaj monitoringu Stratygrafia ujętej warstwy	Typ wody	Klasa jakości wód w 2006r.	Klasa jakości wód w 2007r.	Wskaźniki występujące w II, III i IV klasie jakości wód w 2007 roku		
						II klasa	III klasa	IV klasa
1	Skoczów – Pogórze Skoczów GZWP 347 (dolina rz. górnej Wisły)	0981/K JCWPd 143 MD Q	SO ₄ -HCO ₃ -Ca-Na	III	III	temp., SO ₄ , HCO ₃	PO ₄	ph
2	Szyndzielnia Bielsko-Biała GZWP 348 (Godula Beskid Śląski)	01721/K JCWPd 143 MD Cr	HCO ₃ -SO ₄ -Ca	III	II	-	PO ₄ , HCO ₃	-
3	Bielsko-Biała Bielsko-Biała poza GZWP	0140K JCWPd 143 MD Cr1	HCO ₃ -SO ₄ -Ca	III	III	temp.	PO ₄	HCO ₃

* Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji stanu tych wód (Dz.U. nr 32, poz. 284, utraciło moc z dniem 01.01.2005r.)

Źródło: „Informacja o stanie środowiska w 2007 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, marzec 2008r.

Analiza wyników badań jakości wód podziemnych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż wody w zbiorniku czwartorzędowym GZWP 347 to wody zadowalającej jakości (III klasa), natomiast w zbiornikach kredowych - dobrej jakości (GZWP 348 – II klasa) oraz zadowalającej jakości (punkt Bielsko-Biała – III klasa). W zbiorniku czwartorzędowym dominują wody SO₄-HCO₃-Ca-Na. Wskaźnikami degradującymi wody w tym poziomie były: odczyn ph oraz związki fosforu, które w zasadniczy sposób rzutowały na ich jakość. W monitorowanych wodach z kredowych utworów fliszowych dominowały wody typu HCO₃-SO₄-Ca. O jakości tych wód zadecydowała zawartość fosforanów i wodorowęglanów.

Jakość wód podziemnych w roku 2007 w porównaniu z ich jakością w roku 2006 uległa zmianie tylko w przypadku GZWP 348, gdzie nastąpiła poprawa jakości wód (obecnie należą do II klasy jakości).

6.1.1.2 Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nieodpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej.

Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź też lokalnie budowanymi przez mieszkańców kanałami bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Ścieki te są

⁹ Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice, grudzień 2006

źródłem zanieczyszczeń wyrażającym się w związkach takich jak BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany.

Dodatkowo istotnym zagrożeniem, dla jakości wód są substancje ropopochodne splukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg, parkingów.

Poważne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych stanowią również związki biogenne spływające z pól uprawnych w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

6.1.1.3 Zaopatrzenie w wodę

Źródła zaopatrzenia w wodę Gminy Jasienica

Zaopatrzenie w wodę sołectw Gminy Jasienica realizowane jest głównie za pośrednictwem niżej wymienionych instytucji i źródeł¹⁰:

- „AQUA”S.A. z siedzibą przy ul. 1 Maja 23 w Bielsku-Białej (ok.90% terenu Gminy), ujęcia zlokalizowane są w miejscowościach:
 - Bielsko-Biała – ujęcie „Wapienica”, zaopatrujące za pośrednictwem sieci wodociągowej większość sołectw Gminy Jasienica,
 - Kobiernice – ujęcia SołaI i SołaII na terenie Gminy Porąbka, zaopatrujące za pośrednictwem sieci wodociągowej Mazańcowice,
- Przedsiębiorstwo Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Szarych Szeregów 2 w Czechowicach-Dziedzicach (dotyczy części sołectw Mazańcowice, Międzyrzecze Dolne, Landek i Rudzica),
- Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp.z o.o. z siedzibą przy ul. Myśliwskiej 10 w Ustroniu (dotyczy części sołectw Bielowicko i Iłownica),
- Spółka Wodno-Wodociągowa w Rudzicy z siedzibą przy Rudzica 605 (dotyczy tylko części sołectwa Rudzica tj. ok. 240 budynków),
- Ujęcia lokalne wody pitnej zlokalizowane w miejscowościach:
 - Jasienica – Fabryka Mebli Giętych,
 - Międzyrzecze – Szkoła Podstawowa,
 - Roztropice – Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska,
 - Grodziec,¹¹
- Indywidualne studnie gospodarskie.

Charakterystyka lokalnego ujęcia wody podziemnej w Rudzicy

Ujęcie wody podziemnej wraz ze stacją wodociągową, urządzeniami uzdatniania i przesyłu wody oraz zbiornikiem wyrównawczym w Rudzicy jest własnością Spółki Wodno-Wodociągowej Rudzica i znajduje się w południowej części sołectwa Rudzica. Istniejące ujęcie morfologicznie należy do Pogórza Wilamowickiego. Studnia ujmuje kredowy poziom wodonośny, typu szczelinowego. Ujęcie powstało w miejscu wypływu wody podziemnej na powierzchnię terenu spowodowanego wcześniejszymi robotami geologicznymi. Zwierciadło wody podziemnej w studni po jej wybudowaniu ustabilizowało się na głębokości 3,5 [m. p.p.t.]. Stan techniczny ujęcia jest dobry.

Parametry ujęcia:

- średni dobowy pobór wody – 116 m³,
- średni roczny pobór wody – 46 100 m³,
- wydajność ujęcia – na podstawie przeprowadzonych pompowań studni w okresie od 30.06. do 03.07.2000 r. uzyskano wydajność ujęcia na poziomie – Q=6,2 m³/h przy depresji s = 1,35 m.

¹⁰ Dane Urzędu Gminy Jasienica

¹¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasienica” Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Sp.z o.o., Łódź 1999r.

Spółka Wodno-Wodociągowa w Rudzicy posiada pozwolenie wodnoprawne z dnia 18.12.2000 roku, wydane przez Starostę Bielskiego na pobór wody podziemnej z ujęcia „Bezдельник” w Rudzicy oraz na eksploatację urządzeń:

- ujęcie wody podziemnej ze studni kopanej S1 Ø210 cm, h=ok.4 m i wydajności 148,8 m³/d (6,2 m³/h),
- betonowy zbiornik retencyjny V_{calc.}=150 m³,
- stacja uzdatniania wody z pompownią i hydrofornią.

Pozwolenie ważne jest do dnia 18.12.2010 roku.

Również decyzją Starosty Bielskiego została ustanowiona bezpośrednia strefa ochrony ujęcia. Strefa ta obejmuje grunty, na których usytuowane jest ujęcie oraz otaczający je pas gruntu w kierunku północnym, południowym i wschodnim o szerokości 10m-15m, w kierunku zachodnim - 4m.¹²

Woda z ujęcia okresowo badana jest przez oddział zamiejscowy Śląskiej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bielsku-Białej.

Tabela 12 Wyniki badań, w zakresie fizyko-chemicznym, (wody po filtrach) z ujęcia wód podziemnych Rudzica

L.P.	Wskaźniki jakości wody	Jednostka	Wynik oznaczenia
1	Odczyn pH	pH	6,9
2	Barwa	mg Pt/l	2
3	Zapach		Akcept.
4	Twardość ogólna	mg CaCO ₃ /l	
5	Przewodnictwo elektrolityczne właściwe	µS/cm	691
6	Azotany	mg NO ₃ /l	11,89
7	Amoniak	mg NH ₄ /l	Nw
8	Żelazo ogólne	mg Fe /l	Nw
9	Mangan	mg Mn /l	<0,05

Źródło: „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica” 2004r

Jakość wody do picia w Polsce jest aktualnie uregulowana przepisami prawnymi zawartymi w Ustawie z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity Dz.U. z 2006r nr 123 poz.858) oraz Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. nr 61 poz.417). Zgodnie z zapisami w/w aktów prawnych, w przebadanym zakresie fizyko-chemicznym, badana woda odpowiada warunkom sanitarnym i może być używana do picia i na potrzeby gospodarcze.

Charakterystyka ujęcia wody powierzchniowej „Wapienica” – właściciel „AQUA” S.A.

Ujęcie wody powierzchniowej „Wapienica” zlokalizowane jest w dolinie rzeki Wapienicy w Bielsku-Białej, ujęcie na potoku Żydowskim jest typowym ujęciem drenażowym. Wody ujmowane są ze zbiornika retencyjnego o pojemności 1050 000 m³ i powierzchni zalewowej 17,5 ha. Poniżej zapory znajduje się stacja uzdatniania wody (filtry pospieszne otwarte, chlorownia, zbiornik wód popłucznych). Wydajność stacji filtrów przy mętności 0-20 NTU wynosi 45 000m³/d, a przy mętności 20-100 NTU wnosi 25 000m³/d. Ujęcie jest w dobrym stanie technicznym, nie wymaga modernizacji.

„AQUA” S.A. posiada pozwolenie wodnoprawne z dnia 06.12.2000 roku na pobór wody na cele komunalne w zlewni rzeki Wapienica, wydane przez Prezydenta Miasta Bielska-Białej, ważne do dnia 31.12.2010 roku.

Woda z ujęcia, po uzdatnieniu, jest na bieżąco badana. Wyniki wybranych badań przedstawiono w poniższej tabeli.

¹² „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica” 2004r

Tabela 13 Wyniki badań, w zakresie fizyko-chemicznym, (wody po filtrach) z ujęcia wód powierzchniowych „Wapienica”, stan na dzień 19.03.2008r.

L.P.	Wskaźniki jakości wody	Jednostka	Wynik oznaczenia
1	Odczyn pH	pH	7,8
2	Barwa	mg Pt/l	5
3	Zapach		Akcept.
4	Twardość ogólna	mg CaCO ₃ /l	27
5	Przewodnictwo elektrolityczne właściwe	μS/cm	71,48
6	Azotany	mg NO ₃ /l	2,8
7	Amoniak	mg NH ₄ /l	<0,10
8	Żelazo ogólne	mg Fe /l	<0,02
9	Mangan	mval Mn /l	<0,3

Źródło: Dane „AQUA”S.A.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w przebadanym zakresie fizyko-chemicznym, badana woda odpowiada warunkom sanitarnym i może być używana do picia i na potrzeby gospodarcze.

Charakterystyka sieci wodociągowej

Stopień zwodociągowania Gminy Jasienica (wg sprawozdania RRW-2 za rok 2007) wynosi 16,37% (szt./100 mieszkańców).

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe dane sieci i przyłączy wodociągowych.

Tabela 14 Charakterystyka źródeł zaopatrzenia w wodę Gminy Jasienica

L.p.	Nazwa	Sieć wodociągowa		Przyłącza wodociągowe		
		Łączna długość sieci [km]	Materiał wykonania sieci	Łączna długość przyłączy [km]	Materiał wykonania przyłączy	Liczba przyłączy [szt.]
1	„AQUA”S.A. Bielsko-Biała	211,6	stal – 63,8km, żeliwo – 5,7km, PE – 142,1km	55,0	stal – 29,4km, PE – 25,6km	4 120 (dane „AQUA”S.A.), w tym podłączonych jest 140 podmiotów usługowo-produkcyjnych, liczba podłączonych mieszkańców: 12 502 os.
2	PJM Cz.-Dz.	1,644	stal – 584m, żeliwo – 880m, PVC – 180m	0,727	stal oc., PVC	33
3	WZC Ustroní	0,484 (łącznie z przyłączami)	brak danych	brak danych	brak danych	10
4	Spółka Wodna w Rudzicy	15,0 (łącznie z przyłączami)	brak danych	brak danych	brak danych	240

Źródło: Dane Urzędu Gminy Jasienica oraz dane „AQUA”S.A.

Struktura zużycia wody w Gminie w oparciu o dane „AQUA”S.A.

Poniższa tabela obrazuje strukturę zużycia wody w Gminie Jasienica.

Tabela 15 Struktura zużycia wody w Gminie

L.P	Wyszczególnienie	2004r.	2007r.
1	Zakup wody [m ³ /rok]	-	-
2	Ujęcie wody własnej [m ³ /rok]	906 624	926 051
3	Zużycie wody ogółem (sprzedaż wody) [m ³ /rok]	448 779	509 328
4	Zużycie wody na potrzeby własne [m ³ /rok]	18 132	12 039
5	Straty wody [m ³ /rok]	439 713	404 684

Źródło: Dane „AQUA”S.A.

Straty wody w sieci, kształtują się na poziomie ok. 44%. Występujące straty powodowane są niezadowalającym stanem istniejącej sieci wodociągowej (liczne awarie), której znaczną część stanowią rurociągi stalowe i żeliwne, wymagające wymiany i renowacji.

Tabela 16 Struktura zużycia wody w Gminie w rozbiciu na gospodarstwa domowe i pozostałych odbiorców

L.P	Wyszczególnienie	2004r.		2007r.	
		[m ³ /rok]	[m ³ /d]	[m ³ /rok]	[m ³ /d]
1	Gospodarstwa domowe	329 733	900,9	381 496	1 045,2
2	Pozostali odbiorcy	119 046	325,3	127 832	350,2
3	Razem	448 779	1 226,2	509 328	1 395,4

Źródło: Dane „AQUA”S.A.

Największymi odbiorcami wody na terenie Gminy Jasienica są następujące podmioty gospodarcze:

- Zakład Płytek i Wyrobów Sanitarnych – Pilch Jacek,
- Paged Meble S.A.,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna "Rolnik",
- DROBEKO Ferma Drobiu,
- Wytwórnia konstrukcji kompozytowych – A. Papiórek.

6.1.1.4 Odprowadzanie ścieków**Charakterystyka gospodarki ściekowej prowadzonej na terenie Gminy Jasienica¹³**

Stopień wyposażenia Gminy Jasienica w sieć kanalizacji sanitarnej jest w dalszym ciągu bardzo niski. Od roku 2004 długość istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej wzrosła o zaledwie 7 km i obecnie wynosi 8 km, w tym 3 km stanowi kanalizacja tłoczna administrowana przez „AQUA”S.A. w Bielsku-Białej. Do przedmiotowej kanalizacji sanitarnej podłączone są 63 budynki (zamieszkałe przez ok. 252 osoby). Ścieki sanitarne z istniejącej kanalizacji odprowadzane są na oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w dzielnicy Wapienica w Bielsku-Białej, której właścicielem i eksploatatorem jest „AQUA”S.A.

Na terenie Gminy Jasienica funkcjonują wyłącznie lokalne oczyszczalnie ścieków (zakładowe i przyszkolne).

Część gospodarstw domowych, szczególnie w rejonach zabudowy rozproszonej gdzie w najbliższych latach nie planuje się budowy sieci kanalizacyjnej, odprowadza ścieki do przydomowych oczyszczalni ścieków, których budowę współfinansuje Urząd Gminy Jasienica (od 2009r. kwota dopłaty wynosi 3000 zł). Liczbę przydomowych oczyszczalni szacuje się obecnie na 159 sztuk.

Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone na oczyszczalnię ścieków „AQUA”S.A. w dzielnicach Bielska-Białej (Komorowice oraz Wapienica)

¹³ Dane GKOS Urzędu Gminy Jasienica

lub oczyszczalnię ścieków w Skoczowie, której właścicielem jest Zakład Usług Komunalnych Skoczów. Z taboru asenizacyjnego korzysta łącznie 4 871 budynków na terenie Gminy (t.j. ok. 19 484 osoby).

Charakterystyka istniejących oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Jasienica

1. Oczyszczalnia zakładowa Spółdzielni Mleczarskiej „BIEŁ-SER” w Bielsku-Białej, oddział produkcyjny w Roztropicach
 Biologiczna oczyszczalnia ścieków, typu rów cyrkulacyjny, przy oddziale produkcyjnym w Roztropicach została wybudowana w 1983 roku. Przyjmuje ona ścieki z oddziału oraz osiedla należącego do ZZD Grodziec Śląski (obecnie „Wspólnoty Mieszkaniowej”). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest potok Łąński, który znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie oczyszczalni. Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne z dnia 25.05.2000 roku na eksploatację urządzeń oczyszczających ścieki bytowo-gospodarcze i produkcyjne oraz na odprowadzanie oczyszczonych ścieków do potoku, wydane przez Starostę Bielskiego, ważne do dnia 31.05.2010 roku. Ścieki odprowadzane do odbiornika w ilości nie przekraczającej 97m³ ścieków/d nie mogą przekraczać następujących stężeń zanieczyszczeń: zawiesina ogólna – max 50g/m³, BZT₅ - max 30g/m³, azot amonowy - max 6g/m³, azot azotanowy - max 30g/m³, fosfor ogólny - max 5g/m³ i ChZT - max 15g/m³. Na oczyszczalnię dopływa maksymalnie 97m³ ścieków/d. Ilość ścieków przemysłowych stanowi ok. 80%, obecnie do oczyszczalni spływa ok. 30m³ ścieków surowych/d.
 Ze względu na wiek oczyszczalni wymaga stałych remontów i modernizacji (wymiana szczotek ślimakowych na nowoczesne urządzenia napowietrzające, wykonanie nowych pomostów, uszczelnienie zbiornika wyrównawczego, remont elementów w rowie cyrkulacyjnym). Niezbędne jest również wykonanie czyszczenia całej kanalizacji sanitarnej wraz z osadnikiem gnilnym, który wymaga gruntownego przeglądu. Zadania te leżą w gestii właściciela obiektu i związanej z nim infrastruktury kanalizacyjnej.¹⁴
2. Oczyszczalnia zakładowa firmy „Paged Meble” Fabryka Mebli Giętych w Jasienicy
 Oczyszczalnia jest obiektem zakładowym, do którego dopływają z grawitacyjnej sieci zakładu ścieki ogólne, stanowiące mieszaninę ścieków przemysłowych, socjalno-bytowych i wód drenazowych – infiltracyjnych. Układ technologiczny pracuje w oparciu o metodę niskoobciążonego osadu czynnego w warunkach beztlenowo-tlenowych. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest potok Jasienica.
 Zakład posiada pozwolenie wodnoprawne z dnia 16.04.1998 roku na odprowadzanie oczyszczonych ścieków do potoku Jasienica, ważne do dnia 30.04.2008 roku. Ścieki odprowadzane do odbiornika w ilości nieprzekraczającej 160m³ ścieków/d nie mogą przekraczać następujących stężeń zanieczyszczeń: zawiesina ogólna – max 50g/m³, BZT₅ - max 30g/m³, azot amonowy - max 6g/m³, azot azotanowy - max 30g/m³, fosfor ogólny - max 5g/m³, odczyn pH 6,5-9,0.
 Obciążenie bieżące oczyszczalni wynosi 70% (ścieki przemysłowe stanowią 70%, ścieki socjalno-bytowe – 30%). Dopływające na oczyszczalnię ścieki charakteryzują się przeciętnym ładunkiem zanieczyszczeń.¹⁵
3. Oczyszczalnia przyszkolna przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Rudzicy wraz z Gimnazjum o przepustowości 23,06 m³/d
4. Oczyszczalnia przyszkolna przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Jasienicy wraz z Gimnazjum o przepustowości 22,07 m³/d.

6.1.1.5 Odprowadzanie wód opadowych

Gmina Jasienica nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Kanalizacja burzowa istnieje wyłącznie na niewielkich fragmentach dróg w Gminie.

W ostatnich latach powstały obiekty przemysłowe i magazynowe przy ulicy Klubowej, które posiadają własne oczyszczalnie i odprowadzają wody deszczowe (w dużej ilości) do rowów melioracyjnych.

¹⁴ Dane Spółdzielni Mleczarskiej „BIEŁ-SER”

¹⁵ Dane „Paged Meble”

6.1.2 Identyfikacja potrzeb

W oparciu o analizę stanu istniejącego gospodarki wodno-ściekowej Gminy Jasienica zdefiniowano podstawowe potrzeby inwestycyjne i koncepcyjne w tym zakresie. Konieczne jest podjęcie następujących działań:

- Rozbudowa sieci wodociągowej w rejonach dotychczas niezwodociągowanych, w oparciu o dokumentację projektową wraz z prawomocnymi decyzjami na budowę, będącymi w posiadaniu Urzędu Gminy Jasienica:
 - Budowa sieci wodociągowej: Łazy-Świątoszówka, ul. Lipowa – pozwolenie na budowę nr ZR-B 7351/C/1893/07 z dnia 25.10.2007r. wydane przez Starostę Bielskiego. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: komorę redukcyjną, sieć wodociągową o łącznej długości 474,5 m i przyłącza wodociągowe o łącznej długości 192 m (9 szt.),
 - Budowa sieci wodociągowej: Bielowicko rejon „Zagoje” – pozwolenie na budowę nr ZR-B 7351/C/1894/07 z dnia 22.10.2007r. wydane przez Starostę Bielskiego. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: komorę redukcyjną, sieć wodociągową o łącznej długości 749,0 m i przyłącza wodociągowe o łącznej długości 285 m (14 szt.),
 - Budowa sieci wodociągowej: Wieszczyta – pozwolenie na budowę nr ZR-B 7351/C/989/07 z dnia 06.09.2007r. wydane przez Starostę Bielskiego. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: 2 komory redukcyjne, sieć wodociągową z przyłączami (135 szt.) o łącznej długości 12 294,5 m,
 - Budowa sieci wodociągowej: Grodziec – pozwolenie na budowę nr ZR-B 7351/C/990/07 z dnia 06.08.2007r. wydane przez Starostę Bielskiego. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: pompownię wody, komorę redukcyjną, sieć wodociągową o łącznej długości 5 633,0 m i przyłącza wodociągowe o łącznej długości 1 430 m (118 szt.).
 - Budowa sieci wodociągowej w Grodźcu w rejonie ulicy Góreckiej od Stacji Górki w Gminie Brenna – wykonana dokumentacja wartość inwestycji 567.857,06 zł długość sieci 2.333 mb, zakres zadania:
 - Wodociąg Ø 140 PE 853 mb,
 - Wodociąg Ø 110 PE 544 mb,
 - Wodociąg Ø 90 PE 286 mb,
 - Wodociąg Ø 75 PE 384 mb,
 - Wodociąg Ø 63 PE 192 mb,
 - Wodociąg Ø 40 PE 74 mb,
 - Przyłącza do budynków Ø40 27 sztuk o długości – 386 mb,
 - Studzienki wodomierzowe na przyłączach do budynków – 8 sztuk
- Sukcesywna wymiana i modernizacja istniejącej na terenie Gminy sieci wodociągowej wraz z przyłączami – w gestii właściciela i administratora sieci wodociągowej. Sieć wodociągowa „AQUA”S.A., wykonana z rur PE (142,1 km) jest w dobrym stanie technicznym, natomiast sieć ze stali i żeliwa (69,5 km) wymaga wymiany. Podobnie przyłącza wykonane z rur PE (25,6km) są w dobrym stanie technicznym, a przyłącza z rur stalowych (29,4km) docelowo wymagają wymiany.
- Budowa sieci kanalizacyjnej w sołectwie Grodziec z odprowadzeniem poprzez istniejącą kanalizację zlokalizowaną na pograniczu sołectwa Pogórze Górne w Skoczowie a miejscowością Grodziec w Gminie Jasienica z odprowadzeniem do oczyszczalni ścieków w Skoczowie. Realizowany będzie system kanalizacyjny grawitacyjno – tłoczny z pompownią w okolicy kościoła w Grodźcu. Do wykonania jest:
 - Kanalizacja sanitarna grawitacyjna o długości 3.904,75 mb,
 - Kanalizacja sanitarna tłoczna o długości 1.212,70 mb,
 - Pompownia ścieków.
- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w rejonach dotychczas nieskanalizowanych, w oparciu o dokumentację projektową wraz z prawomocnymi decyzjami na budowę, będącymi w posiadaniu Urzędu Gminy Jasienica:

- Budowa sieci kanalizacyjnej w sołectwie Mazańcowice – w ramach dokumentacji opracowanej przez „AQUA” S.A. Do wykonania pozostały: przepompownia ścieków, sieć kanalizacyjna grawitacyjna o łącznej długości 18,35 km, sieć kanalizacyjna tłoczna o łącznej długości 149,0 m i przyłącza kanalizacyjne o łącznej długości 6,0 km,
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej relacji Międzyrzecze Dolne – Mazańcowice – kolektora tłoczego, pompowni ścieków wraz z wewnętrzną instalacją elektryczną oraz zjazdem z drogi publicznej na teren pompowni pozwolenie na budowę nr 2491/08 z dnia 13 grudnia 2008 roku o długości
 - Kanał grawitacyjny PCV Dz 500 długości 5,0 mb,
 - Kanał grawitacyjny PVC Dz 400 długości 198,0 mb,
 - Kanał ciśnieniowy PF Dz 315 długości 2316,2 mb,
 - Kanał ciśnieniowy PE Dz 160 długości 2316,2 mb,
 - Pompownia ścieków.
- Budowa sieci kanalizacyjnej w zlewni rzeki Jasieniczanka – w ramach dokumentacji opracowanej przez „GAIA”. Do wykonania pozostały: sieć kanalizacyjna tłoczna o łącznej długości 2x2,5 km wraz z podłączeniem do pompowni głównej w Międzyrzeczu Dolnym w zlewni rzeki Jasieniczanka. Na realizację w/w zadania zostało wydane pozwolenie na budowę nr 1758/04/05/06 z dnia 12.07.2006. Do wykonania jest również 12 przepompowni ścieków oraz sieć kanalizacji sanitarnej w sołectwach:
 - Międzyrzecze Dolne: sieć kanalizacyjna z przyłączami (124 szt.) o łącznej długości 11,4 km,
 - Międzyrzecze Górne: sieć kanalizacyjna z przyłączami (270 szt.) o łącznej długości 22,1 km,
 - Jasienica: sieć kanalizacyjna z przyłączami (780 szt.) o łącznej długości 54,9 km,
 - Łazy: sieć kanalizacyjna z przyłączami (75 szt.) o łącznej długości 6,0 km,
 - Świętoszówka: sieć kanalizacyjna z przyłączami (32 szt.) o łącznej długości 2,8 km,
 - Biery: sieć kanalizacyjna z przyłączami (240 szt.) o łącznej długości 16,0 km.

Szczegółowy zakres długości sieci:

- Kolektory grawitacyjne Ø 160 o długości – 33498 mb
 - Kolektory grawitacyjne Ø 200 o długości – 71 307 mb,
 - Kolektory grawitacyjne Ø 250 o długości – 4894 mb,
 - Kolektory grawitacyjne Ø 315 o długości – 3098 mb,
 - Kolektory grawitacyjne Ø 400 o długości - 1996 mb,
 - Rurociąg tłoczny PE Ø 63 o długości – 2939,5 mb
 - Rurociąg tłoczny PE Ø 90 o długości – 661,50 mb
 - Rurociąg tłoczny PE Ø 160 o długości – 55,00 mb
 - Rurociąg tłoczny PE Ø 180 o długości – 2664,50 mb
 - Rurociąg tłoczny PE Ø 200 o długości – 184,0 mb,
 - Rurociąg tłoczny PE Ø 225 o długości – 60,0 mb
 - Pompownie ścieków – 12 szt.
- Rozbudowa istniejącego systemu odwodnienia dróg i placów w systemie grawitacyjnym, z odprowadzeniem do lokalnych cieków oraz uwzględnieniem zastosowania odpowiednich urządzeń podczyszczających.
 - Budowa zbiornika retencyjnego „Międzyrzecze” na rzece Jasienica w Międzyrzeczu Górnym o powierzchni lustra wody ok. 100 ha wraz ze spiętrzeniem i stacją poboru i uzdatniania wody. Planowana pojemność zbiornika wynosi 2 300 tys. m³. Zadanie to zostało ujęte w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasienica” jako rozwiązanie istniejącego problemu przed wylewaniem potoków i podtapianiem gruntów, a także jako możliwość alternatywnego zaopatrzenia Gminy w wodę pitną, bez konieczności transportowania wody z odległych ujęć. Inwestycja ta wpłynie w przyszłości na uniknięcie

strat powstałych w wyniku powodzi takich jak: zniszczone drogi, przepusty, urządzenia melioracyjne, zerwane mosty, podtopione uprawy rolne.¹⁶

- Edukacja ekologiczna przedsiębiorców, rolników i mieszkańców Gminy w zakresie ochrony, jakości i zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.
- Wzmoczenie skuteczności działań organów samorządowych w zakresie egzekwowania Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach.
- Współfinansowanie przez Gminę inwestycji proekologicznych mieszkańców w zakresie gospodarki wod.-kan. oraz pomoc w pozyskiwaniu środków pomocowych na ich realizację.

¹⁶ „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica” 2004r

6.1.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
WŚ.1 Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, zapewnienie wszystkim mieszkańcom miasta odpowiedniej jakości wody do picia	WŚ.1.1	WŚ.1.1.1	Ograniczenie zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego nieoczyszczonymi ściekami	WŚ.1.1.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy w zakresie egzekwowania „Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach” (w tym obowiązku opróżniania bezodpływowych osadników ścieków)	Gmina Jasienica
				WŚ.1.1.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	Właściciel i eksploatacja sieci wodociągowej - „AQUA” S.A.
				WŚ.1.1.3	Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej (L=150 km) oraz 13 przepompowni ścieków	Gmina Jasienica
				WŚ.1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi	Gmina Jasienica
	WŚ.1.2	WŚ.1.2.1	Ograniczenie ilości ścieków nieoczyszczonych	WŚ.1.2.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	Gmina Jasienica
				WŚ.1.2.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej)	Właściciele posesji, Urząd Gminy Jasienica
	WŚ.1.3	WŚ.1.3.1	Ograniczenie strat wody związanych z przesyłem i poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	WŚ.1.3.1	Rozbudowa sieci wodociągowej (L=21 km), budowa 5 komór redukcyjnych oraz 1 pompowni wody	Gmina Jasienica
				WŚ.1.3.2	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	Gmina Jasienica
	WŚ.1.3	WŚ.1.3.3	Ograniczenie strat wody związanych z przesyłem i poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	WŚ.1.3.3	Wymiana i modernizacja sieci wodociągowej i przyłączy wykonanych z rur stalowych i żeliwnych	Właściciel i eksploatacja sieci wodociągowej - „AQUA” S.A.
				WŚ.1.3.4	Wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (budowa nowoczesnych składowisk obornika, zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych)	Rolnicy, ODR
				WŚ.1.3.5	Realizacja przez zakłady produkcyjne planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzenie zamkniętych obiegów wody)	Przedsiębiorstwa
				WŚ.1.3.6	Ograniczenie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych	Przedsiębiorstwa, RZGW

6.1.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [PLN] tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
WŚ.1.1.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy w zakresie egzekwowania „Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach” (w tym obowiązku opróżniania bezodpływowych osadników ścieków)	2008	2009	Gmina Jasenica	Wysoka świadomość ekologiczna poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	10	
WŚ.1.1.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	2009	2010	Gmina Jasenica	Wysoka świadomość ekologiczna, poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	30	
WŚ.1.1.3.1	Rozbudowa sieci wodociągowej (L=23 km), budowa 5 komór redukcyjnych oraz 1 pompowni wody	2008	2018	Gmina Jasenica	Poprawa zaopatrzenia ludności w wodę do picia	6300	
WŚ.1.1.3.3	Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej (L=155 km) oraz 13 przepompowni ścieków	2008	2018	Gmina Jasenica	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi	93800	
WŚ.1.2.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	2008	2018	Gmina Jasenica	Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	koszty administracyjne	
WŚ.1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi	2008	2014	Gmina Jasenica	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych	2000	
ZADANIA KOORDYNOWANE							
WŚ.1.3.2	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2009	2011	Właściciel / eksploatator sieci wodociągowej - „AQUA” S.A.	Wysoka świadomość ekologiczna, zmniejszenie zużycia wody	Brak danych kosztowych	Urząd Gminy Jasenica
WŚ.1.3.3	Wymiana i modernizacja sieci wodociągowej i przyłączy wykonanych z rur stalowych i żeliwnych	2008	2012	Właściciel / eksploatator sieci wodociągowej - „AQUA” S.A.	Minimalizacja strat wody oraz poprawa jakości wody do picia	Brak danych kosztowych	Urząd Gminy Jasenica

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA - AKTUALIZACJA

WŚ.1.3.4	Wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (budowa nowoczesnych składowisk obornika, zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych)	2011	2018	Rolnicy, ODR	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Brak danych kosztowych	Urząd Gminy Jasienica
WŚ.1.2.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej)	2008	2018	Właściciele posesji, Urząd Gminy Jasienica	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi	3000	
WŚ.1.3.5	Realizacja przez zakłady produkcyjne planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzenie zamkniętych obiegów wody)	2010	2014	Przedsiębiorstwa	Racjonalizacja zużycia wody	Brak danych kosztowych	Urząd Gminy Jasienica
WŚ.1.3.6	Ograniczenie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych	2012	2018	Przedsiębiorstwa, RZGW	Racjonalizacja zużycia wody	Brak danych kosztowych	Urząd Gminy Jasienica
RAZEM ZADANIA WŁASNE							102 140
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE							3000

6.1.5 Wnioski

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica” w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wskazuje jednoznacznie na konieczność kontynuacji rozpoczętych już przez Gminę działań oraz podejmowania dalszych w celu ochrony, poprawy, jakości oraz racjonalnego wykorzystania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Wytyczone cele i zadania środowiskowe winny być realizowane we współpracy z innymi jednostkami samorządowymi, mieszkańcami oraz przedsiębiorcami, z wykorzystaniem środków własnych Gminy i pozyskanych środków zewnętrznych.

Podsumowując ocenę istniejącego stanu gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Jasienica oraz analizę potrzeb inwestycyjnych w tym zakresie sformułowano następujące wnioski. Mocnymi stronami gminy Jasienica jest konsekwentna realizacja „Programu Ochrony Środowiska” oraz sukcesywna rozbudowa infrastruktury wodociągowej a także dotowanie budowy przez mieszkańców Gminy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Szansami na poprawę, jakości wód jest wspieranie inicjatyw podmiotów gospodarczych oraz organizacji i instytucji zmierzających do uzyskania dofinansowania inwestycji eliminujących zagrożenia dla środowiska i wspierających rozwój zrównoważony ze środków krajowych i zagranicznych, wzrost uspołecznienia procesów podejmowania decyzji mających wpływ na stan środowiska, a także prawny nakaz opracowywania programów ochrony środowiska przez jednostki administracji samorządowej oraz planów ochrony obszarów chronionych.

Nie mniej jednak gmina powinna starać się o wyeliminowanie utrzymującego się zanieczyszczenia i eutrofizacji wód, niezadowalającego stanu czystości naturalnych zbiorników wodnych, w tym dewastacji drobnych zbiorników wodnych na obszarach użytkowanych rolniczo, niedostatecznej infrastruktury kanalizacyjnej, konieczności dalszej rozbudowy sieci wodociągowej oraz ograniczonego dostępu do środków na rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej ochronie środowiska.

6.2 Zanieczyszczenie powietrza

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (art. 85) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Na stan powietrza na terenie gminy Jasienica mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji,
- emisja transgraniczna (spoza terenu gminy),
- emisja niezorganizowana.

Zazwyczaj głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM10). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej.

Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niskie źródła emisji,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery w zależności od pory roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17 Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery

Zmiany stężeń zanieczyszczenia	Główne zanieczyszczenia	
	Zimą: SO ₂ , pył zawieszony, CO	Latem: O ₃
Wzrost stężenia zanieczyszczeń	<p>Sytuacja wyżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> wysokie ciśnienie, spadek temperatury poniżej 0 °C, spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s, brak opadów, inwersja termiczna, mgła. 	<p>Sytuacja wyżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> wysokie ciśnienie, wzrost temperatury powyżej 25 °C, spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s, brak opadów, promieniowanie bezpośrednie powyżej 500 W/m².
Spadek stężenia zanieczyszczeń	<p>Sytuacja niżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> niskie ciśnienie, wzrost temperatury powyżej 0 °C, wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s, opady. 	<p>Sytuacja niżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> niskie ciśnienie, spadek temperatury, wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s, opady.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2003 roku

6.2.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2007 pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: „Szósta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2007 rok”.

Ocena przeprowadzona jest w wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego zaliczonych do odpowiednich klas od A do C, od klasy najbardziej do najmniej korzystnej ze względu na stopień oddziaływania zanieczyszczeń na stan zdrowia ludzkiego – kryterium ochrony zdrowia.

W raporcie WIOŚ przeprowadzono ocenę stanu powietrza atmosferycznego w wyodrębnionych strefach m.in. w strefie bielsko – żywieckiej, do której należy Jasienica, na tle całego województwa śląskiego.

Tabela poniżej przedstawia interpretację klas oddziaływania zanieczyszczeń w zależności od poziomu ich stężenia oraz wymieniono jakie działania należy podjąć w przypadku przekroczenia w danej strefie dopuszczalnego stężenia substancji szkodliwych w powietrzu atmosferycznym.

Tabela 18 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy określony jest margines tolerancji

Poziomy stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nie przekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej* lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	B	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych.
powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji*	C	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji; opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Szósta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2007 rok

* z uwzględnieniem dozwolonych częstotliwości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47 z 2008 roku, poz. 281)

Tabela 19 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy margines tolerancji nie jest określony

Poziomy stężeń	Klasa strefy	Wymagane działania
nie przekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej	C	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych; działania na rzecz poprawy jakości powietrza; opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Szósta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2007 rok

* z uwzględnieniem dozwolonych częstotliwości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów (poziom stężeń „nie przekraczający wartości dopuszczalnej” oznacza, że jeśli pewna liczba przekroczeń tej wartości jest dozwolona, przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego nie wystąpiły lub ich liczba nie przekroczyła dozwolonej w ciągu roku)

Klasyfikacja według kryterium ochrony zdrowia na terenie strefy bielsko - żywieckiej wykazała klasę C ze względu na przekraczane dopuszczalne stężenia 24 godzinne i roczne dla pyłu zawieszonego PM 10 oraz benzo(a)pirenu B(a)P.

Przeprowadzona klasyfikacja dla pozostałych zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek azotu (NO₂), ołów (Pb), ozon (O₃), tlenek węgla (CO), dwutlenek siarki (SO₂), arsen (As), nikiel (Ni) oraz benzen (C₆H₆) wykazała klasę A. Przyznana klasa ogólna dla strefy to klasa C.

Dla zobrazowania średniorocznych stężeń dwutlenku siarki, pyłu PM10, tlenków azotu oraz benzenu przedstawiono mapę dyspersji (rozprzestrzeniania się) tych substancji (rysunki 11-14).

6.2.1.1 System gazowniczy

Gmina Jasienica jest w pełni zgazyfikowana gaz ziemnym wysokometanowym GZ-50 o własnościach określonych w PN-C-04750.

Gaz do Jasienicy doprowadzany jest poprzez dwie główne magistrale obsługiwane przez Regionalnego Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ – SYSTEM S.A. Oddział w Świerklanach:

- gazociąg wysokiego ciśnienia ϕ 300/125 PN 6,3 MPa relacji Komorowice – Simoradz;
- gazociąg wysokiego ciśnienia ϕ 250 PN 1,6 MPa relacji Świętoszówka – Skoczów.

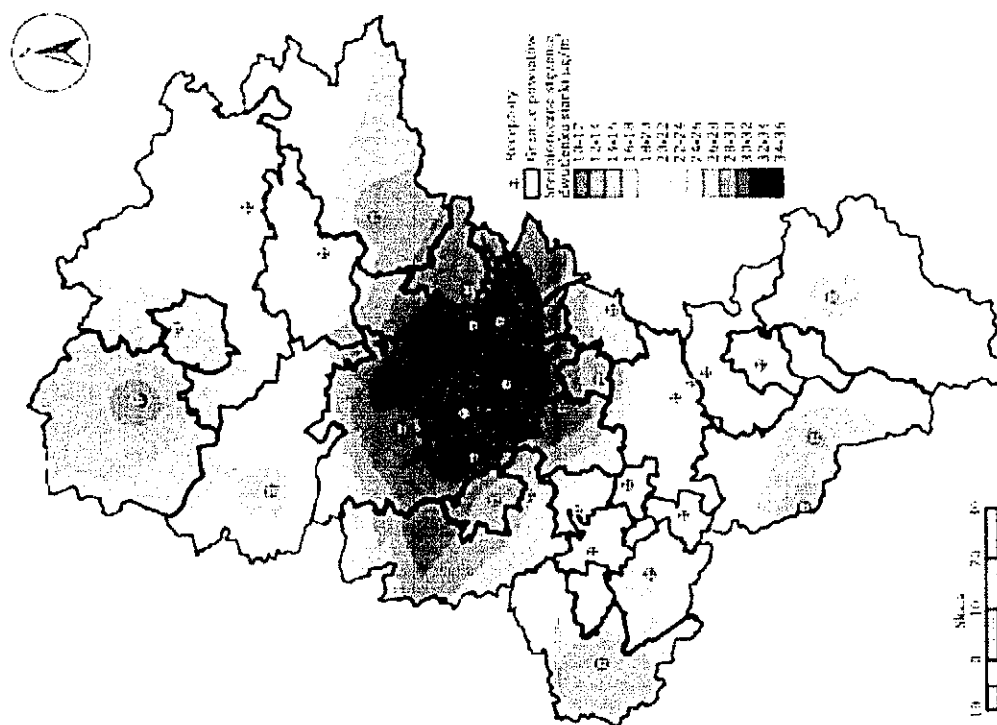
Właścicielem sieci gazowej średnio i niskoprężnej jest Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie. Bezpośrednią obsługą klienta zajmuje się Gazownia Zabrze. System gazowniczy na terenie gminy obsługują trzy Rozdzielnie Gazu (RG): RG w Bielsku – Białej, RG w Skoczowie oraz RG w Czechowicach – Dziedzicach.

Tabela 20 Zestawienie danych dotyczących infrastruktury gazowniczej, ilości odbiorców i zużycia gazu ziemnego w gminie Jasienica*

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
długość czynnej sieci ogółem w km	-	-	-	248,7	249,6	251,2	-
długość czynnej sieci przesyłowej w km	-	-	-	17,9	17,8	19,5	-
długość czynnej sieci rozdzielczej w km	-	-	-	230,8	231,8	231,7	-
czynne połączenia gazu do budynków mieszkalnych	3 822	4 003	4 021	4 091	4 251	4 316	4 366
ilość odbiorców gazu	3 466	3 951	4 020	4 066	-	4 233	4 278
w tym odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	-	-	2 857	-	-	2 261	2 282
zużycie gazu w tys. m ³	3 085	3 171	3 352	-	-	3 326	3 496,7
w tym zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	-	-	2 546	-	-	2 312	1 316,6

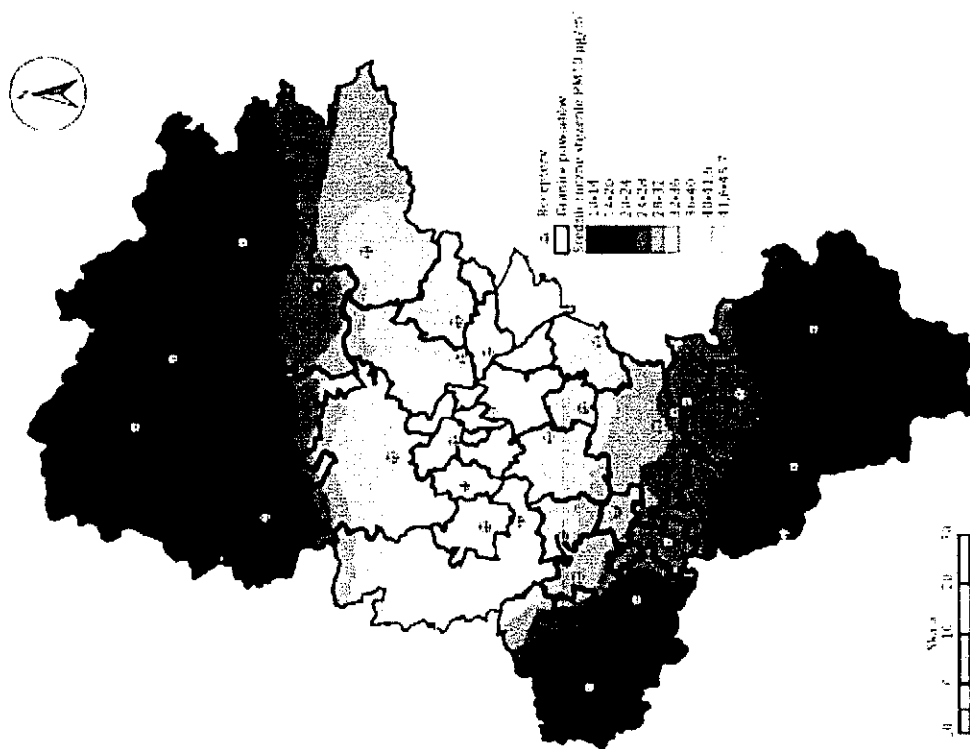
* dane o ilości odbiorców i zużyciu gazu dotyczą tylko gospodarstw domowych

Źródło: bank danych demograficznych (www.stat.gov.pl)

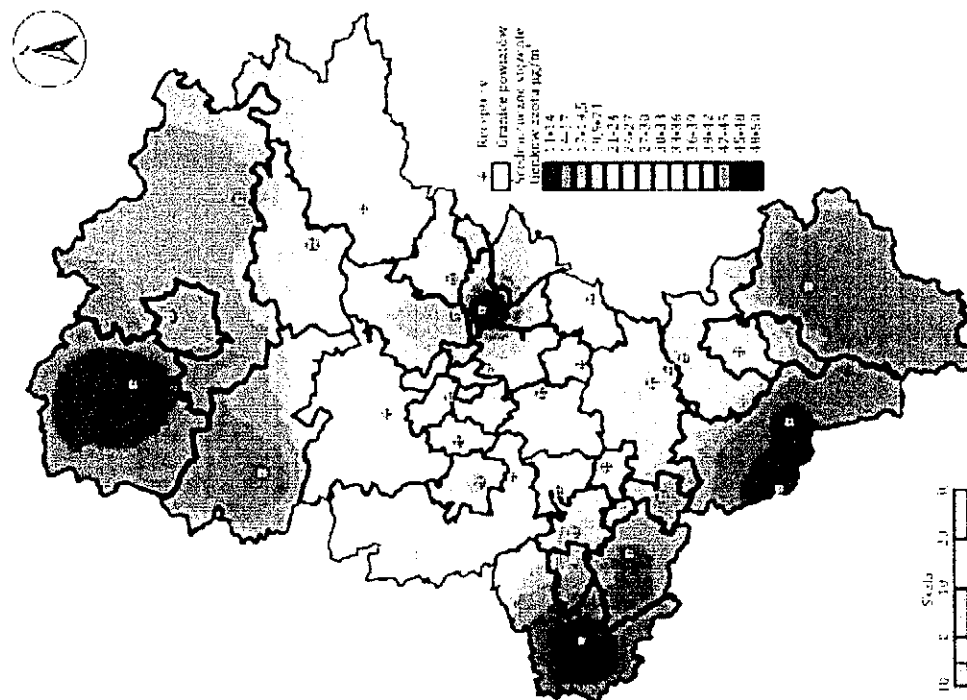

Rysunek 14 Mapa dyspersji dla dwutlenku siarki

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006

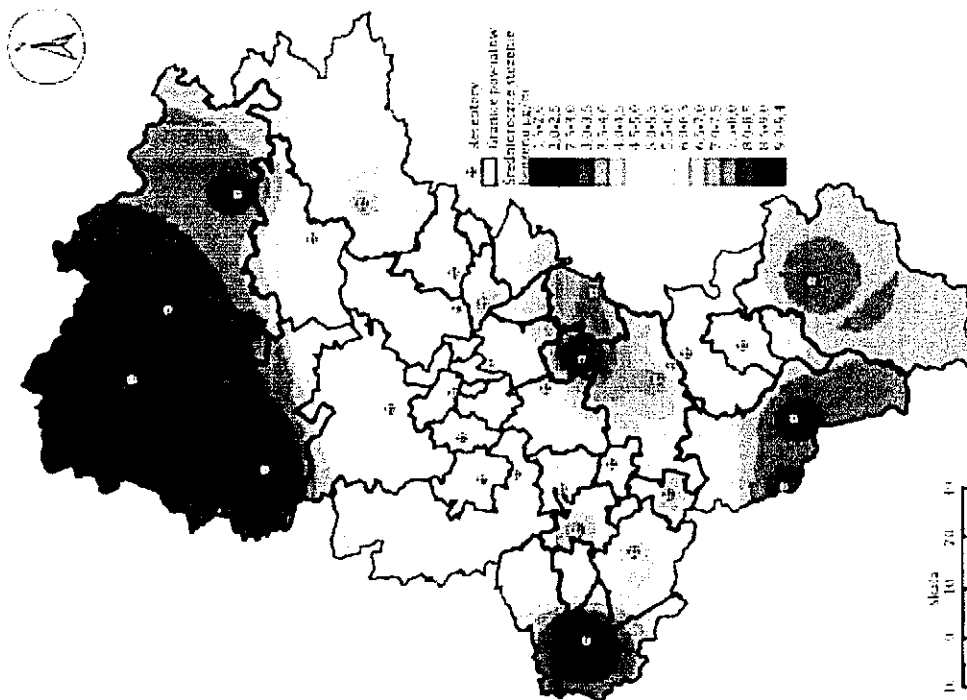

Rysunek 15 Mapa dyspersji dla pyłu PM10

Rysunek 16 Mapa dyspersji dla tlenków azotu

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006

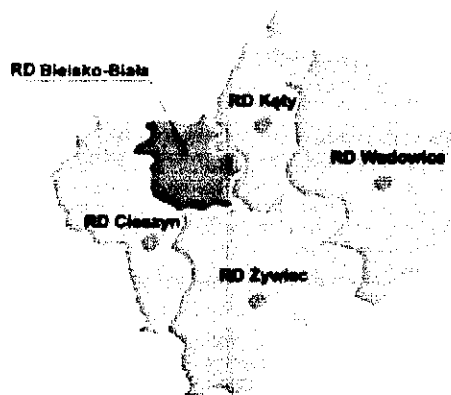
Rysunek 17 Mapa dyspersji dla benzenu

6.2.1.2 System elektroenergetyczny

Pod względem zasilania w energię elektryczną cała gmina jest obsługiwana przez ENION GRUPA TAURON Spółka Akcyjna. Jest to firma powstała w wyniku połączenia spółek dystrybucyjnych działających na terenie Polski południowej. Zakłady energetyczne tworzące ENION, a więc Beskidzka Energetyka, Będziński ZE, ZE Częstochowa, ZE Kraków i ZE Tarnów to obecnie Oddziały ENIONU S.A., które, tak jak dotychczas, zajmują się dostarczaniem energii elektrycznej i obsługą klientów na swoim terenie działania.

Obszar gminy jest zasilany z Oddziału ENIONU S.A. w Bielsku – Białej – Beskidzka Energetyka z dwóch rejonów dystrybucji wchodzących w strukturę organizacyjną spółki:

- Rejon Dystrybucji Cieszyń (RD Cieszyń) obsługujący sołectwa: Iłownica, Landek, Roztropice, Wieszczyta, Bielowicko, Grodziec,
- Rejon Dystrybucji Bielsko – Biała (RE Bielsko) obsługujący sołectwa: Mazańcowice, Międzyrzecze Górne, Międzyrzecze Dolne, Rudzica, Jasienica, Świętoszówka, Łazy i Biery.

Rysunek 18 Mapa rejonów dystrybucyjnych wchodzących w skład ENION S.A. – Oddział w Bielsku – Białej – Beskidzka Energetyka

źródło: <http://www.enion.pl/>

W związku z przepisami Prawa energetycznego oraz Dyrektywami Unii Europejskiej spółki energetyczne zostały zobowiązane do rozdzielenia od 1 lipca 2007 r. dwóch podstawowych rodzajów swojej działalności: dystrybucji energii elektrycznej i obrotu energią elektryczną.

Realizując obowiązujące zapisy prawa, ENION Spółka Akcyjna wydzieliła działalność związaną z obrotem energią do spółki zależnej ENION Energia Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie.

Listę sprzedawców energii elektrycznej, którzy zawarli z ENION S.A. umowę o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej, umożliwiającą tym podmiotom sprzedaż energii elektrycznej do odbiorców z terenu działania ENION S.A. przedstawiono poniżej:

- RWE Stoen S.A.
- Łódzki Zakład Energetyczny S.A.
- ENION Energia Sp. z o.o.
- EnergiaPro Gigawat Sp. z o.o.
- ENERGA-Obrót S.A.
- Vattenfall Sales Poland Sp. z o.o.
- PKP Energetyka Sp. z o.o.
- Lumius Sp. z o.o.
- Południowy Koncern Energetyczny S.A.
- Everen Sp. z o.o.
- Electrabel Polska S.A.
- Atel Polska Sp. z o.o.
- ZOMAR SA
- Korlea Invest a.s.

- Korlea Polska Sp. z o.o.
- DALKIA Poznań – ZEC S.A.
- PSE – ELECTRA S.A.
- CEZ Trade Polska Sp. z o.o.

Na stronach Urzędu Regulacji Energetyki (www.ure.gov.pl) udostępniona jest pełna lista sprzedawców energii elektrycznej.

Przez teren gminy przebiega:

- Linia napowietrzna wysokiego napięcia – 110 kV, relacji Komorowice – Skoczów;
- Linia 220 kV relacji Bujaków – Komorowice;
- Linia 220 kV relacji Bielsko - Biała – Łaziska (przez Mazańcowice).

Na terenie gminy w zasadzie nie ma ograniczeń w dostawie energii elektrycznej. Dla nowych rejonów urbanizacji i grup odbiorców niezbędna będzie rozbudowa istniejących sieci 15 kV i budowa nowych stacji transformatorowych, na warunkach określonych przez ENION S.A. – Oddział w Bielsku – Biała – Beskidzka Energetyka.

6.2.1.3 System ciepłowniczy

System ciepłowniczy nie występuje na terenie gminy Jasienica. W Założeniach do planu z 2002 roku oraz w Planie Miejscowym zakłada się, że podstawowym systemem pokrywania potrzeb ciepłych gminy z uwagi na rozproszoną zabudowę i niską gęstość ciepłą będzie ogrzewanie oparte na indywidualnych źródłach ciepła. Praktycznie wszystkie sołectwa są zgazyfikowane i spora część budynków posiada kotłownie opalane gazem. Reszta mieszkańców będzie korzystać z następujących nośników ciepła:

- piece akumulacyjne elektryczne;
- olej opałowy;
- propan butan;
- paliwa stałe;
- odnawialne i niekonwencjonalne źródła energii.

Poniżej zestawiono listę przedsiębiorstw i zakładów działających na terenie gminy mających wpływ na stan środowiska naturalnego:

- Ceramika Pilch – Jasienica,
- Förch Polska Sp. z o.o. – Międzyrzecze Górne,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Jasienicy,
- Paged – Meble SA w Jasienicy,
- Przedsiębiorstwo Handlowo - Przemysłowo -Usługowe ALUMPLAST – Grodziec,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna ZWYCIĘSTWO - Jasienica,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna ROLNIK -Międzyrzecze,
- Toorank Polska S.A. – Jasienica,
- Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki w Grodźcu,
- Zakład Doświadczalny Gospodarki Stawowej Polskiej Akademii Nauk w Gołyszcu - Gospodarstwo Landek.

W indywidualnym ogrzewnictwie funkcjonują jeszcze urządzenia grzewcze o przestarzałej konstrukcji jak kotły komorowe tradycyjne, bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa do paleniska oraz bez regulacji i kontroli powietrza wprowadzanego do procesu spalania, o sprawności średniorocznej nie przekraczającej 65%. W starych nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej jakości węgiel niesortymentowany, a często także różnego rodzaju materiały odpadowe i odpady komunalne.

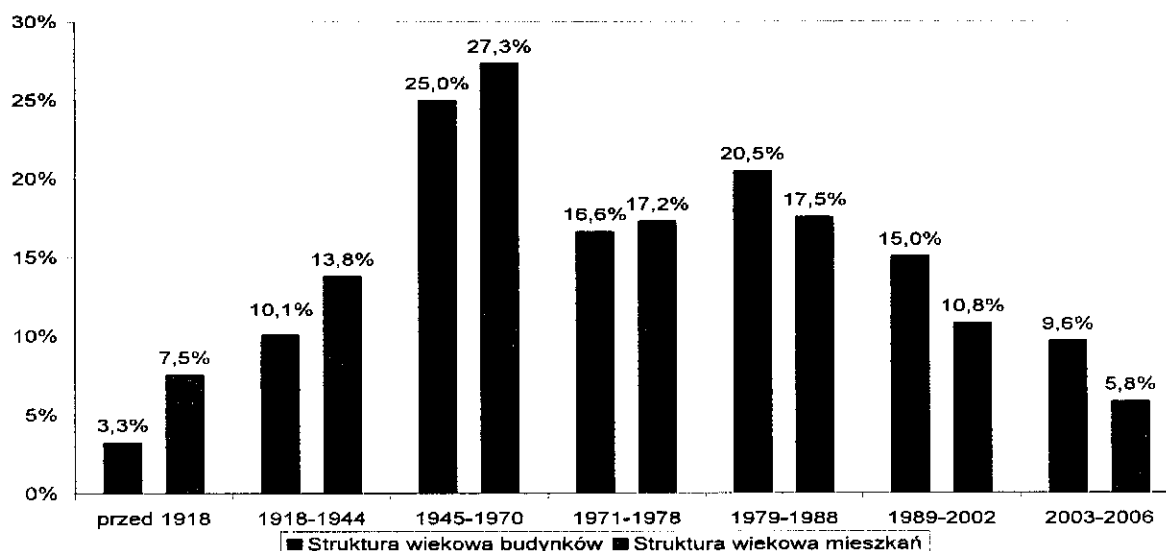
6.2.1.4 Bilans zapotrzebowania na energię

Bilans energetyczny gminy stanowi przegląd potrzeb energetycznych poszczególnych odbiorców wraz ze sposobem ich pokrywania oraz strukturę użytkowania poszczególnych nośników energii i paliw.

Obliczenia oparto na:

- Założeniach do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Programie ograniczenia niskiej emisji dla gminy Jasienica,
- informacjach udostępnionych przez gminę Jasienica,
- danych z Powszechnego Spisu Narodowego przeprowadzonego w 2002r.,
- informacjach Głównego Urzędu Statystycznego zawartych w Banku Danych Regionalnych,
- własnych analizach wykonawcy opracowania.

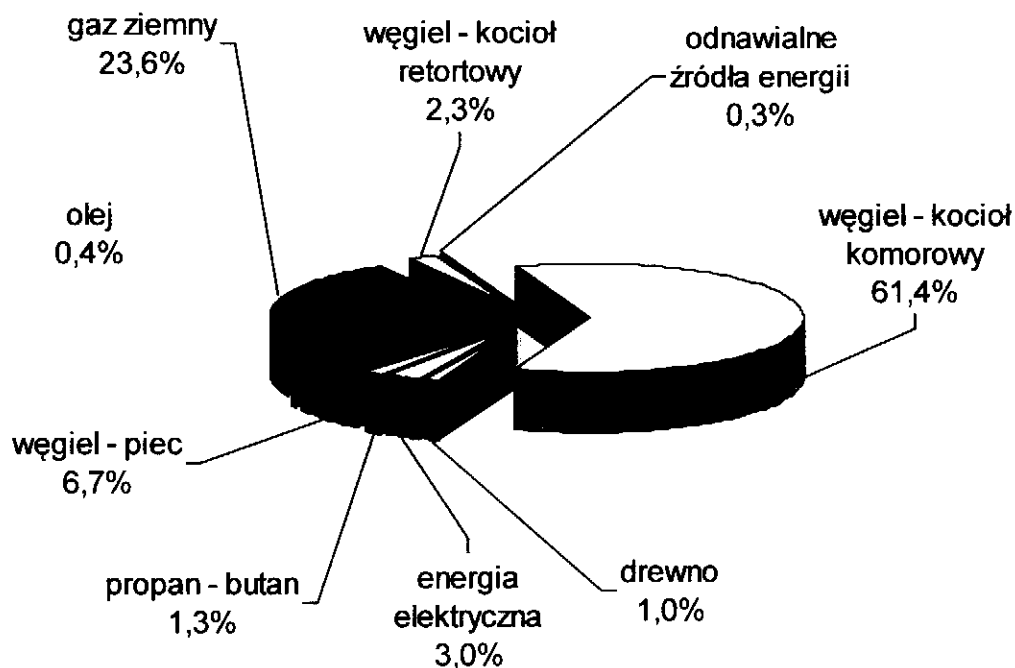
Przeważająca część infrastruktury mieszkaniowej pochodzi z przed roku 1990, charakteryzuje się więc większą energochłonnością, co wiąże się z większym zużyciem paliw i większą emisją. Zestawienie budynków pod kątem ich okresu budowy zostało przedstawione na poniższym rysunku. Przeciętne roczne zużycie energii na ogrzewanie w budynkach z tego okresu wynosi 240 – 350 kWh/m². Dla budynków budowanych obecnie wskaźnik ten wynosi około 120 kWh/m².

Rysunek 19 Zestawienie budynków i mieszkań na terenie gminy Jasienica pod względem ich okresu budowy (stan na koniec 2006 roku)

Źródło: bank danych demograficznych (www.stat.gov.pl) oraz analizy i opracowanie własne

Na podstawie powyższych danych określono strukturę zużycia paliw na cele grzewcze w gminie Jasienica (rysunek 16)

Rysunek 20 Struktura zużycia paliw dla celów na cele grzewcze – łączne zużycie w 2006r. – 511 TJ

Źródło: Założenia do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz analizy i opracowanie własne

Jak widać zapotrzebowanie na energię cieplną pokrywane jest głównie przez kotłownię węglową a w dalszej kolejności z kotłów gazowych i piecy węglowych. Szacuje się, że w Jasienicy na potrzeby indywidualnego ogrzewnictwa spalane jest rocznie ok. 21,5 tys. ton węgla oraz 5 300 tys. m³ gazu ziemnego. Ponadto zużycia się niewielkie ilości takich paliwa jak: olej opałowy, energia elektryczna, propan – butan i biomasa drzewna, których oddziaływanie na środowisko naturalne nie jest znaczące.

W porównaniu do danych z Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z 2002 roku (w opracowaniu tym przeprowadzono bilans energetyczny za 2001 rok) dotyczących bilansu energetycznego wzrosło zużycie ciepła do 511 TJ z 493 TJ. Wzrósł też udział w bilansie energetycznym źródeł węglowych do ponad 68% (w Założeniach z 2002r. udział ten wynosił 61,2%). Maleje udział gazu ziemnego, który w 2006r. wyniósł 23,6% (w Założeniach z 2002r. udział ten wynosił 31,2%).

Analizując przyczyny stosunkowo dużej ilości używanego węgla w stosunku do innych nośników energii należy uwzględnić czynniki ekonomiczne i dostępność do innych źródeł energii. Głównym paliwem stałym wykorzystywanym przez mieszkańców jest węgiel oraz odpady z jego przeróbki (muł węglowy), w mniejszym zaś stopniu biomasa drzewna. Natomiast pozostałe nośniki ciepła, które są przyjazne dla środowiska tj. gaz sieciowy, gaz propan – butan, olej opałowy i energia elektryczna są znacznie droższe i dlatego stosowane są przez zamożniejszą część społeczeństwa lub firmy i instytucje.

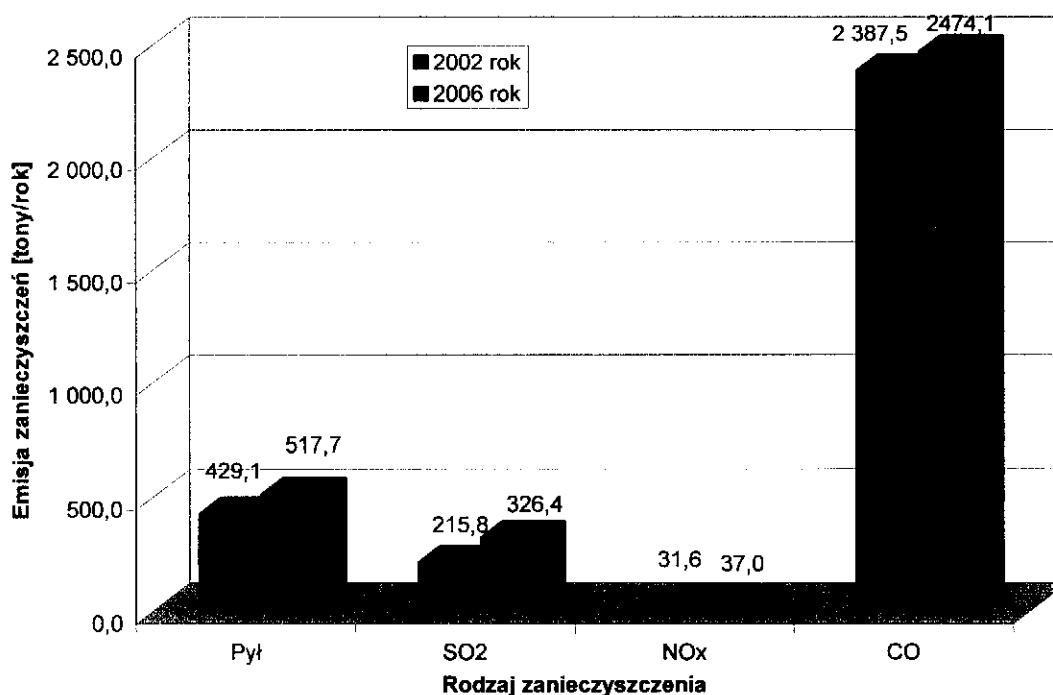
6.2.1.5 Bilans emisji pyłowej i gazowej w gminie Jasienica

Na podstawie powyższego bilansu energetycznego dla zabudowań na terenie całej gminy oraz przyjętych wyżej założeń wyznaczono emisję do atmosfery w gminie Jasienica w 2006 roku.

Tabela 21 Porównanie emisji zanieczyszczeń w gminie Jasienica w 2002 i 2006 roku

Rodzaj zanieczyszczenia	Jedn.	Emisja w POŚ z 2002r.	Emisja w 2006r.	% spadek emisji w stosunku do 2002r.
Pył	Mg/a	517,7	429,1	17,1%
SO ₂	Mg/a	326,4	215,8	33,9%
NO _x	Mg/a	37,0	31,6	14,6%
CO	Mg/a	2 474,1	2 387,5	3,5%
B(a)P	kg/a	brak danych	419,0	-
CO ₂	Mg/a	56 064,0	53 661,0	4,3%

Źródło: Program ochrony środowiska gminy Jasienica 2004 oraz analizy i opracowanie własne

Rysunek 21 Emisja zanieczyszczeń w gminie Jasienica w 2002 i 2006 roku

Źródło: Program ochrony środowiska gminy Jasienica oraz analizy i opracowanie własne

W odniesieniu do danych z Programu Ochrony Środowiska gminy Jasienica z 2004r., w którym przeprowadzono bilans emisji zanieczyszczeń w 2002r. widoczny jest spadek zanieczyszczenia w odniesieniu do wszystkich substancji. Spadek ten wyniósł od 4,3% dla dwutlenku węgla (CO₂) do 33,9% dla dwutlenku siarki (SO₂), pomimo zwiększenia udziału paliw węglowych w bilansie cieplnym.

To korzystne zjawisko może być spowodowane następującymi czynnikami:

- stosowanie przez właścicieli przydomowych kotłowni węglowych węgla o niższej zawartości pyłu i siarki (stąd największe obniżenia emisji pyłowej oraz emisji SO₂),
- wymiana tradycyjnych kotłów węglowych na kotły węglowe niskoemisyjne (retortowe) w ramach Programu ograniczenia niskiej emisji dla gminy Jasienica od 2006 roku,

- zastępowanie przez mieszkańców zamortyzowanych kotłów węglowych komorowych starego typu nowocześniejszymi kotłami komorowymi charakteryzującymi się lepszymi parametrami spalania paliw stałych.

6.2.1.6 Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń

Źródłem emisji zanieczyszczeń tego typu jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych oraz w kolejnictwie. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenu węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych;
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg;
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni;
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników;
- rodzaj paliwa;
- płynność ruchu.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Jasienica wynosi ok. 306 km w tym:

- drogi powiatowe o łącznej długości około 92 km;
- drogi gminne o łącznej długości około 211 km;
- droga krajowa DK1 (Gdańsk – Cieszyn) około 3 km.

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (raport „Generalny pomiar ruchu 2005 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad) oraz opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej. Wyniki przedstawiono w poniższych tabelach oraz rysunkach.

Tabela 22 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Jasienica [kg/rok] w 2006 roku

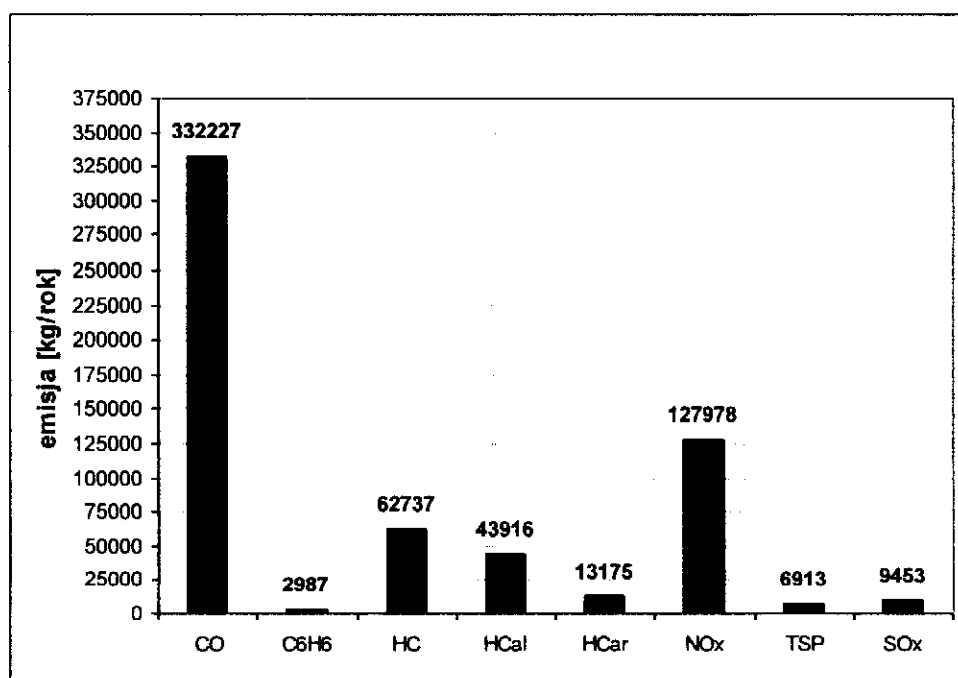
rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	śr. prędkość [km/h]	CO	C6H6	HC	HCal	HCar	NOx	TSP	SOx	Pb
krajowe	osobowe	70	11926	100	1726	1208	362	3573	60	173	2
	dostawcze	60	1915	13	285	199	60	886	105	124	0
	ciężarowe	50	2140	26	1344	940	282	5445	385	458	0
	autokary	60	277	2	150	105	32	961	51	73	0
powiatowe	osobowe	45	78947	700	12130	8491	2547	16816	363	905	9
	dostawcze	40	9824	80	1790	1253	376	4090	480	611	1
	ciężarowe	40	11001	156	8400	5880	1764	23949	2153	1983	0
	autobusy	30	3613	18	954	668	200	8723	394	507	0
gminne	osobowe	40	181535	1637	28540	19978	5993	37619	796	2108	21
	dostawcze	40	24449	200	4455	3119	936	10178	1195	1520	2
	ciężarowe	30	2031	31	1673	1171	351	4427	413	356	0
	autobusy	25	4570	25	1290	903	271	11312	518	635	0
RAZEM		36,1	332227	2987	62737	43916	13175	127978	6913	9453	33

Źródło: analizy i opracowanie własne

Tabela 23 Roczna emisja dwutlenku węgla do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Jasienica [kg/rok] w 2006 roku

natężenie ruchu [poj/rok]	śr. ilość spalanego paliwa [l/100km]	dł. odcinka drogi [km]	śr. ilość spalonego paliwa na danym odcinku drogi [l]	śr. wskaźnik emisji [kgCO ₂ /m ³]	roczna emisja CO ₂ [kg/rok]
6262169	6,5	3	0,20	2142	2615711
977383	9,0	3	0,27	2457	648404
1193618	30,0	3	0,90	2457	2639519
155689	25,0	3	0,75	2457	286904
293011	7,0	92	6,44	2142	4042043
45732	10,0	92	9,20	2457	1033783
55850	32,0	92	29,44	2457	4039987
7285	35,0	92	32,20	2457	576357
283258	7,5	211	15,83	2142	9601889
49485	11,0	211	23,21	2457	2822049
3413	35,0	211	73,85	2457	619258
3413	40,0	192	76,80	2457	643995
RAZEM					29 569 899

Źródło: analizy i opracowanie własne

Rysunek 22 Roczna emisja wybranych substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Jasienica w 2006 roku

Źródło: analizy i opracowanie własne

W poniższej tabeli zestawiono emisję linową z transportu z niską emisji z zabudowań na terenie gminy Jasienica.

Tabela 24 Roczna emisja dwutlenku węgla do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Jasienica [kg/rok] w 2006 roku

Lp.	substancja	jednostka	rodzaj emisji		RAZEM
			niska	liniowa	
1	SO ₂	kg/rok	215 800	9 453	225 253
2	NO _x	kg/rok	31 600	127 978	159 578
3	CO	kg/rok	2 387 500	332 227	2 719 727
4	pył	kg/rok	429 100	6 913	436 013
5	B(a)P	kg/rok	419	-	419
6	CO ₂	kg/rok	53 661 000	29 569 899	83 230 899

Źródło: analizy własne

W porównaniu do źródeł energii na terenie gminy Jasienica pojazdy samochodowe na drogach gminnych, powiatowych oraz drodze DK1 w ciągu roku wprowadzają do atmosfery niższe wartości zanieczyszczeń (wysoki udział stanowi jedynie emisja dwutlenku azotu), jednak lokalizacja transportu w częściach gminy o dużym zagęszczeniu zabudowy mieszkaniowej sprawia, że emisja ze spalin samochodowych jest poważnym problemem. Obecność spalin samochodowych najdotkliwiej odczuwany jest w letnie, słoneczne dni, ponieważ oprócz toksycznych spalin tworzy się bardzo szkodliwa dla zdrowia, przypowierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego.

W odniesieniu do danych z Programu Ochrony Środowiska z 2004r. zdecydowanie wzrósł poziom emisji zanieczyszczeń powstających z emisji liniowej w odniesieniu do wszystkich substancji, z wyłączeniem ołowiu, w przypadku którego emisja zmalała prawie trzykrotnie.

Spowodowane jest to głównie wzrostem natężenia ruchu samochodowego na drogach publicznych.

6.2.1.7 Emisja niezorganizowana

Do emisji niezorganizowanej na terenie gminy Jasienica zaliczyć można emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z obiektów powierzchniowych takich składowiska odpadów oraz oczyszczalnie ścieków, jak również emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp.

6.2.1.8 Ocena stanu jakości powietrza

Jednym z elementów mających istotny wpływ na stan jakości powietrza są warunki klimatyczne obszaru, a w szczególności warunki anemologiczne (kierunek i prędkość wiatru).

Gmina leży na terenie objętym wpływem klimatu środkowoeuropejskiego o wpływach mas powietrza oceanicznego i kontynentalnego. Klimat tego obszaru jest umiarkowany łagodny w części podgórskiej i nieco ostrzejszy, górski na zboczach Beskidu Śląskiego. Klimat gminy uzależniony jest również od wędrowek mas powietrza.

Klimat charakteryzuje się następującymi parametrami:

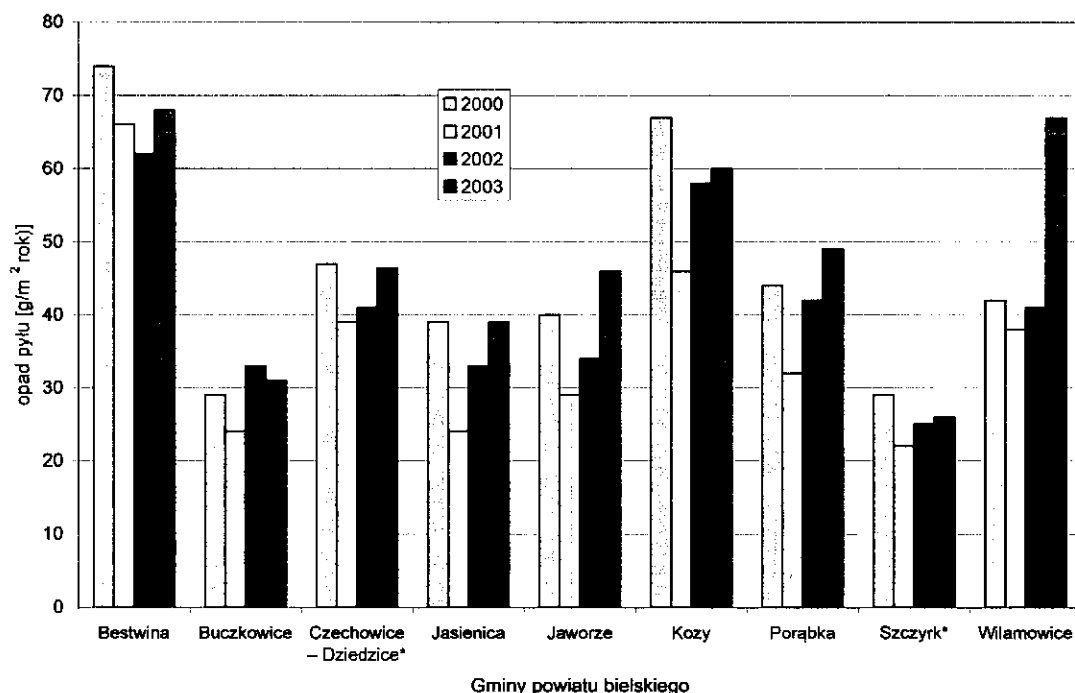
- średnia roczna suma opadów zawiera się w przedziale od 900 – 1000 mm/rok;
- czas średniego nasłonecznienia w lecie 5,5 – 6 godzin;
- średnia liczba dni z pokrywą śnieżną: 10 cm – 40 – 60 dni, a powyżej 20 – 40 dni;
- średnia roczna temperatura w latach 1991 – 2000 wynosi 8,4°C.
- średnia temperatura stycznia - 2,8°C,
- średnia temperatura lipca - 18,3°C.

Rzeczywisty stan zanieczyszczenia atmosfery badany jest przez służby sanitarno – epidemiologiczne.

Na terenie powiatu bielskiego zlokalizowano 16 stanowisk pomiaru opadu pyłu oraz metali obejmujący 9 z 10 gmin w położonych w powiecie. Na podstawie danych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach z lat 2000 – 2003 przedstawiono roczny poziom opadu pyłu powiecie bielskim w poszczególnych gminach powiatu bielskiego. Najwyższy poziom opadu pyłu obserwuje się

w gminach Wilamowice, Bestwina i Kozy. Przy założeniu, że dopuszczalna wartość opadu pyłu wynosi 200 g/(m²rok) można stwierdzić, że powietrze atmosferyczne na terenie gminy nie jest ponadnormatywnie skażone. Ostatnio przyjmowane tło (dla obiektów projektowanych) na poziomie 70%. Jest to istotna zmiana na korzyść ponieważ w 1995r. gminę Jasienica wymieniano jako obszar o wysokiej emisji pyłowo – gazowej (według „Programu ochrony środowiska woj. bielskiego”, 1996).

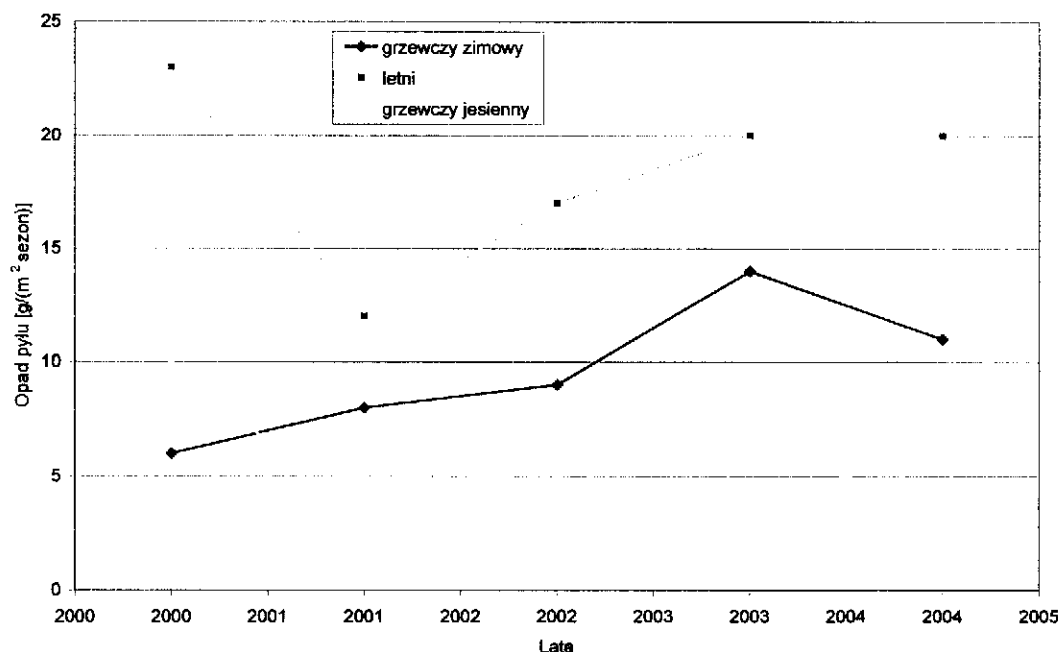
Na podstawie danych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach z lat 2000 – 2004 dla gminy Jasienica można zaobserwować dalszą tendencję spadkową opadu pyłu po roku 2003 (19).

Rysunek 23 Opad pyłu w sezonie grzewczym w poszczególnych gminach powiatu bielskiego w latach 2000 – 2003

* uśredniona wartość dla całej gminy/miasta

Źródło: Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej

Rysunek 24 Opad pyłu dla gminy Jasienica w poszczególnych okresach w latach 2000 – 2004

Źródło: Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej

6.2.2 Identyfikacja potrzeb

Na podstawie identyfikacji stanu istniejącego, zmian ustawodawstwa unijnego i krajowego podejmowane działania w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Jasienica powinny być realizowane poprzez:

- kontynuację wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Jasienica,
- dalszą realizację zadań wynikających z „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” (konieczna jest aktualizacja Założeń),
- określenie potencjalnych terenów lokalizacji obiektów szkodliwych oraz zorganizowanie systemu monitoringu powietrza,
- kontynuację wdrażania działań związanych z ruchem kołowym,
- podnoszenie społecznej świadomości proekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przedstawienie szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia i kosztów społeczno-ekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery w tym popularyzacja wśród mieszkańców oraz właścicieli innych budynków znowelizowanej Ustawy Prawo budowlane wzbogaconej o przepisy dotyczące nadawania certyfikatów energetycznych budynków (przepisy wejdą w życie od początku 2009r.),
- współpraca gminy z przedsiębiorstwami energetycznymi w zakresie uzyskania przez nie tzw. białych certyfikatów,
- wdrażanie przez gminę w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień publicznych,
- realizację Gminnego Planu Działań dotyczących efektywności energetycznej wynikającego z przyjętego w czerwcu 2007 przez Ministerstwo Gospodarki Krajowego Planu Działań dotyczących efektywności energetycznej (EEAP) w obiektach użyteczności publicznej gminy.

6.2.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OA.1 Poprawa jakości Powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu		OA.1.1	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą:	OA.1.1.1	Realizacja zadań wynikających z „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”	Gmina Jasienica
				OA.1.1.2	Aktualizacja „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” z uwzględnieniem Gminnego Planu Działań dotyczących efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej	Gmina Jasienica
				OA.1.1.3	Kontynuacja wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Jasienica	Gmina Jasienica
				OA.1.1.4	Realizacja zadań wynikających z zaktualizowanych „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”	Gmina Jasienica
				OA.1.1.5	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	Gmina Jasienica
				OA.1.1.6	Współpraca gminy z przedsiębiorstwami energetycznymi w zakresie uzyskania przez nie tzw. białych certyfikatów	Gmina Jasienica
		OA.1.2	Poprawa jakości powietrza poprzez poprawienie warunków ruchu drogowego na terenie gminy	OA.1.2.1	Rozbudowa i modernizacja układu drogowego w gminie Jasienica	Zarząd Dróg Powiatowych / gmina Jasienica
				OA.1.3.1	Wdrażanie przez gminę w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień publicznych	Przedsiębiorstwa energetyczne działające na terenie gminy Jasienica
		OA.1.4	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza	OA.1.4.1	Zorganizowanie programów edukacyjnych dla szerokiego kręgów społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza	Gmina Jasienica

6.2.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [PLN] tys.	Partnerzy
ZAFUNDOWANIA WŁASNE							
OA.1.1.1.1	Realizacja zadań wynikających z „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”	2008	2010	gmina Jasienica	Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	1500	
OA.1.1.1.2	Aktualizacja „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” z uwzględnieniem Gminnego Planu Działań dotyczących efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej	2010	2010	Gmina Jasienica	Wzrost efektywności energetycznej budynków w gminie. Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	20	
OA.1.1.1.3	Kontynuacja wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Jasienica	2008	2018	Gmina Jasienica	Obniżenie zapotrzebowania na energię cieplną. Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	9000	Właściciele posesji: 4 500 tys. PLN
OA.1.1.1.4	Realizacja zadań wynikających z zaktualizowanych „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”	2011	2018	Gmina Jasienica	Wzrost efektywności energetycznej obiektów w gminie. Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	(1)	
OA.1.1.1.5	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska	2008	2018	Gmina Jasienica	Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	80	WSSE, WIOŚ
OA.1.4.1	Zorganizowanie programów edukacyjnych dla szerokiego kręgów społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza	2008	2018	Gmina Jasienica	Wzrost świadomości mieszkańców na temat konieczności ochrony powietrza	80	Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół i Promocji Gminy Jasienica
OA.1.3.1	Wdrażanie przez gminę w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień	2008	2018	Gmina Jasienica	Wzrost efektywności energetycznej	60	

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA

	publicznych							
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OA.1.1.6	Współpraca gminy z przedsiębiorstwami energetycznymi w zakresie uzyskania przez nie tzw. białych certyfikatów	2008	2012	Przedsiębiorstwa energetyczne działające na terenie gminy Jasienica	Obniżenie zapotrzebowania na nośniki energetyczne.	200	Środki własne przedsiębiorstw energetycznych: 100 tys. PLN	
OA.1.2.1	Rozbudowa i modernizacja układu drogowego w gminie Jasienica	2008	2018	Zarząd Dróg Powiatowych / gmina Jasienica	Poprawa płynności ruchu, ograniczenie emisji spalin	13 200		
RAZEM ZADANIA WŁASNE								
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE								
						10 740		
						13 400		

(1) nakłady inwestycyjne zostaną określone w zaktualizowanych „Założeniach do planu ...”

6.2.5 Wnioski

Zakres działań, które powinny zapewnić jak najlepszą jakość powietrza i doprowadzić do obniżenia stanu zanieczyszczenia powietrza obejmuje zadania krótkoterminowe i długoterminowe.

W ramach realizacji zadań krótkoterminowych, w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Jasienica należy przyjąć następujący cel krótkoterminowy: „Poprawa jakości powietrza poprzez podniesienie efektywności energetycznej obiektów” realizowany poprzez:

- dalszą realizacją zadań wynikających z „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”,
- aktualizację „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” z uwzględnieniem Gminnego Planu Działań dotyczących efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej,
- współpracę gminy z przedsiębiorstwami energetycznymi w zakresie uzyskania przez nie tzw. białych certyfikatów.

W ramach realizacji zadań długoterminowych, w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Jasienica należy przyjąć następujący cel długoterminowy: „Trwała poprawa jakości powietrza poprzez obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu” poprzez wdrażanie następujących zadań:

- kontynuacja wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Jasienica.
- realizacja zadań wynikających z zaktualizowanych „Założeń do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”,
- rozbudowa i modernizacja układu drogowego w gminie Jasienica,
- systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej przestrzegania zasad ochrony środowiska,
- zorganizowanie programów edukacyjnych dla szerokich kręgów społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza,
- wdrażanie przez gminę w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień publicznych.

Poza tym opracowane Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. nr 54, poz. 348 wraz z późniejszymi zmianami) przypisuje gminie szereg zadań koordynowanych w tym:

- ocena planów rozwojowych przedsiębiorstw energetycznych i egzekwowanie wpisania zadań wynikających z planu inwestycyjnego gminy w tych planach zgodnie z Założeniami do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- współpraca między gminami w zakresie poszczególnych systemów energetycznych,
- racjonalizacja użytkowania energii.

„Założenia do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” powinny zostać zaktualizowane do końca 2010 roku i uwzględniać poza ww. zadaniami realizację przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej zgodnie z *Krajowym Planem Działań dotyczących efektywności energetycznej (EEAP)*.

6.3 Gospodarowanie odpadami

6.3.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

W Gminie Jasienica około 73% mieszkańców objętych jest zorganizowanym systemem wywozu odpadów komunalnych.

Odpady komunalne gromadzone są w następujących pojemnikach:

- 110 l
- 120 l
- 240 l
- 1100 l
- worki na odpady segregowane

Wywóz zmieszanych odpadów komunalnych jest prowadzony według wcześniej określonego harmonogramu z częstotliwością co najmniej co 4 tygodnie.

6.3.1.1 Odpady zmieszane

Ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy w okresie 2003 – 2006 przedstawiają się następująco.

Tabela 25 Zestawienie ilości zebranych odpadów komunalnych [Mg/rok] na terenie Gminy Jasienica w okresie 2003 – 2006 rok

Rok	Zebrana ilość odpadów komunalnych przekazanych na składowisko	Ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem
2003	1545 Mg	1664 Mg
2004	1520 Mg	1697 Mg
2005	1454 Mg	1748 Mg
2006	1310 Mg	1945 Mg

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Jasienica 2008

6.3.1.2 Odpady zbierane selektywnie

Na całym terenie Gminy Jasienica obowiązuje system segregacji odpadów. W selektywną zbiórkę odpadów komunalnych włączonych zostało:

- w 2004 roku - 15% mieszkańców Gminy,
- w 2005 roku – 18% mieszkańców Gminy,
- w 2006 roku – 20% mieszkańców Gminy.

Selektywna zbiórka jest prowadzona z wykorzystaniem systemu workowego, tzn. mieszkańcom gminy (w zabudowie jednorodzinnej) są dostarczane worki o pojemności 110 l w określonych kolorach, w których zbierane są selektywnie poszczególne frakcje odpadów komunalnych, a następnie okresowo odbierane co najmniej 1 raz na kwartał przez firmy przewożowe zajmujące się zbieraniem odpadów komunalnych:

- worki w kolorze niebieskim – papier,
- worki w kolorze białym – opakowania ze szkła bezbarwnego,
- worki w kolorze zielonym – opakowania ze szkła kolorowego,
- worki w kolorze żółtym lub czerwonym – opakowania z tworzyw sztucznych.

Poza selektywną zbiórką odpadów opakowaniowych (prowadzoną w sposób systematyczny z częstotliwością co najmniej 1 raz na miesiąc) jest prowadzona również zbiórka innych odpadów selektywnie zbieranych (z różną częstotliwością):

- W zakresie selektywnego zbierania **odpadów wielkogabarytowych** prowadzone są akcje (jesień, zima) zbierania odpadów w miejscach wyznaczonych w każdym sołectwie; ponadto przedsiębiorca, który ma podpisaną umowę z właścicielem posesji, ma obowiązek odbierania tych odpadów na zgłoszenie właściciela,
- W zakresie selektywnego zbierania **odpadów niebezpiecznych** organizowane są zbiórki 2 razy w roku w miejscach wyznaczonych; zbiórkę również organizują szkoły, po czym odpady są przekazywane uprawnionym przedsiębiorcom,
- W zakresie selektywnego zbierania **zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego** prowadzona jest co roku w okresie wiosny i jesieni jednodniowa akcja zbiórki w wyznaczonych miejscach; ponadto odpady tego typu zbierają:
 - Apteka Prywatna w Mazańcowie,
 - Apteka Katarzyna Magera w Rudzicy,
 - Magurak Sp. z o.o. Autoryzowany Dystrybutor PEUGEOT w Międzyrzeczu Górnym,
- W zakresie selektywnego zbierania **odpadów azbestowych** gmina zapewnia właścicielowi posesji bezpłatny transport i unieszkodliwianie; akcje w tym zakresie są prowadzone w sposób ciągły na bieżąco od roku 2004, a pracami zajmuje się uprawniony podmiot wyłoniony w

drodze przetargu, materiały są składowane na składowisku odpadów niebezpiecznych w Knurowie,

- W zakresie selektywnego zbierania **zużytych opon** są organizowane akcje zbiórki tego typu odpadów w wyznaczonych miejscach w wyznaczonych dniach, następnie odpady te są zbierane przez uprawniony podmiot,
- W zakresie selektywnego zbierania **odpadów budowlano – remontowych** na indywidualne zlecenie właściciela posesji podmiot odbierający odpady komunalne podstawia kontener.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy w kolejnych latach w wyniku selektywnej zbiórki zostały zebrane następujące ilości odpadów.

Tabela 26 Zestawienie ilości odpadów komunalnych [Mg/rok] zebranych selektywnie na terenie Gminy Jasienica w okresie 2003 – 2006 rok

Odpady zbierane selektywnie	Ilość zebranych selektywnie odpadów [Mg/rok]				
	2003	2004	2005	2006	2007
ulegające biodegradacji – roślinne, kuchenne i ogrodowe	-	-	-	-	
papier, tektura	5,30	13,30	30,80	39,70	12,91
tworzywa sztuczne	2,40	2,66	10,28	13,45	20,77
szkło	4,03	3,90	23,06	50,67	10,74
metal	0,16	0,09	1,23	0,7	1,56
niebezpieczne	2,30	2,50	3,50	2,04	
Inne - azbest	-	13,68	35,33	52,46	75,85
Opony	20,00	29,30	27,46	13,46	
wielkogabarytowe	55,00	90,00	140,00	8,0	
budowlano-remontowe	293,00	266,00	226,00	102,42	
Razem	382,19	421,43	497,66	282,9	121,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Jasienica 2008

W 2006 roku zebrano 104,52 Mg surowców wtórnych. Ilość zebranych odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych – 112,46 Mg. W 2007 roku zebrano 75,85 Mg odpadów azbestowych.

Ponadto na terenie Gminy Jasienica nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów zielonych z pielęgnacji zieleni, cmentarzy itp. W tabeli poniżej zestawiono ilości tych odpadów wytworzonych w ubiegłych latach.

Tabela 27 Zestawienie ilości odpadów zielonych z pielęgnacji zieleni, cmentarzy itp. [Mg/rok] wytworzonych na terenie Gminy Jasienica w okresie 2003 – 2006 rok

Odpady	Ilość odpadów [Mg/rok]			
	2003	2004	2005	2006
Odpady wytworzone (ogółem)	383	390	402	407
Odpady przekazane na składowisko w zmieszanych odpadach komunalnych	333	325	317	306
Odpady przekazane do kompostowania we własnym zakresie	50	65	85	101

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Jasienica 2008

Na terenie Gminy Jasienica nie są zlokalizowane żadne gminne instalacje i obiekty do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

Aktualnie na terenie Gminy Jasienica funkcjonują zakłady (podmioty gospodarcze) posiadające instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych:

- BISTAL II, na podstawie zezwolenia z dnia 20.09.2002;ważnego do 29.09.2012 roku

- SANIT – TRANS, na podstawie zezwolenia GMO-OD-7663/9/04/BR z dnia 12.03.2004; ważnego do 1.03.2014 roku
- Kopec w Rudzicy, na podstawie zezwolenia z dnia 29.07.2003; ważnego do 29.07.2013 roku

6.3.1.3 Firmy odbierające odpady i miejsca ich składowania

Na terenie Gminy Jasienica pozwolenia na odbiór i transport odpadów komunalnych zmieszanych posiadają następujące podmioty gospodarcze:

- „TROS-EKO” Zakład Oczyszczania Miasta Sp. z o.o.
ul. Bażantów 18, 43-450 Ustroń,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-11/2/06 z dnia 24.11.2006;
ważne do 24.11.2016 roku
- „FANEX” S.C.
Międzywiecie 133, 43-430 Skoczów,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-4/2/07 z dnia 14.03.2007;
ważne do 14.03.2017 roku
- „SITA” Zakład Oczyszczania Miasta S.A.
ul. Gazownicza 38, 43-300 Bielsko – Biała,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-10/2/06 z dnia 22.11.2006;
ważne do 22.11.2016 roku
- „KONTRANS” – Czesław Nowak
Pogórze 253, 43-430 Skoczów,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-8/2/07 z dnia 25.04.2007;
ważne do 25.04.2017 roku
- „GAIK” - Tadeusz Gaik,
Biery, ul. Ogrodowa 183, 43-386 Świątoszówka ,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-16/2/06/07 z dnia 15.01.2007;
ważne do 15.01.2017 roku
- „ALBA” Przedsiębiorstwo Techniki Sanitarnej Sp. z o.o.
ul. Zwierzyniecka 6, 43-100 Tychy,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-13/2/07 z dnia 3.08.2007;
ważne do 3.08.2017 roku,
- ALBA EKOSERWIS Sp. z o.o.
ul. Sikorskiego 5, 41-922 Radzionków,
na podstawie decyzji GKOŚ 7050-4/2/08 z dnia 27.08.2008;
ważne do 27.08.2018 roku,
- „EKOM” Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe,
Zabłocie, ul. Tulipanów 3, 43-246 Strumień,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-9/2/06 z dnia 24.11.2006;
ważne do 24.11.2016 roku
- P.H.U. „OPERATUS” – M. Krajewski.
ul. Cynkarska 11, 43-300 Bielsko – Biała,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-8/2/07 z dnia 25.04.2007;
ważne do 17.04.2017 roku
- „SANIT - TRANS” Sp. z o.o. ul.
Gen Maczka 9, 43-300 Bielsko – Biała,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-2/2/07 z dnia 1.03.2007;
ważne do 1.03.2017 roku
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „BORMAL” Sp. z o.o.
ul. Rolników 16, 43-518 Ligota,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-18/2/06/07 z dnia 10.01.2007;
ważne do 10.01.2017 roku,
- EKO _ SERWIS Sp. z o.o.,
ul. Regera 93, 43-382 Bielsko – Biała,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 3/3/08 z dnia 25.09.2008;
ważne do 25.09.2018 roku,

Zmieszane odpady komunalne wywożone są na składowiska poza terenem Gminy:

- P.P.H.U. „KOMART” Sp. z o.o. 44-194 Knurów, ul. Szpitalna 7
- „CONFINCO-POLAND” Sp. z o.o., ul. Graniczna 29, 40-956 Katowice
- Zakład Gospodarki Odpadami S.A., ul. Krakowska 315d, 43-300 Bielsko-Biała

Pozwolenie na działalność w zakresie usuwania ciekłych odpadów komunalnych posiadają przedsiębiorstwa:

- Franciszek Strzelec, 43-384 Jaworze Dolne 354,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-19/2/08 z dnia 6.12.2007;
ważne do 6.12.2017 roku
- Janusz Gruszka, 43-386 Świątoszówka, łązy 21,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-15/2/06 z dnia 20.12.2006;
ważne do 20.12.2016 roku
- Henryka Kuś, 43-385 Jasienica 974,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-12/2/06 z dnia 21.11.2006;
ważne do 21.11.2016 roku
- Grażyna Gębora, ul. Doliny Miętusiej 27/61, 43-300 Bielsko - Biała,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-11/2/07 z dnia 6.06.2007;
ważne do 6.06.2017 roku
- Janusz Giźlar, 43-300 Bielsko – Biała, ul. Siemiradzkiego 21/18,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-13/2/06 z dnia 24.11.2006;
ważne do 24.11.2016 roku
- Wywóz Ścieków „TRANS-ECO” Bożena Gruszka, 43-384 Jaworze, ul. Bielska 354,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-19/2/07 z dnia 6.12.2007;
ważne do 6.12.2017 roku
- SANIT - TRANS, 43-300 Bielsko – Biała, ul. Gen Maczka 9,
na podstawie zezwolenia GKOŚ 7050-0/2/07 z dnia 1.03.2007;
ważne do 1.03.2017 roku.

Odpady zbierane selektywnie zawierające azbest zostały przekazane na składowisko odpadów komunalnych:

- P.P.H.U. „KOMART” Sp. z o.o., 44-194 Knurów, ul. Szpitalna 7.

Odpady w postaci papieru oraz tworzywa sztuczne przekazane zostały do:

- Skup Sprzedaż Surowców Wtórnych – Robert Krygier, 43-382 Bielsko-Biała, ul. Marzanny 1,
- „DIL – Surowce Wtórne” Sp. J. Maria i Krzysztof Szymanek, 43-300 Bielsko-Biała, ul. Piwna 5A.

Odpady z metalu przekazane zostały do:

- „ALTOM”, ul. Gościńska 81, 43-316 Bielsko-Biała.

Pozostałe odpady zbierane selektywnie przekazane zostały do:

- P.P.H.U. „KOMART” Sp. z o.o., 44-194 Knurów, ul. Szpitalna 7
- „CONFINCO-POLAND” Sp. z o.o., ul. Graniczna 29, 40-956 Katowice
- Zakład Gospodarki Odpadami S.A., ul. Krakowska 315d, 43-300 Bielsko-Biała

6.3.1.4 Prognoza wytwarzania odpadów

Biorąc pod uwagę następujące założenia:

- zmiana danych dotyczących prognozy liczby ludności w gminie Jasienica w latach 2008 – 2015

- zmiana wskaźników wytwarzania odpadów oraz zmiana uśrednionego składu morfologicznego zmieszanych odpadów komunalnych wytwarzanych na terenach wiejskich, zawartych w „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” przyjętym do realizacji w 2006 roku
- zgodnie z KPGO 2010 wskaźnik zawartości odpadów biodegradowalnych w całym strumieniu odpadów komunalnych dla terenów wiejskich wynosi 36%
- odpady wielkogabarytowe stanowią ok. 7% całej masy wytworzonych odpadów komunalnych
- wskaźnik wytwarzania odpadów remontowo – budowlanych wynosi około 17 kg/M/rok.

Oszacowano ilości odpadów możliwych do wytworzenia w perspektywnym okresie 2008-2015, dane te przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 28 Zakładane zmiany wskaźników generowania odpadów komunalnych w okresie perspektywicznym 2008 – 2015 rok

Nazwa strumienia odpadów	Zawartość poszczególnych grup w całym strumieniu odpadów komunalnych [%]	Ilość odpadów wytwarzanych przez mieszkańców gminy [kg/M/rok]									
		0%	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%		
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	18	39,24	39,63	40,02	40,42	40,81	41,20	41,59	41,99		
Odpady zielone	4	8,72	8,81	8,89	8,98	9,07	9,16	9,24	9,33		
Papier i makulatura	12	26,16	26,42	26,68	26,94	27,21	27,47	27,73	27,99		
Odpady wielomateriałowe	3	6,54	6,61	6,67	6,74	6,80	6,87	6,93	7,00		
Tworzywa sztuczne	12	26,16	26,42	26,68	26,94	27,21	27,47	27,73	27,99		
Szkło	8	17,44	17,61	17,79	17,96	18,14	18,31	18,49	18,66		
Metale	5	10,90	11,01	11,12	11,23	11,34	11,45	11,55	11,66		
Odzież, tekstylia	1	2,18	2,20	2,22	2,25	2,27	2,29	2,31	2,33		
Drewno	2	4,36	4,40	4,45	4,49	4,53	4,58	4,62	4,67		
Odpady niebezpieczne	1	2,18	2,20	2,22	2,25	2,27	2,29	2,31	2,33		
Odpady mineralne	34	74,12	74,86	75,60	76,34	77,08	77,83	78,57	79,31		
RAZEM	100	218	220	222	225	227	229	231	233		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Jasienica 2008

Tabela 29 Prognoza ilości odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Jasienica w okresie perspektywicznym 2008 – 2015 rok

Nazwa strumienia odpadów	Prognozowane ilości wytwarzanych odpadów [Mg/rok]									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	834	852	871	889	908	926	945	964		
Odpady zielone	185	189	194	198	202	206	210	214		
Papier i makulatura	556	568	581	593	605	618	630	643		
Odpady wielomateriałowe	139	142	145	148	151	154	158	161		
Tworzywa sztuczne	556	568	581	593	605	618	630	643		
Szkło	371	378	387	395	403	412	420	429		
Metale	232	237	242	247	252	257	263	268		
Odzież, tekstylia	46	47	48	49	50	51	53	54		
Drewno	93	95	97	99	101	103	105	107		
Odpady niebezpieczne	46	47	48	49	50	51	53	54		
Odpady mineralne	1575	1608	1646	1680	1715	1750	1786	1821		
RAZEM	4632	4731	4840	4941	5044	5147	5252	5357		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Jasienica 2008

Tabela 30 Prognoza ilości odpadów biodegradowalnych wytwarzanych na terenie Gminy Jasienica w okresie perspektywicznym 2008 – 2015 rok

Nazwa strumienia odpadów	Prognozowane ilości odpadów [Mg/rok]						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015
Łączna ilość odpadów biodegradowalnych	1667	1703	1742	1779	1816	1853	1929

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Jasienica 2008

6.3.2 Identyfikacja potrzeb

Gospodarka odpadami na obszarze gminy Jasienica powinna realizować następujące założenia:

- doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych na składowisko.

W związku z tym wzięto pod uwagę konieczność:

- rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w oparciu o zbieranie selektywne „u źródła”,
- odzysku i unieszkodliwiania odpadów ulegających biodegradacji wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielania odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielania odpadów budowlano - remontowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- wydzielania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- rozwoju systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych,
- stworzenia lub rozbudowy niezbędnej infrastruktury technicznej pomocnej w osiągnięciu założeń gospodarki odpadami (rozbudowa regionalnego zakładu gospodarki odpadami).

Zagadnienia dotyczące gospodarki odpadami zostały opisane w dużo większym stopniu szczegółowości w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami.

6.3.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
GO.1 Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania	GO.1.1 Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania	GO.1.1	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	OG.1.1.1	Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych poprzez egzekwowanie obowiązku posiadania przez właścicieli posesji lub administratorów budynków umów na odbiór odpadów komunalnych przez uprawnioną firmę oraz zakup dodatkowych pojemników na odpady zmieszane	Gmina Jasienica
				GO.1.1.2	Rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o kolejne frakcje odpadów w miejscach ogólnodostępnych (zakup dodatkowym gniazd do zbierania odpadów selektywnie zbieranych)	Gmina Jasienica
				GO.1.1.3	Rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o odpady biodegradowalne – z terenów gminnych (zakup kontenerów na odpady zielone)	Gmina Jasienica
				GO.1.1.4	Wspieranie indywidualnego zagospodarowania odpadów biodegradowalnych na terenach zabudowy jednorodzinnej (sprzedaż po preferencyjnych cenach pojemników/kompostowników, ulotki informacyjne)	Gmina Jasienica
	GO.1.2 Wzrost stopnia odzysku i recyklingu odpadów	GO.1.2	Wzrost stopnia odzysku i recyklingu odpadów	GO.1.2.1	Budowa kompleksowego systemu gospodarki odpadami dla miasta Bielsko-Biała i gmin powiatu bielskiego	Zakład Gospodarki Odpadami S.A.
				GO.1.3.1	Inwentaryzacja i likwidacja dzikich wysypisk	Gmina Jasienica
				GO.1.3.2	Stworzenie bazy danych dotyczących materiałów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie gminy (na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonych przez osoby fizyczne i podmioty gospodarcze)	Gmina Jasienica
				GO.1.3.3	Opracowanie planu usuwania azbestu	Gmina Jasienica
	GO.1.3 Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	GO.1.3	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	GO.1.3.4	Wspieranie osób fizycznych w usuwaniu materiałów zawierających azbest z budynków	Gmina Jasienica
				GO.1.4.1	Prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej mieszkańców z zakresu gospodarki odpadami (artykuły w lokalnych gazetach, ulotki na tablicach ogłoszeń, pogadanki w szkołach, organizacja imprez związanych z ekologią, np. „Sprzątanie Świata”)	Gmina Jasienica

6.3.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OG.1.1.1.1	Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych poprzez egzekwowanie obowiązku posiadania przez właścicieli posesji lub administratorów budynków umów na odbiór odpadów komunalnych przez uprawnione firmy oraz zakup dodatkowych pojemników na odpady zmieszane	2008	2018	Gmina Jasienica	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	15	Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, PFOSiGW
GO.1.1.2	Rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o kolejne frakcje odpadów w miejscach ogólnodostępnych (zakup dodatkowym sprzętu do zbierania odpadów selektywnie zbieranych)	2008	2018	Gmina Jasienica	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	30	Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, PFOSiGW – w miarę posiadanych środków
GO.1.1.3	Rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych o odpady biodegradowalne – z terenów gminnych (zakup kontenerów na odpady zielone)	2008	2018	Gmina Jasienica organizacje ekologiczne	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	15	Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, PFOSiGW – w miarę posiadanych środków
GO.1.1.4	Wspieranie indywidualnego zagospodarowania odpadów biodegradowalnych na terenach zabudowy jednorodzinnej (sprzedaż po preferencyjnych cenach pojemników/kompostowników, ulotki informacyjne)	2008	2018	Gmina Jasienica	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	80	Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, PFOSiGW – w miarę posiadanych środków
GO.1.3.1	Inwentaryzacja i likwidacja dzikich wysypisk	2008	2018	Gmina Jasienica	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	80	PFOSiGW – w miarę posiadanych środków
GO.1.3.2	Stworzenie bazy danych dotyczących materiałów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie gminy (na	2008	2018	Gmina Jasienica	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	-	właściciele posesji, PFOSiGW – w miarę

AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA

	podstawie inwentaryzacji przeprowadzonych przez osoby fizyczne i podmioty gospodarcze)						posiadanych środków
GO.1.3.3	Opracowanie planu usuwania azbestu	2008	2008	Gmina Jasienica	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	20	WFOŚiGW, PFOSiGW – w miarę posiadanych środków
GO.1.3.4	Wspieranie osób fizycznych w usuwaniu materiałów zawierających azbest z budynków	2008	2018	Gmina Jasienica	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	500	WFOŚiGW PFOSiGW – w miarę posiadanych środków
GO.1.4.1	Prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej mieszkańców z zakresu gospodarki odpadami (artykuły w lokalnych gazetach, ulotki na tablicach ogłoszeń, pogadanki w szkołach, organizacja imprez związanych z ekologią, np. „Sprzątanie Świata”)	2008	2018	Gmina Jasienica	Podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców	120	PFOSiGW – w miarę posiadanych środków
ZADANIA KOORDYNOWANE							
GO.1.2.1	Budowa kompleksowego systemu gospodarki odpadami dla miasta Bielsko-Biała i gmin powiatu bielskiego	2008	2018	Zakład Gospodarki Odpadami S.A.	Zmniejszenie uciążliwości odpadów, zwiększenie ilości wykorzystanych surowców wtórnych	b.d	Gmina Jasienica, Powiat bielski, gminy powiatu bielskiego
RAZEM ZADANIA WŁASNE						860	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						b.d.	

6.3.5 Wnioski

Realizacja zapisanych zadań będzie oznaczała dla środowiska Gminy zasadniczą redukcję zagrożeń związanych z wytwarzaniem odpadów. Odnotuje się poprawę stanu środowiska, w szczególności w zakresie:

- Ograniczenia degradacji gleb i ich toksycznego skażenia, a także poprawa estetyki krajobrazu poprzez minimalizację powstawania nielegalnych składowisk (dzikie wysypiska)
- Zmniejszenia stopnia skażenia wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku objęcia zorganizowanym zbieraniem całego strumienia odpadów komunalnych i ograniczenia udziału odpadów biodegradowalnych. Również wpłynie na to zaprzestanie składowania odpadów niebezpiecznych oraz wzrost poziomu odzyskiwanych surowców wtórnych.
- Ochrony zasobów surowców naturalnych w związku z rozbudową systemu selektywnej zbiórki odpadów i odzysku surowców wtórnych. Dotyczy to również zagospodarowania odpadów wielkogabarytowych i gruzu budowlanego.

Realizacja planów przy jednoczesnym objęciu odbiorem wszystkich wytwórców odpadów, doprowadzi do wyeliminowania przyczyn powstawania nielegalnych składowisk.

Wdrożenie zaproponowanych przedsięwzięć stanowi gwarancję, że nie wystąpią nowe zagrożenia lub uciążliwości dla środowiska związane z niekontrolowaną gospodarką odpadami.

6.4 Poważne awarie

Działania w zakresie ochrony ludności i ochrony zdrowia na poziomie miasta Bielsko – Biała prowadzone są przez Wydział Zarządzania Kryzysowego, służby inspekcje i strażę oraz Ratownictwo Medyczne w ramach posiadanych kompetencji. W sytuacjach zjawiska noszących znamiona kryzysu działania podejmuje Zespół Reagowania Kryzysowego przy Starostwie powiatowym w Bielsku – Białej.

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie.

Poza poważnymi awariami przemysłowymi potencjalne zagrożenie dla środowiska stwarza również załadunek, transport i rozładunek materiałów niebezpiecznych. Pojazdy służące do przewozu tych materiałów powinny być przystosowane do takich przewozów, a trasy przewozu tych materiałów powinny być wyznaczane tak, by zapewnić maksymalne bezpieczeństwo dla mieszkańców i środowiska. Ważnym aspektem jest opracowanie programu informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska i edukacji w tym zakresie, obejmującego działania na szczeblu lokalnym, regionalnym i centralnym. W Programie Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego „eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych” jest jednym z zadań długoterminowych do roku 2015.

W celu ograniczenia ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska powodowanych funkcjonowaniem podmiotów, będących potencjalnym źródłem awarii przemysłowych ŚWIOŚ oraz Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej powinien wyegzekwować:

- od wszystkich podmiotów, będących potencjalnymi sprawcami awarii posiadania raportu o bezpieczeństwie i wewnętrznego planu operacyjnego
- dostarczenia Komendantowi Wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego
- w odniesieniu do zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii - opracowania "programu zapobiegania awariom".

6.5 Bezpieczeństwo chemiczne

Skutkiem realizacji bezpieczeństwa chemicznego powinno być minimalizowanie skutków poważnych awarii i klęsk żywiołowych, a przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego w skali gminy i powiatu.

Według Projektu Polityki ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 zarządzanie chemikaliaми i substancjami chemicznymi w Polsce obejmuje dwa podstawowe kierunki działań:

- dotyczy prac mających na celu zmniejszanie ryzyka środowiskowego związanego z produkcją, obrotem i wykorzystaniem substancji, które już znajdują się na rynku.
- analizy bezpieczeństwa związane z wprowadzaniem na rynek nowych chemikaliów.

W związku z tym w nadchodzących latach działania powinny skupić się nad stworzeniem sprawnego systemu egzekucji przepisów w zakresie wprowadzania na rynek substancji chemicznych. Należy kontynuować wycofywanie chemikaliów ze środowiska, usuwanie azbestu, likwidacja mogiłników zawierających odpady ze środków ochrony roślin.

Na terenie Gminy Jasienica nie są zlokalizowane większe zakłady przemysłowe mogące się przyczynić do powstania poważnego zagrożenia chemicznego, w związku z tym, iż przez obszar gminy przebiega droga S-1 relacji Bielsko – Cieszyn, którą mogą być przewożone materiały niebezpieczne w stronę przejścia granicznego w Cieszynie. Może tam odbywać się wwóz i wywóz materiałów niebezpiecznych i chemikaliów.

Jako, że dużą powierzchnię zajmują tereny rolne większość zanieczyszczeń pochodzi ze źródeł rolniczych. Istotnym czynnikiem wpływającym na stan wody i gleby są fermy bydła i trzody chlewnej prowadzące tucz metodą bezściółkową. Przy takiej metodzie hodowli powstaje dużo większa ilość gnojowicy. W gospodarstwach rolnych prowadzona jest produkcja kiszonek na potrzeby wyżywienia zwierząt gospodarskich, produkcja ta prowadzona jest w warunkach polowych i teoretycznie ciecz kiszonkowa może się przedostać do wód i gleb powodując ich zanieczyszczenie.

Na terenach rolniczych często przyczyną zanieczyszczeń wód jest niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb jest likwidacja dzikich składowisk odpadów, co ograniczy niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Należy także zwrócić uwagę na inne źródło uwagi na zanieczyszczenia wód jakim są magazyny i stacje paliw. Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt.

6.5.1 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
AW.1	Zmniejszenie zagrożenia poważną awarią	AW.1.1	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej	AW.1.1.1	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	Gmina Jasienica

6.5.2 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
AW.1.1.1	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	2008	2018	Gmina Jasienica	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	5	Duże zakłady Przemysłowe zlokalizowane na terenie Powiatu Bielskiego
RAZEM ZADANIA WŁASNE						5	

6.5.3 Podsumowanie

W oparciu o zasadę przezorności konieczne jest podejmowanie niezbędnych działań profilaktycznych, włączając w to zakazy i ograniczenia dotyczące produkcji i użytkowania. Niezbędne jest także obowiązkowe znakowanie ekologiczne, monitoring, ocena ryzyka i raporty bezpieczeństwa oraz inne procedury, które powinny doprowadzić do wyeliminowania bądź minimalizacji zagrożeń chemicznych dla życia i zdrowia ludzi oraz dla środowiska.

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego” opisuje problem bezpieczeństwa chemicznego poprzez cel „Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych”.

Cel ten na poziomie gminy może być realizowany poprzez przystosowanie pojazdów do przewozu materiałów niebezpiecznych, a trasy przewozu powinny być wyznaczone w taki sposób, aby zapewnić maksymalne bezpieczeństwo mieszkańców i środowiska.

6.6 Oddziaływanie hałasu

Hałasem nazywa się wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Hałas uważany jest za czynnik zanieczyszczający środowisko.

Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe, zaburzenia w układzie kostno-naczyniowym.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 129 z 2006, poz. 902, jednolity tekst ze zmianami.) definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi energii, takie jak hałas czy wibracje,
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu, przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Obiekty przemysłowe, ruch drogowy, kolejowy i lotniczy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Wskaźnikiem oceny hałasu w środowisku jest poziom równoważny dla przedziału czasu odniesienia. Równoważny poziom dźwięku A określa się w decybelach (dB). Dopuszczalne wartości równoważnego poziomu dźwięku podano w załącznikach do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120, poz.826).

Poziomy dopuszczalny dotyczą emisji hałasu na danym terenie. Na terenach nie wyszczególnionych w załączniku do ww. rozporządzenia, dopuszczalny poziom hałasu określa się, przyjmując wartości dopuszczalne dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu. Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku na terenie podlegającym zaliczeniu do dwóch lub więcej rodzajów terenów wyszczególnionych w ww. załączniku określa się, przyjmując wartości dopuszczalne poziomów dźwięku odpowiadające najniższemu dopuszczalnemu poziomom dźwięku dla tych terenów. W rozporządzeniu, określono także standardy emisyjne dla takich obiektów jak drogi lub linie kolejowe (wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym) jak i poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych.

Tabela 31 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN} , które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe1)*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1.	a) Strefa Ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży2) c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4.	a) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. Mieszkańców3)	65	55	55	45

Objaśnienia:

- 1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- 2) W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- 3) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. Mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. Można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Tabela 32 Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN} , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe1)*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	LDWN przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	LN przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1.	a) Strefa Ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	60	50	55	45
4.	a) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. Mieszkańców2)	65	55	55	45

Objaśnienia:

- 1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- 2) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. Mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. Można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Oznacza to, że dla obszarów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, wojewoda lub rada powiatu (w zależności od kompetencji) tworzy program działań, którego celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52\text{dB}$
- średnia uciążliwość $52\text{dB} < L_{Aeq} < 62\text{dB}$
- duża uciążliwość $63\text{dB} < L_{Aeq} < 70\text{dB}$
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70\text{dB}$

Poprawa klimatu akustycznego na terenie gminy Jasienica winna być oparta na polskich aktach prawnych uwzględniając jednakże istniejące standardy Unii Europejskiej.

Polski system ochrony przed hałasem bazuje na systemie standardów imisyjnych (dopuszczalne poziomy hałas w środowisku) jak i procedur imisyjnych (ustalanie dopuszczalnych poziomów hałasu dla obiektów w drodze decyzji). Polityka Unii Europejskiej i jej dyrektywy w tym zakresie polegają na

tworzeniu aktów prawnych ustanawiających wymagania akustyczne dla maszyn i urządzeń. Są to działania oparte na standardach emisyjnych.

W zakresie ochrony środowiska przed hałasem zarówno standardy emisyjne (obowiązujące w UE, do których Polska musi się dostosować) jak i imisyjne (które UE ma zamiar wprowadzić) mają służyć poprawie klimatu akustycznego.

6.6.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

6.6.1.1 Hałas przemysłowy

Na terenie Gminy Jasienica występują zakłady pracy i firmy o charakterze przemysłowym, rolniczym, podmioty gospodarcze oferujące usługi, jednostki handlu detalicznego oraz osoby fizyczne. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

Do większych zakładów produkcyjnych prowadzących działalność na terenie Gminy należą Fabryka Mebli Giętych S.A., Ceramika Pilch - Zakład Płytek i Wyrobów Sanitarnych, Okmar Plastik - Producent Okien i Drzwi, Zootechniczny Zakład Doświadczalny w Grodzie, Zakład Doświadczalny Gospodarki Stawowej w Landeku oraz rolnicze spółdzielnie produkcyjne RSP „Zwycięstwo”, RSP „Jedność”, RSP „Rolnik”.

Na źródła hałasu przemysłowego składają się dźwięki powstające wewnątrz i na zewnątrz budynków produkcyjnych. Będzie to emisja dźwięku o różnej częstotliwości oraz natężeniu. Źródła hałasu pochodzą przede wszystkim od maszyn i urządzeń produkcyjnych emitujących hałas przez ściany, stropy, okna i drzwi. Natomiast źródłem hałasu na zewnątrz budynków będą zainstalowane tam maszyny i urządzenia. Ponadto do potencjalnych źródeł hałasu będą należeć także prowadzone prace dorywcze jak cięcia, kucia oraz odbywający się transport kołowy na drogach wewnętrznych zakładu.

6.6.1.2 Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Przez teren Gminy przebiega w układzie W-Z trasa drogowa krajowa S-1 Gdańsk – Łódź -Częstochowa - Bielsko-Biała - Cieszyn. Jest to droga o znaczeniu międzynarodowym prowadząca ruch w kierunku przejścia granicznego w Cieszynie.

Obecnie w związku z modernizacją i przebudową drogi S-1 wybudowano 1220 mb ekranów akustycznych dźwiękochłonnych.

Ponadto na terenie Gminy występują fragmenty połączeń drogowych powiatowych oraz drogi gminne łączące okoliczne miejscowości takie jak:

- nr 04137 Grodziec-Zagóra,
- nr 04168 Strumień-Jasienica,
- nr 04173 Skoczów - Landek,
- nr 04176 Grodziec – Wieszczęta - Rudzica,
- nr 04177 Świetoszówka - Łazy,
- nr 04178 Roztropice - Rudzica,
- nr 04179 Jasienica - Międzyrzecze,
- nr 04180 Międzyrzecze - Rudzica,
- nr 04182 Mazańcowice - Międzyrzecze,
- nr 04183 Komorowice - Ligota.

Długość dróg gminnych z podziałem na sołectwa:

- Bielowicko - 9.742,700
- Biery - 12.493,300
- Grodziec - 12.178,000
- Iłownica - 15.408,400

- Jasienica - 48.928,500
- Landek - 5.413,700
- Łazy - 17.055,200
- Mazańcowice - 41.145,200
- Międzyrzecze Dolne - 31.957,000
- Międzyrzecze Górne - 37.822,500
- Roztropice - 14.498,700
- Rudzica - 42.851,000
- Świątoszówka - 4.955,100
- Wieszczyta - 4.936,500

Razem: 299.385,800 mb

Ewidencja dróg powiatowych w Gminie Jasienica, wg numeracji i długości w kilometrach przedstawia się następująco:

- nr S2600 Grodziec-Górki dł. 0,19
- nr S2633 Strumień-Jasienica – ul. Srumieńska dł. 9,854
- nr S2638 Skoczów-Landek – dł. 5,07
- nr S2640 Pirściec-Kowale-Wieszczyta-Rudzica – dł. 5,256
- nr S4416 Jasienica-Jaworze Nałęże, ul. Cisowa – dł. 1,92
- nr S4417 Świątoszówka-Bielsko, ul. Cieszyńska – dł. 1,7
- nr S4418 Grodziec-Zagóra – dł. 2,06
- nr S4419 Świątoszówka-Łazy – dł. 4,072
- nr S4420 Rudzica-Roztropice-Grodziec – dł. 10,522
- nr S4423 Jasienica – Międzyrzecze, ul. Jasienicka, Międzyrzeczka - dł. 4,035
- nr S4424 Rudzica-Międzyrzecze, ul. Rudzicka – dł. 3,507
- nr S4425 Czechowice-Zabrzeg-Międzyrzecze-Wapienica, ul. Ligocka, Centralna, Bielska – dł. 5,79
- nr S4426 Landek-Ligota-Mazańcowice-Stare Bielsko, ul. Ligocka, Starobielska – dł. 1,541 + 3,516
- nr S4427 Międzyrzecze-Mazańcowice-Komorowice, ul. Mazańcowicka, Komorowicka – dł. 5,276.

Układ drogowy Gminy w skali wojewódzkiej powiązany jest z aglomeracją katowicką natomiast w skali powiatowej z aglomeracją bielską i cieszyńską. Układ drogowy na terenie Gminy jest dobrze połączony z terenami sąsiednimi. Natężenie hałasu głównie związane jest z przebiegającą trasą S-1 i ruchem tranzytowym. Dla usprawnienia ruchu tranzytowego i zmniejszenia uciążliwości tej drogi na terenie Gminy w 2006 roku zakończono przebudowę drogi S-1 od strony zachodniej Gminy sołectwo Świątoszówka w kierunku Skoczów-Cieszyn. Inwestycja miała na celu dostosowanie jej parametrów do drogi ekspresowej. W związku z przebudową drogi S-1 niezbędne było uwzględnienie interesów Gminy poprzez:

- niedopuszczenie do odcięcia części Jasienicy i wybudowanie skrzyżowania umożliwiającego dogodne ich połączenie,
- dogodne korzystanie z przebudowanej drogi krajowej S-1 przez działające na terenie Gminy podmioty gospodarcze jak i osoby indywidualne,
- zabezpieczenie istniejących wjazdów i zjazdów z trasy S-1 (obecnie droga krajowa nr 1, po przebudowie będzie się nazywała S-1).

Przebudowa została dofinansowana ze środków unijnych, ułatwiła życie mieszkańcom Gminy i poprawiła bezpieczeństwo ruchu.

Przebudowa drogi uwzględniła między innymi szereg rozwiązań, które zabezpieczają interesy mieszkańców Gminy. Należy tutaj wymienić przede wszystkim:

- Budowę dodatkowego połączenie sołectwa Jasienica z sołectwem Międzyrzecze poprzez wybudowanie tunelu z ulicy Liliowej w Jasienicy w kierunku Międzyrzecza
- Wybudowanie wiaduktu, który połączy ulicę Kwiatową z ulicą Kościelną i umożliwi przejazd i przejście z dzielnicy Farzyna w kierunku cmentarza. Został w ten sposób zlikwidowany bardzo niebezpieczny punkt przejścia i przejazdu dla mieszkańców,
- Wybudowanie dwóch bezkolizyjnych skrzyżowań w Międzyrzeczu (salon Peugeot) i w Jasienicy przy stacji CPN. Są to skrzyżowania umożliwiające swobodny zjazd w kierunku Gminy od strony Bielska i Cieszyna. Skrzyżowanie w Międzyrzeczu, wybudowane jest w formie wiaduktu natomiast w Jasienicy w formie tunelu, tak dla ruchu samochodowego jak i ruchu pieszego. Takie rozwiązanie minimalizuje rozprzestrzenianie się hałasu na okoliczne osiedla i zabudowania.
- Zwiększenie bezpieczeństwa zostało również osiągnięte w rejonie zjazdu i wyjazdu z terenu Zakładów Płytek i WYROBÓW Sanitarnych Pilch, poprzez wybudowanie odpowiedniego zjazdu i wjazdu.
- Budowa wiaduktu łączącego Sołectwo Łazy z Sołectwem Świętoszówka oraz wjazd i zjazd z drogi ekspresowej w rejonie Hotelu „Pod Koroną” spowodowało, że ślepa dotąd droga powiatowa została połączona z drogą krajową i będzie drogą lokalną.
- Droga ekspresowa w Świętoszówce została skierowana na południowy – zachód tak aby ominąć zamek w Grodźcu.

Wszystkie te rozwiązania spowodowały zwiększenie znaczenia dróg lokalnych wzdłuż drogi ekspresowej i sprawiają, że mieszkańcy Gminy mają wygodny i bezpieczny dojazd do swoich posesji.

Drogi lokalne są dosyć wąskie i w okresach prac polowych narażone na zablokowanie przez przejeżdżające maszyny rolnicze oraz samochody ciężarowe. Dlatego istotnym elementem poprawy warunków ruchu lokalnego jest polepszenie parametrów technicznych poprzez poszerzenie jezdni, zniwelowanie zbyt dużych łuków jezdni, zapewnienie poboczy i chodników oraz parkingów w miejscach zainteresowania.

Układ drogowy można ocenić dość wysoko, a stan dróg jest dobry. Na terenie Gminy dominują drogi bitumiczne (beton asfaltowy) o szerokości 5 m i więcej a stan dróg jest dobry. W obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg i poprawie ich funkcjonalności, które wymieniono powyżej.

W latach 2004-2007 na terenie gminy zmodernizowano 26,4 km dróg gminnych.

W związku z rozbudową trasy S-1 i położeniem Gminy można w najbliższych latach oczekiwać wzrostu natężenia ruchu samochodowego tranzytowego i lokalnego Ponadto należy zwrócić uwagę, iż obecnie mamy do czynienia z gwałtownym rozwojem motoryzacji czego konsekwencją jest wzmożenie hałasu komunikacyjnego obecnie jak i w przyszłości.

Podstawową komunikację transportową ludności zapewnia przedsiębiorstwo PKS oraz komunikacja samochodowa indywidualna.

Obecnie mamy do czynienia z gwałtownym rozwojem motoryzacji. Konsekwencją tego jest:

- stały wzrost natężenia ruchu,
- nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny,
- dekapitalizacja zasobów drogowej infrastruktury komunikacyjnej,
- rozciąganie się godzin szczytu komunikacyjnego, aż do 22⁰⁰ włącznie,
- powstanie nowych obszarów będących w zasięgu uciążliwości hałasu,
- stały wzrost uciążliwości hałasu wywołanych przez ruch drogowy.

6.6.1.3 Hałas Kolejowy

Hałas kolejowy w całej Polsce kształtuje się na porównywalnym poziomie. W porze nocnej hałas pochodzący od linii kolejowych może przewyższać dopuszczalne granice. Emisja hałasu do środowiska będzie zależeć od wielu czynników takich jak rodzaj taboru kolejowego, stan taboru kolejowego, prędkości przejazdu składów kolejowych oraz samego położenia torowiska tzn. czy jest to nasyp, wawóz, teren płaski.

Przez Gminę przebiega linia kolejowa szerokotorowa, z elektryfikowaną relacji Bielsko-Biała-Skoczów-Cieszyn, z systemem stacji oraz przystanków osobowych. Z uwagi na połączenie linii kolejowej z terenem przygranicznym i miastem Cieszyn, istnieje możliwość rozbudowy układu kolejowego, a także

stacji kontenerowej w rejonie stacji Jaworze-Jasienica, co uwzględniono w planie miejscowym Gminy i zarezerwowano tereny pod budowę drugiego toru.

Z uwagi, że Gmina położona jest na szlaku kolejowym, prowadzącym ruch towarowy jak i pasażerski w kierunku miasta granicznego Cieszyn, brak jest podstaw by zakładać ewentualność likwidacji na terenie gminy linii kolejowej.

6.6.1.4 Hałas lotniczy

Z uwagi na brak lotniska na terenie Gminy Jasienica, nie występują tu problemy związane z bezpośrednim oddziaływaniem hałasu lotniczego.

Usytuowane w mieście powiatowym Bielsko-Biała, lotnisko sportowe z uwagi na swoje przeznaczenie nie jest znaczącym źródłem emisji hałasu do środowiska na terenie Gminy.

6.6.2 Identyfikacja potrzeb

Ochrona przed hałasem, z mocy ustawy – Prawo ochrony środowiska, polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, co uzyskuje się poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, bądź poprzez zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, tam gdzie nie jest on dotrzymywany.

Narzędziem pomocnym w realizacji polityki ochrony środowiska przed hałasem, są mapy akustyczne. Mapy sporządza starosta co 5 lat uwzględniając informacje zawarte w mapach akustycznych wykonywanych przez zarządzających drogą, linią kolejową lub lotniskiem, czyli obiektów zaliczonych w drodze rozporządzenia, do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływania akustyczne na znacznych obszarach. Po sporządzeniu map akustycznych starosta przekazuje je zarządowi województwa, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Największa emisja hałasu i jego uciążliwość związana jest przede wszystkim z komunikacją i przemysłem. Na terenie Gminy Jasienica hałas związany jest z przebiegiem trasy komunikacyjnej S-1, dróg powiatowych, dróg gminnych oraz linią kolejową. Należy pamiętać, że w Gminie oprócz zakładów przemysłowych występują rolnicze spółdzielnie produkcyjne oraz gospodarstwa indywidualne, których maszyny rolnicze w okresach prac polowych emitują znaczne ilości hałasu do środowiska.

Dlatego na terenie Gminy będziemy mieli do czynienia z obszarami, w których hałas przenikający do środowiska kształtuje klimat akustyczny na tych terenach. Będą jednak występowały również tereny nie narażone na jakąkolwiek formę oddziaływania hałasu związanego z działalnością człowieka. Biorąc jednak pod uwagę usytuowanie Gminy tzn. bliskość z dużą aglomeracją miejską jaką jest miasto Bielsko-Biała, atrakcyjność turystyczną regionu, istnieje możliwość wzmożenia transportu drogowego w najbliższych latach. Dlatego też polityka rozwoju przestrzennego w Gminie powinna przede wszystkim zostać ukierunkowana na powstrzymanie degradacji terenów narażonych na hałas, dążenie do przywrócenia walorów środowiska naturalnego oraz na poprawę klimatu akustycznego i jego kształtowanie w przeszłości.

6.6.2.1 Ochrona przed hałasem przemysłowym

Przedsiębiorstwa, zakłady i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na danym terenie kształtuje klimat akustyczny w swoim otoczeniu. Istnieje szereg instrumentów prawnych, którymi można oddziaływać na przedsiębiorstwa nie spełniające wymagań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem. Do instrumentów tych można zaliczyć:

- procedury lokalizacyjne,
- system ocen oddziaływania na środowisko,
- system kontroli i egzekucji.

Ponadto istnieje możliwość wprowadzenia w drodze decyzji administracyjnej dopuszczalnego poziomu emisji hałasu dla przedsiębiorstwa.

Eksploatacja instalacji nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Dotyczy to również obszaru ograniczonego użytkowania, jeżeli został utworzony w związku z funkcjonowaniem danej instalacji czy zakładu.

Jeżeli akustyczne oddziaływanie będące wynikiem prowadzenia danej instalacji czy zakładu występuje na terenach, dla których nie zostały ustawowo ustalone dopuszczalne poziomy hałasu lub na terenach, dla których nie można określić dopuszczalnego poziomu hałasu poprzez przyjęcie wartości dopuszczalnych dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu – wówczas nie podejmuje się działań przewidzianych ustawą na rzecz kształtowania klimatu akustycznego tych terenów.

Eksploracja instalacji powodująca emitowanie hałasu do środowiska jest dozwolona po uzyskaniu decyzji, jeżeli jest ono wymagana. Wymóg uzyskania decyzji na emitowanie hałasu występuje wówczas, gdy hałas w środowisku przekracza dopuszczalne poziomy.

Dopuszczalny poziom hałasu przenikający do środowiska ustala się w ramach decyzji, które są wymagane w przypadku prowadzenia instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i wielkość prowadzonej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych fragmentów przyrodniczych lub całości środowiska.

W przypadku wydawania decyzji na emisję hałasu do środowiska to na organie administracyjnym spoczywa obowiązek ustalenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

Organem właściwym do wydania decyzji na emitowanie hałasu jest:

- wojewoda w odniesieniu do zakładów zaliczających się do inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Inwestycje szczególnie szkodliwe dla środowiska.
- starosta w odniesieniu do zakładów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Są to inwestycje mogące pogorszyć stan środowiska.

Za emisję hałasu do środowiska nie ponosi się żadnych opłat. Natomiast za przekroczenie poziomów hałasu określonych w decyzji na emitowanie hałasu do środowiska i obowiązujących nadal decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu przenikającego do środowiska – wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza, w drodze decyzji, administracyjnej kary pieniężne. Ponadto na podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa odpowiedzialność za ochronę środowiska. Jest to odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna.

6.6.2.2 Ochrona przed hałasem drogowym

Decyzja na emitowanie hałasu do środowiska nie jest wymagane gdy hałas powstaje w związku z eksploatacją dróg, lub z działalnością osoby fizycznej nie będącej przedsiębiorcą.

Jednak przestrzeganie wymagań ochrony środowiska związanych z eksploatacją dróg, zapewniają zarządzający tymi obiektami. Ustawa – Prawo ochrony środowiska stanowi, że eksploatacja nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, a emisja hałasu nie może spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny.

Jedynie w sytuacji, gdy w związku z eksploatacją ww. obiektu utworzono obszar ograniczonego użytkowania – wówczas eksploatacja tego obiektu w kontekście przekroczenia standardów jakości środowiska jest oceniana poza tym obszarem.

Ustawa – Prawo ochrony środowiska stanowi, iż zarządzający drogą, jest zobowiązany do pomiarów poziomu hałasu, a ponadto wprowadzaniu działań, które będą zmierzały do ograniczenia zbyt wysokich emisji hałasu do środowiska. Organ ochrony środowiska stwierdzając przekroczenia emisji hałasu na danym terenie może w drodze decyzji nałożyć obowiązek przeprowadzenia pomiarów poziomu hałasu.

Od dnia 01.01.2004r. zarządzający drogą jest zobowiązany do okresowych pomiarów poziomów hałasu w środowisku wprowadzanych w związku z jej eksploatacją (Dz. U. Nr 35, poz. 308). Zarządzający drogą jest zobowiązany do ciągłych pomiarów poziomu hałasu w przypadku eksploatacji obiektów, których cechy wskazują na możliwość wprowadzania do środowiska hałasu w jego znacznych ilościach. Wyniki pomiarów oraz terminy ich przekazywania właściwym organom zostały określone w drodze rozporządzenia (Dz.U. Nr 18, poz.164) W związku z eksploatacją dróg ochronę przed hałasem komunikacyjnym zapewnia się przez odpowiedni dobór konstrukcji arterii oraz wprowadzenie urbanistycznych i architektonicznych środków ochrony przeciwdźwiękowej. Do działań, które w znacznym stopniu ograniczają emisję hałasu komunikacyjnego należą odpowiednie konstrukcje nawierzchni. Rozwiązania takie zyskały miano „nawierzchni cichych”, są to nawierzchnie wielowarstwowe ze specjalnym doбором materiałów i warstw.

Zastosowanie cichych nawierzchni musi być połączone z odpowiednią prędkością pojazdów i jest stosowane w terenie zabudowanym przy prędkościach do 70 km/h.

Zastosowanie cichych asfaltów zmniejsza emisję hałasu o około 5dB. Asfalty porowate stosuje się na drogach, na których pojazdy poruszają się z prędkością powyżej 70 km/h powodując zmniejszenie emisji hałasu. Dlatego niezbędne jest zwrócenie uwagi na to jaki rodzaj asfaltu będziemy stosować przy modernizacji danej drogi.

Istotnym elementem zmniejszającym emisję hałasu w mieście jest ograniczenie prędkości i odpowiednie jej dostosowanie. Ważnym elementem jest tutaj wyeliminowanie częstych startów, hamowań oraz gwałtownych przyspieszeń pojazdów na niskich biegach i wysokich obrotach silnika. Gwałtowne przyspieszania, hamowania odbywają się z reguły w obrębie skrzyżowań. Dlatego istotnym elementem w zmniejszaniu hałasu w rejonie skrzyżowań jest wymuszenie odpowiedniej prędkości na pojazdach przez zastosowanie zsynchronizowanej sygnalizacji świetlnej. Rozwiązanie takie może obniżyć nam emisję hałasu w bezpośrednim sąsiedztwie skrzyżowania o ok. 3-5 dB.

Do urbanistycznych i organizacyjnych rozwiązań zmniejszenia hałasu komunikacyjnego należy budowa obwodnic. Wysoką emisją hałasu charakteryzuje się szczególnie ciężki ruch tranzytowy. Skierowanie ciężkiego tranzytu na obwodnicę potrafi niejednokrotnie odciążyć układ komunikacyjny miast, powodując znaczną poprawę stanu klimatu akustycznego wzdłuż dotychczasowych szlaków komunikacyjnych.

Do najczęstszej stosowanej metody ochrony przed hałasem przy trasach komunikacyjnych należy stosowanie ekranów akustycznych. Należy jednak pamiętać, iż zastosowanie ekranów akustycznych należy poprzedzić odpowiednimi badaniami z uwagi na zjawisko załamania dźwięku. Przeprowadzone badania zapewnią skuteczność działania ekranu jako osłony przeciwdźwiękowej.

W punktach miast gdzie poziom hałasu jest zbyt wysoki, a nie można zastosować skutecznych działań ochronnych przed hałasem, jedyną skuteczną metodą będzie zastosowanie okien dźwiękoizolacyjnych. Zastosowanie odpowiednich okien zapewni komfort mieszkających tam ludzi. Ponadto organy administracyjne przy pozwoleniach na budowę obiektów mieszkalnych powinny uwzględniać odległości budynków od dróg już istniejących oraz dróg planowanych.

6.6.2.3 Ochrona przed hałasem kolejowym

Przebiegająca przez Gminę linia kolejowa PKP relacji Bielsko-Biała-Skoczów-Cieszyn, łączy te tereny z przejściem granicznym w Cieszynie. Z uwagi na połączenie linii kolejowej z terenem przygranicznym istnieje możliwość rozbudowy układu kolejowego, a także stacji kontenerowej w rejonie stacji Jaworze-Jasienica, co uwzględniono w planie miejscowym Gminy i zarezerwowano tereny pod budowę drugiego toru. Linia kolejowa prowadzi zarówno ruch towarowy jak i pasażerski.

Usytuowana wzdłuż tej linii kolejowej zabudowa mieszkalna narażona jest na hałas pochodzący od przejeżdżających składów.

Ustawa – Prawo ochrony środowiska stanowi, że eksploatacja linii kolejowych nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emisji hałasu, a emisja hałasu nie może spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny. Jedynie w sytuacji, gdy w związku z eksploatacją linii kolejowej utworzono obszar ograniczonego użytkowania – wówczas eksploatacja tego obiektu w kontekście przekroczenia standardów jakości środowiska jest oceniana poza tym obszarem, a właściciel linii kolejowej jest zobowiązany do działań, które ograniczą emisję hałasu do środowiska.

Od dnia 01.01.2004r. zarządzający linią kolejową jest zobowiązany do okresowych pomiarów poziomów hałasu w środowisku wprowadzanych w związku z jej eksploatacją (Dz. U. Nr 35, poz. 308). W przypadku przebudowy linii kolejowej zmieniającej w istotny sposób jej warunki użytkowania konieczne jest aby zarządzający linią kolejową przeprowadzał pomiary poziomu hałasu w środowisku.

Wyniki pomiarów oraz terminy ich przekazywania właściwym organom zostały określone w drodze rozporządzenia (Dz.U. Nr 18, poz.164). W związku z eksploatacją linii kolejowej nie jest wymagane pozwolenie na emisję hałasu do środowiska.

W przypadku gdy eksploatacja linii kolejowej może powodować negatywne oddziaływania akustyczne na znacznych obszarach zarządzający linią kolejową sporządza co 5 lat mapy akustyczne, które przedkłada staroście. Informacje zawarte w mapach akustycznych są wykorzystywane do realizacji polityki ochrony środowiska przed hałasem w danym regionie.

6.6.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OH.1 Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska	OH.1.1 Ograniczenie hałasu komunikacyjnego	OH.1.1		OH.1.1.1.1	Bieżące remonty dróg gminnych.	Zarząd Dróg Powiatowych
				OH.1.1.1.2	Dokonanie oceny akustycznej na terenie Gminy w oparciu o zintegrowane badania klimatu akustycznego w powiecie bielskim.	Zarząd Dróg Powiatowych
				OH.1.1.1.3	Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty oraz modernizację dróg w celu poprawy ich parametrów technicznych i użytkowych.	Zarząd Dróg Powiatowych, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
				OH.1.1.1.4	Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego związana z trasą S-1 z uwzględnieniem budowy ekranów akustycznych i obsadzeń drzew.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
	OH.1.2 Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją	OH.1.2		OH.1.2.1	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego gminy ze szczególnym opisem dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.	Gmina Jasienica
				OH.1.2.2	Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenia akustyczne dla środowiska.	Gmina Jasienica
				OH.1.2.3	Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem.	Gmina Jasienica
				OH.1.2.4	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	WJOS- Delegatura w Bielsku-Białej

6.6.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OH.1.1.2.1	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego gminy ze szczegółowym opisem dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.	2008	2012	Gmina Jasienica	Kontrola oceny stanu akustycznego na terenie gminy	40	
OH.1.1.2.2	Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenia akustyczne dla środowiska.	2010	2018	Gmina Jasienica	Kontrola stanu środowiska, eliminacja lokalnych konfliktów	15	Współpraca z WIOS Katowicach
OH.1.1.2.3	Opracowanie programów Edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem.	2010	2018	Gmina Jasienica	Podniesienie świadomości ekologicznej	10	Kluby ekologiczne, współpraca ze szkołami
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OH.1.1.1.1	Bieżące remonty dróg gminnych.	2008	2012	Zarząd Dróg Powiatowych	Minimalizacja hałasy poprzez zastosowanie „cichych asfaltów”	20	Starostwo Powiatowe, Gmina Jasienica
OH.1.1.1.2	Dokonanie oceny akustycznej na terenie Gminy w oparciu o Zintegrowane badania klimatu akustycznego w powiecie bielskim.	2008	2018	Zarząd Dróg Powiatowych	Poprawa klimatu akustycznego na terenie miejscowości wchodzących w skład Gminy	20	
OH.1.1.2.4	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2008	2018	WIOS - Delegatura w Bielsku-Białej	Poprawa klimatu akustycznego na terenie Gminy	200	
OH.1.1.1.3	Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty oraz Modernizację dróg w celu poprawy ich parametrów technicznych i użytkowych.	2008	2018	Zarząd Dróg Powiatowych, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Zmniejszenie emisji hałasu	5500	Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej
OH.1.1.1.4	Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego związaną z trasą S-1 z uwzględnieniem budowy ekranów akustycznych i obsadzeń drzew.	2008	2018	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	Zmniejszenie emisji hałasu	7000	Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej
RAZEM ZADANIA WŁASNE						65	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						12 740	

6.6.5 Wnioski

W celu poprawy klimatu akustycznego na terenie Gminy Jasienica oraz ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. Poprzez zadania inwestycyjne polegające na budowie ekranów akustycznych, wymianie okien, tworzeniu osłon naturalnych, ograniczać rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego.
3. Podjąć zapobiegawcze działania inwestycyjne w zakresie infrastruktury drogowej na trasach komunikacyjnych.
4. Zapewnić możliwość lokalizacji dla obiektów przemysłowych i produkcyjnych poprzez podporządkowanie struktury przestrzennej Gminy.
5. Ustalić, że w planach zagospodarowania przestrzennego zostaną wydzielone tereny pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska.
6. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniać kształtowanie klimatu akustycznego.
7. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologie produkcji.

6.7 Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określa, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposoby sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1883) są ustalone zróżnicowane poziomy pól elektromagnetycznych dla:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową - do 50Hz
- miejsc dostępnych dla ludności – do 300Hz

Prawo ochrony środowiska ustala obowiązek uzyskania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych przez linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110kV lub wyższym, oraz przez instalacje radiokomunikacyjne (telefonii komórkowej), radionawigacyjne i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowania izotropowo jest równa lub przekracza 15W, generujące pola o częstotliwościach od 30kHz do 30 GHz (Art. 180 pkt. 5 i art. 234 pkt. 2 wyżej powołanej ustawy). Pozwolenie wydaje wojewoda na czas nie dłuższy niż 10 lat.. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 z późniejszymi zmianami) określa obowiązek uzyskania takiego pozwolenia dla instalacji, których użytkowanie rozpoczęto przed wejściem w życie tej ustawy (1 października 2001 r.), w terminie do 31 grudnia 2005 roku (Art. 20).

Zgodnie z przepisem art. 135 ustawy Prawo ochrony środowiska, jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być zachowane standardy ochrony środowiska to między innymi dla instalacji urządzeń radiokomunikacyjnych oraz linii elektroenergetycznych tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.

6.7.1 Stan wyjściowy

Na terenie gminy Jasienica zlokalizowane są trzy maszty telefonii komórkowej:

- maszt telefonii komórkowej przy trasie S 1 relacji Bielsko-Biała Cieszyn na wysokości Zakładu Ceramika Piłch,
- maszt telefonii komórkowej przy drodze S 1 relacji Bielsko-Biała Cieszyn w Grodźcu,
- maszt telefonii komórkowej w Iłownicy przy drodze powiatowej Rudzica – Roztropice,

Na obszarze gminy są również anteny telefonii komórkowej na większych budynkach takich jak:

- stacja telefonii komórkowej na kominie Paged Meble w Jasienicy,
- stacja telefonii komórkowej na wieży kościelnej w Rudzicy,

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasienicy, Mazańcowicach i Rudzicy są podłączone radiowo do:

- Krajowego Systemu Ratownictwa.

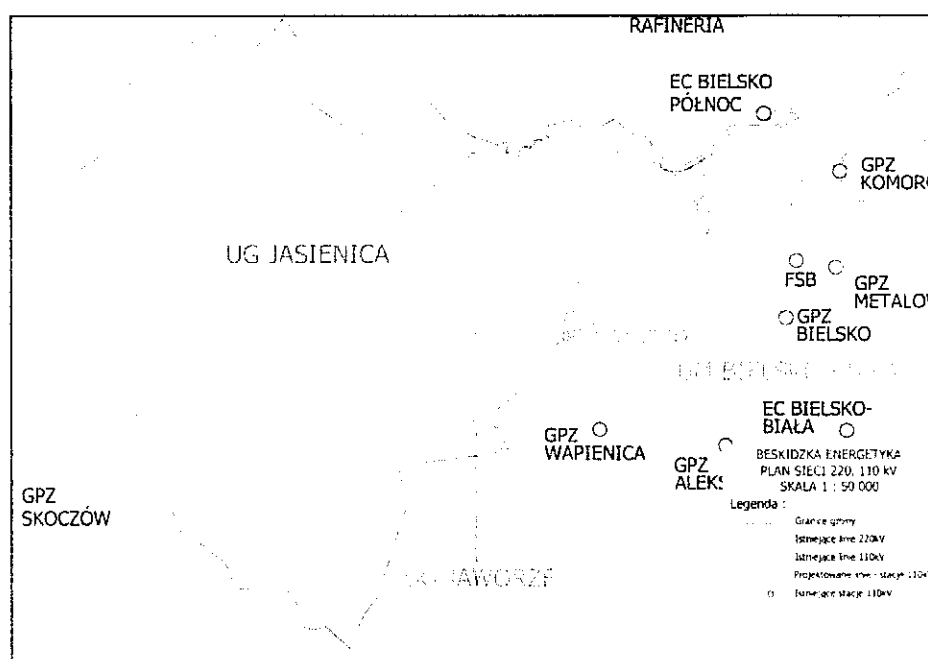
Budynek Urzędu Gminy w Jasienicy posiada połączenie radiowe z:

- Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- MSWiA w Warszawie do celów administracyjnych (wydawanie dowodów osobistych)

Na terenie Gminy są zlokalizowane linie przesyłowe:

- mocy 110kV relacji GPZ Komorowice – GPZ Skoczów,
- dwutorowa linia na powietrzna 220kV własności PSE Operator.

Na poniższym rysunku przedstawiono przebieg linii przesyłowych przez gminę Jasienica.

Rysunek 25 Plan sieci 220 i 110 kV na obszarze gminy Jasienica

Źródło: ENION S.A. Oddział w Bielsku – Białej, 2008

6.7.2 Identyfikacja potrzeb

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- miejsc dostępnych dla ludności

Oprócz tego prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu

znamionowym nie niższym niż 110 kV, lub instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz, są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile zmiany te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie.

Zadania na poziomie gminy obejmują:

- preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego,
- opracowywanie przyszłych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagrożeń promieniowaniem niejonizującym.

6.7.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2018

Cel	Cele długoterminowe do roku 2018	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
PN.1	Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska	PN.1.1	Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych	PN.1.1.1	Stworzenie rejestru potencjalnych źródeł promieniowania niejonizującego	Gmina Jasienica
				PN.1.1.2	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Urząd Marszałkowski
				PN.1.1.3	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

6.7.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OPN.1.1.1	Stworzenie rejestru potencjalnych źródeł promieniowania niejonizującego	2008	2018	Gmina Jasienica	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	2	Właściciele stacji przekazywanych telefonii komórkowych
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OPN.1.1.1	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	2008	2018	Urząd Marszałkowski	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	50	Gmina Jasienica
OPN.1.3	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2008	2018	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	400	Gmina Jasienica
RAZEM ZADANIA WŁASNE						2	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						450	

6.7.5 Wnioski

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zadania dotyczące badań i prowadzenie rejestrów przekroczeń spoczywają na Wojewodzie. Zadania Wójta gminy Jasienica polegać będą na właściwej lokalizacji obiektów, które emitują promieniowanie niejonizujące oraz uwzględniać ich lokalizację w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych, polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- wdrażaniu najlepszych technik ograniczających promieniowanie elektromagnetyczne,
- wyznaczaniu obszarów ograniczonego użytkowania od istniejących i projektowanych emitorów,
- lokalizacji nowych obiektów tak by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią,
- zwracanie szczególną uwagę na lokalizację zabudowań mieszkalnych, żłobków.

6.8 Analiza finansowa

6.8.1 Nakłady na realizację zadań Programu

Oszacowane w ramach poszczególnych kierunków ochrony środowiska koszty realizacji zadań (zarówno inwestycyjnych, jak i tzw. „miękkich”) wskazują od razu te obszary działań, których realizacja – w kontekście możliwości finansowych – będzie najtrudniejsza. Należą do nich:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Ochrona powietrza,
- Gospodarowanie odpadami.

Zbiorcze zestawienie nakładów, w podziale na wydatki dotyczące zadań własnych i koordynowanych, przedstawia tabela poniżej.

Tabela 33 Nakłady finansowe na realizację zadań określonych w Programie

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓŁEM	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	650	0,57%	2 125	1,96%	2 775	1,24%
2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	0	0,00%	1 550	1,43%	1 550	0,69%
3.	Ochrona powierzchni ziemi	235	0,20%	70	0,06%	305	0,14%
4.	Ochrona zasobów kopalin	2	0,00%	0	0,00%	2	0,00%
5.	Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy	16	0,01%	75 000	69,23%	75 016	33,63%
6.	Gospodarka wodno-ściekowa	102 140	89,04%	3 000	2,77%	105 141	47,14%
7.	Ochrona powietrza	10 740	9,36%	13 400	12,37%	24 140	10,82%
8.	Gospodarowanie odpadami	860	0,75%	0	0,00%	860	0,39%
9.	Bezpieczeństwo chemiczne	5	0,00%	0	0,00%	5	0,00%
10.	Ochrona przed hałasem	65	0,06%	12 740	11,76%	12 805	5,74%
11.	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	2	0,00%	450	0,42%	452	0,20%
12.	OGÓŁEM	114 715	100,00%	108 335	100,00%	223 051	100,00%

Źródło: opracowanie własne

W kontekście zadań własnych (a zatem najistotniejszych z punktu widzenia wydatkowania środków budżetowych) prawie 90% środków przeznaczonych będzie na uregulowanie systemu zaopatrzenia w wodę pitną oraz odprowadzania ścieków komunalnych. Kluczowe zatem będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE (w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013).

Zgodnie z założeniami (określonymi w harmonogramach dla poszczególnych kierunków ochrony środowiska), wydatki na realizację zadań Programu rozłożone zostaną w czasie (do roku 2018). Na tej podstawie wskazano szacunkowy plan finansowy e w odniesieniu do zadań własnych. Odpowiednie dane w tym względzie przedstawia tabela 34, natomiast strukturę nakładów (w ujęciu rocznym) przedstawia tabela 35.

Tabela 34 Plan wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w zakresie zadań własnych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Ochrona przyrody i krajobrazu	70	100	100	100	100	30	30	30	30	30	30	650
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów												0
Ochrona powierzchni ziemi	20	22	22	22	22	22	21	21	21	21	21	235
Ochrona zasobów kopalin		2										2
Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy			5	5	6							16
Gospodarka wodno-ściekowa		10 368	10 360	10 343	10 343	10 343	10 343	10 010	10 010	10 010	10 010	102 140
Ochrona powietrza	938	1 539	1 559	838	838	838	838	838	838	838	838	10 740
Gospodarowanie odpadami	40	82	82	82	82	82	82	82	82	82	82	860
Bezpieczeństwo chemiczne		5										5
Ochrona przed hałasem	8	8	11	11	11	3	3	3	3	2	2	65
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym		2										2
OGÓŁEM	1 076	12 128	12 139	11 401	11 402	11 318	11 317	10 984	10 984	10 983	10 983	114 715

Źródło: opracowanie własne

Tabela 35 Struktura wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w zakresie zadań własnych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Ochrona przyrody i krajobrazu	6,51	0,82	0,82	0,88	0,88	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,57
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ochrona powierzchni ziemi	1,86	0,18	0,18	0,19	0,19	0,19	0,19	0,19	0,19	0,19	0,19	0,20
Ochrona zasobów kopalin	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy	0,00	0,00	0,04	0,04	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Gospodarka wodno-ściekowa	0,00	85,49	85,34	90,72	90,71	91,39	91,39	91,13	91,13	91,14	91,14	89,04
Ochrona powietrza	87,17	12,69	12,84	7,35	7,35	7,40	7,40	7,63	7,63	7,63	7,63	9,36
Gospodarowanie odpadami	3,72	0,68	0,68	0,72	0,72	0,72	0,72	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
Bezpieczeństwo chemiczne	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ochrona przed hałasem	0,74	0,07	0,09	0,10	0,10	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,06
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
OGÓŁEM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne

6.8.2 Proponowany montaż finansowy dla zadań własnych Programu

Z uwagi na duże trudności z opracowaniem montażu finansowego dla wszystkich zdefiniowanych w ramach Programu zadań (wynikające z różnorodności podmiotów zaangażowanych we wdrażanie zadań koordynowanych), obecnie przedstawiony zostanie wstępny montaż finansowy jedynie dla zadań własnych – mający bezpośrednie przełożenie na wydatkowanie środków budżetu samorządu terytorialnego.

Charakter zadań własnych programu wskazuje, iż optymalnymi źródłami finansowania przedsięwzięć są:

- środki funduszy Unii Europejskiej – Funduszu Spójności (w ramach PO IiŚ) dla zadań z zakresu gospodarki ściekowej, oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (w ramach RPO WSL) dla zadań z zakresu gospodarki wodnej
- środki NFOŚiGW – jako uzupełnienie montażu finansowego dla zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej
- środki WFOŚiGW w Katowicach
- środki własne (budżetu gminy Jasienica)

Podstawą do sporządzenia montażu finansowego dla zadań własnych Programu jest przedstawiony w poprzednim punkcie wstępny plan finansowy wydatków. Rozkład poszczególnych źródeł finansowania przedsięwzięć oraz ich strukturę przedstawiają odpowiednio: tabela 36 i 37

Przyjęto, iż poziom dofinansowania ze środków UE wyniesie 85% wydatków (założono iż całość nakładów stanowią koszty kwalifikowane). Pozostała część wydatków współfinansowanych w ramach PO IiŚ oraz RPO WSL pokryta zostanie ze środków NFOŚiGW (w formie pożyczki preferencyjnej)

W odniesieniu do pozostałej grupy zadań, przyjęto możliwość uzyskania dofinansowania WFOŚiGW w Katowicach na poziomie 70%. Stosunkowo niewielkie (kwotowo) zadania w całości finansowane będą ze środków będących w dyspozycji gminy Jasienica.

Należy zaznaczyć, iż przedstawiony w dalszej części montaż finansowy ma jedynie charakter poglądowy. Precyzyjne określenie wartości dofinansowania jest na etapie opracowania PROGRAMU bardzo trudne. Konieczne jest przede wszystkim opracowanie studium wykonalności i analiz finansowo-ekonomicznych, które wykażą maksymalny poziom wsparcia – biorąc pod uwagę czynniki formalno-prawne, jak również charakter konkretnych zadań.

Ponadto określony montaż finansowy nie wyklucza możliwości zastosowania innych źródeł współfinansowania, dostępnych w danym czasie.

Tabela 36 Proponowane źródła finansowania zadań własnych określonych w Programie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Fundusze UE		8813	8806	8792	8792	8792	8792	8509	8509	8509	8509	86 823
NFOŚiGW		1 555	1 554	1 551	1 551	1 551	1 551	1 501	1 501	1 501	1 501	15 317
WFOŚiGW	753,00	1 226,00	1 242,00	737,00	737,00	683,00	682,00	682,00	682,00	681,00	681,00	8 786
Środki własne	323	534	537	321	322	292	292	292	292	292	292	3 789
OGÓŁEM	1 076	12 128	12 139	11 401	11 402	11 318	11 317	10 984	10 984	10 983	10 983	114 715

Źródło: opracowanie własne

Tabela 37 Struktura źródeł finansowania zadań własnych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Fundusze UE	0,00	72,67	72,54	77,12	77,11	77,68	77,69	77,47	77,47	77,47	77,47	75,69
NFOŚiGW	0,00	12,82	12,80	13,60	13,60	13,70	13,71	13,67	13,67	13,67	13,67	13,35
WFOŚiGW	69,98	10,11	10,23	6,46	6,46	6,03	6,03	6,21	6,21	6,20	6,20	7,66
Środki własne	30,02	4,40	4,42	2,82	2,82	2,58	2,58	2,66	2,66	2,66	2,66	3,30
OGÓŁEM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne

6.8.3 Ocena możliwości budżetowy wdrożenia zadań własnych Programu

Pomimo szerokiej dostępności zewnętrznych źródeł wsparcia, skuteczne wdrożenie przedsięwzięć określonych w Programie wymagać będzie istotnego zaangażowania budżetu gminy.

Ważnym z punktu widzenia polityki pozyskiwania środków finansowych na inwestycje jednostek samorządu terytorialnego jest określenie zdolności do zaciągania zobowiązań. Możliwości Gminy w tym zakresie reguluje ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 249, poz. 2104, ze zmianami).

Art. 169.

1. Łączna kwota przypadających w danym roku budżetowym:

- 1) spłat rat kredytów i pożyczek (...) wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek (...)
- 2) wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (...) wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych (...)
- 3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń oraz gwarancji - nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 170.

1. Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym.

Planowana wysokość nakładów inwestycyjnych gminy Jasienica w latach 2008-2018 wynosi 114 715 tys. zł. Wartość ta wydaje się olbrzymim obciążeniem dla budżetu, którego roczne dochody oscylują wokół kwoty 40 mln zł. Niemniej jednak warto wskazać kilka aspektów, które przemawiają za realnością wdrożenia Programu:

- znaczna część wydatków (dotyczy gospodarki wodno-ściekowej) zrefundowana zostanie w formie dotacji ze środków UE,
- w chwili obecnej wskaźniki zadłużenia pozostają na niskim, bezpiecznym poziomie,
- zadania rozłożone są w stosunkowo długim okresie czasu.

Dla określenia zdolności budżetu gminy Jasienica do wdrożenia zadań wynikających z programu, przyjęto następujące założenia:

- podstawą obliczeń są dane określone w Załączniku nr 9 do Uchwały Rady Gminy Jasienica z dnia 28 grudnia 2007 r. w sprawie przyjęcia budżetu na rok 2008; dane stanowią punkt odniesienia (stan bazowy) do dalszych kalkulacji,
- przyjęto tempo wzrostu dochodów i wydatków budżetowych na poziomie 1% w skali roku,
- na dane wyjściowe (bazowe) nałożono przewidywane wpływy i wydatki z tytułu zobowiązań wobec NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Katowicach; ponadto powiększono dochody budżetowe o dotacje UE, jak również zwiększono wydatki ogółem (efekt realizacji zadań Programu); skorygowane przepływy finansowe (uwzględniające realizację zadań) określają „stan docelowy”,
- wysokość oprocentowania zobowiązań wobec funduszy ochrony środowiska określono na poziomie 3% w skali roku.

Wyniki obliczeń przedstawiają: tabela 38 i 39.

Jak wynika z dokonanych kalkulacji, realizacja PROGRAMU nie doprowadzi do sytuacji zagrożenia zdolności finansowej (odpowiednie wskaźniki ustawowe pozostaną na bezpiecznym poziomie).

Tabela 38 Ocena zdolności finansowej gminy Jasenica – przepływy pieniężne dla stanu bazowego

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2007	Prognoza										
			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
I.	Dochody budżetowe ogółem	41 772 718	40 255 333	43 017 103	45 500 000	45 955 000	46 414 550	46 878 696	47 347 483	47 820 958	48 299 168	48 782 160	49 269 982
II.	Wydatki budżetowe ogółem	44 469 678	39 144 269	40 767 103	42 500 000	42 925 000	43 354 250	43 787 793	44 225 671	44 667 928	45 114 607	45 565 753	46 021 411
III.	Wynik finansowy	-2 696 960	1 111 064	2 250 000	3 000 000	3 030 000	3 060 300	3 090 903	3 121 812	3 153 030	3 184 561	3 216 407	3 248 571
IV.	Zobowiązania	5 561 064	3 250 000	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.	Zaciągnięte zobowiązania (bez prefinansowania)	5 561 064	3 250 000	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
a/	pożyczki	61 064											
b/	kredyty	5 500 000	3 250 000	1 000 000									
c/	obligacje												
2.	Planowane zobowiązania (bez prefinansowania)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
a/	pożyczki												
b/	kredyty												
c/	obligacje												
3.	Pożyczki, kredyty i obligacje na prefinansowanie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
a/	zaciągnięte zobowiązania												
b/	planowane zobowiązania												
V.	Obsługa długu	1 594 412	2 572 064	2 364 000	1 022 000	0	0	0	0	0	0	0	0
1.	Spłata rat kapitałowych (z wyłączeniem prefinansowania)	1 388 412	2 311 064	2 250 000	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0
a/	kredyty i pożyczki	1 388 412	2 311 064	2 250 000	1 000 000								
b/	wykup papierów wartościowych												
c/	udzielenie poręczeń												
2.	Spłata zobowiązań z tytułu prefinansowania												

3.	Spłata odsetek i dyskonta										206 000	261 000	114 000	22 000						
VI.	Relacje do dochodów [%]																			
1.	dług (art. 170 ust. 1)										13,31	8,07	2,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	dług po uwzględnieniu wyłączeń (art. 170 ust. 3)										13,31	8,07	2,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	spłata zadłużenia (art. 160 ust. 1)										3,82	6,39	5,50	2,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	spłata zadłużenia po uwzględnieniu wyłączeń (art. 169 ust. 3)										3,82	6,39	5,50	2,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tabela 39 Ocena zdolności finansowej gminy Jasienica – przepływy pieniężne dla stanu bazowego

EFko – Team Consulting 43-300 Bielsko – Biala, ul. Golezowska 16/125
tel. 513 100 859 e-mail: biuro@eko-team.pl

Ważnym elementem wsparcia procesu wdrażania zadań przewidzianych w programie będzie Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Roczne wydatki z tego funduszu oscylują wokół kwoty 1,5 mln PLN i obejmują m.in.:

- działania edukacyjne
- wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych środowiska
- ochronę wód (np. dopłaty do przydomowych oczyszczalni ścieków)
- Ochronę powietrza (dofinansowanie do proekologicznych systemów grzewczych)
- Ochronę przed powodzią i suszą
- Utrzymywanie terenów zielonych
- Unieszkodliwianie odpadów

Przy zachowaniu obecnego poziomu wydatków GFOŚiGW, na zadania związane z realizacją Programu w latach 2008-2018 możliwe będzie przeznaczenie ok. 16,5 mln zł.

7 Narzędzia i instrumenty realizacyjne Programu

7.1 Mechanizmy prawne

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska określa narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakłada na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- wojewoda,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Wójt Gminy sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Wójt lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

Wójt, występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wójt gminy okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wójt gminy w drodze decyzji nakazuje osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

7.1.1 Kompetencje wójta w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności

- wprowadzenie formy ochrony przyrody,
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów;
- naliczanie opłat za usunięcie drzew i krzewów,
- wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie terenów zieleni, drzew i krzewów oraz za ich usuwanie bez wymaganego zezwolenia.

7.1.2 Kompetencje wójta w zakresie ochrony wód

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzające do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- wydawanie pozwoleń wodno-prawnych na zwykłe korzystanie z cudzej wody (art.52 p.w.).

7.1.3 Kompetencje wójta w zakresie ochrony powietrza

- nakazanie osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,

7.1.4 Kompetencje wójta w zakresie gospodarki odpadami

- nakazanie posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji.

7.2 Prawo ochrony środowiska i inne akty niezbędne do realizacji Programu Ochrony Środowiska

7.2.1 Ustawy

- Dz. U. 2004 nr 11 poz. 97 Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
- Dz. U. 2001 nr 63 poz. 638 Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych.
- Dz. U. 2004 nr 121 poz. 1266 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- Dz. U. 2003 nr 178 poz. 1749 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 października 2003 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o scalaniu i wymianie gruntów
- Dz. U. 2004 nr 93 poz. 898 Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym
- Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
- Dz. U. 2005 nr 267 poz. 2255 Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne
- Dz. U. 2001 nr 115 poz. 1229 Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne.
- Dz. U. 2006 nr 123 poz. 858 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków
- Dz. U. 2001 nr 72 poz. 747 Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.
- Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 stycznia 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo ochrony środowiska
- Dz. U. 2007 nr 39 poz. 251 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach
- Dz. U. 2006 nr 144 poz. 1042 Ustawa z dnia 23 czerwca 2006 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- Dz. U. 2004 nr 236 poz. 2369 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu
- Dz. U. 2003 nr 46 poz. 392 Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska

- Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

7.2.2 Rozporządzenia

- Dz.U. 2007 nr 240 poz. 1753 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie
- Dz.U. 2005 nr 243 poz. 2063 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie
- Dz.U. 2001 nr 60 poz. 616 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.
- Dz.U. 2007 nr 109 poz. 752 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych
- Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1206 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów.
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2839 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia
- Dz.U. 2001 nr 148 poz. 1660 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie rejestru obszarów górniczych.
- Dz.U. 2001 nr 152 poz. 1735 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów, oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić uproszczoną ewidencję odpadów.
- Dz.U. 2007 nr 133 poz. 930 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami
- Dz.U. 2007 nr 101 poz. 687 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami
- Dz.U. 2002 nr 8 poz. 70 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody.
- Dz.U. 2007 nr 105 poz. 718 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska
- Dz.U. 2004 nr 1 poz. 2 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów
- Dz.U. 2002 nr 87 poz. 798 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu.
- Dz.U. 2006 nr 136 poz. 964 Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych
- Dz.U. 2002 nr 122 poz. 1055 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.

- Dz.U. 2002 nr 134 poz. 1140 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych.
- Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi.
- Dz.U. 2002 nr 155 poz. 1298 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych.
- Dz.U. 2007 nr 158 poz. 1105 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko
- Dz.U. 2007 nr 120 poz. 828 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku
- Dz.U. 2002 nr 179 poz. 1498 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem.
- Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1595 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny.
- Dz.U. 2002 nr 204 poz. 1728 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.
- Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego
- Dz.U. 2003 nr 1 poz. 12 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2002 nr 220 poz. 1858 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.
- Dz.U. 2002 nr 241 poz. 2093 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.
- Dz.U. 2003 nr 18 poz. 164 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji
- Dz.U. 2007 nr 192 poz. 1392 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem
- Dz. U.2008 nr 47 poz. 281 Rozporządzenie Ministra środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1867 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2003 nr 61 poz. 549 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów
- Dz.U. 2003 nr 104 poz. 971 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2842 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji

7.2.3 *Inne akty prawne*

Obwieszczenia

- M.P. 2007 nr 68 poz. 754 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 20 września 2007 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2008
- M.P. 2007 nr 65 poz. 732 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 18 września 2007 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu, na rok 2008
- M.P. 2007 nr 42 poz. 486 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie stawek opłat za działalność polegającą na poszukiwaniu, rozpoznawaniu złóż kopalin, magazynowaniu substancji oraz składowaniu odpadów na rok 2008
- M.P. 2007 nr 42 poz. 485 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie górnych i dolnych stawek opłat eksploatacyjnych na rok 2008
- M.P. 2007 nr 32 poz. 377 Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 8 maja 2007 r. w sprawie średniej krajowej przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2006 r. przypadających na jednego mieszkańca

Inne akty prawne

- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej, przyjęta przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 23 sierpnia 2001 r.
- Polityka Leśna Państwa przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 22 kwietnia 1997 r.
- Strategia rozwoju turystyki w Polsce na lata 2007-2013, 2007r.
- Zaktualizowana prognoza oddziaływania na środowisko Projektu strategii rozwoju turystyki na lata 2007 – 2013 sierpień 2006 r.
- Strategia ochrony Obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań na lata 2006-2013,
- Strategia gospodarki wodnej Dokument przyjęty przez radę ministrów w dniu 13 września 2005 r.
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 z elementami prognozy do roku 2020 dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 czerwca 2005 r.
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem problematyki wsi popegeerowskiej, grudzień 2004

7.2.4 *Obowiązujące dyrektywy w zakresie ochrony środowiska*

- Dyrektywa 2004/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, z uwzględnieniem mechanizmów projektowych Protokołu z Kioto
- Decyzja Rady przyjmująca program szczegółowy badań, rozwoju technologicznego i demonstracji w dziedzinie energii, środowiska i stałego rozwoju (1998-2002)
- Dyrektywa 2000/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń
- Decyzja nr 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego
- Dyrektywa Rady w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku
- Dyrektywa 94/63/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kontroli emisji lotnych związków organicznych (LZO) wynikających ze składowania paliwa i jego dystrybucji z terminali do stacji paliw
- Dyrektywa Rady 96/61/WE dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli

- Dyrektywa Rady 97/11/WE zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre publiczne i prywatne przedsięwzięcia na środowisko
- Dyrektywa Rady 91/156/EWG zmieniająca Dyrektywę 75/442/EWG w sprawie odpadów
- Dyrektywa Rady 80/68/EWG w sprawie ochrony wód gruntowych przed zanieczyszczeniem spowodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne
- Dyrektywa Rady 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko
- Dyrektywa Rady 87/101/EWG zmieniająca dyrektywę 75/439/EWG w sprawie unieszkodliwiania olejów odpadowych
- Dyrektywa 90/1210/EWG w sprawie ustanowienia Europejskiej Agencji Ochrony Środowiska oraz europejskiej sieci informacji i obserwacji środowiska
- Dyrektywa Rady 90/313/EWG w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku
- Dyrektywa Rady 91/692/EWG normalizująca i racjonalizująca sprawozdania w sprawie wykonywania niektórych dyrektyw odnoszących się do środowiska
- Dyrektywa Rady 91/689/EEC w sprawie odpadów niebezpiecznych
- Dyrektywa Komisji 93/67/EWG ustanawiająca zasady oceny ryzyka dla człowieka i środowiska naturalnego ze strony substancji notyfikowanych zgodnie z dyrektywą Rady 67/548/EWG
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/81/WE z 23 października 2001 r. w sprawie krajowych pułapów emisji dla niektórych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego (dokument opublikowany w Fakty. Dokumenty nr II, czerwiec 2002, PSE SA)
- Decyzja ramowa Rady 2003/80/WSiSW w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne
- Dyrektywa Rady z dnia 01.12.1986r. w sprawie hałasu emitowanego przez zmechanizowany sprzęt gospodarstwa domowego (numer aktu prawnego 86/594/EWG; miejsce opublikowania OJ 334, 06.12.1986),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 08.05.2000r. w sprawie zbliżenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących hałasu emitowanego przez urządzenia stosowane na zewnątrz pomieszczeń (numer aktu prawnego 2000/14/WE; miejsce opublikowania OJ L 162, 03.07.2000),
- Wspólne stanowisko Rady z dnia 07.06.2001r. w sprawie przyjęcia dyrektywy 2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej oceny i zarządzania hałasem w środowisku (numer aktu prawnego CP (EC) No 25/2001).
- Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE

8 Dostęp do informacji, edukacja ekologiczna, udział społeczeństwa

Według ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm. (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają:

- projekty: polityki ekologicznej państwa, wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, programów ochrony powietrza, programów ochrony środowiska przed hałasem, e) zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych – przed ich skierowaniem do postępowania z udziałem społeczeństwa;
- polityki, strategie, plany lub programy,
- prognozy oddziaływania na środowisko,
- decyzje wydawane dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, które nie są bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynikają z tej ochrony;

- raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- analizy porealizacyjne;
- opracowania ekofizjograficzne, mapy akustyczne
- wnioski o wydanie pozwolenia oraz pozwolenia,
- przeglądy ekologiczne;
- rejestry substancji niebezpiecznych
- raporty o bezpieczeństwie
- zewnętrzne plany operacyjno-ratownicze;
- decyzje o wymiarze, odroczeniu terminu płatności, zmniejszeniu i umorzeniu opłat za korzystanie ze środowiska lub administracyjnych kar pieniężnych i wiele innych.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne które powinny zostać udostępnione przez organ gminy znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami, a także same już zatwierdzone opracowania. W ramach współuczestnictwa społeczeństwa i niektórych grup społecznych w tworzeniu niniejszego opracowania będzie ono poddawane konsultacjom społecznym. Władze gminy Jasienica udostępnią projekty POŚ i PGO do publicznej wiadomości poprzez umożliwienie wglądu do dokumentów na stronie internetowej, oraz w Wydziale Ochrony Środowiska Urzędu Gminy, możliwe będą również wszelkiego rodzaju konsultacje i udział społeczeństwa. Działania te zostaną poprzedzone informacjami i ogłoszeniami zamieszczonymi na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy, na stronie internetowej oraz w gazecie gminnej. Narzędzia takie usprawniają współpracę i budowanie partnerstwa. Ważną rolę również odgrywa budowanie powiązań między samorządami, a społeczeństwem, gdzie podstawą są komunikacje społeczne, systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzanie mechanizmów budowania świadomości. Zainteresowane osoby będą miały możliwość wpływu na ostateczny kształt opracowań, zostanie stworzone narzędzie dające możliwość zrozumienia niejasnych kwestii zamieszczonych w dokumentacji. Wynikiem tak szerokich działań z użyciem wielu narzędzi komunikacji interpersonalnej będzie stworzenie dokumentacji w formie satysfakcjonującej zarówno dla władz gminy jak i społeczeństwa.

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2015 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm. (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne Gminy winny być skierowane również do mieszkańców Gminy poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest działalność Stowarzyszenia Przyjaciół Szkoły i Promocji Gminy Jasienica działającego przy Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Jasienicy promującego gminę poprzez udział w różnych konkursach, projektach.

Celem Stowarzyszenia Przyjaciół Szkoły i Promocji Gminy Jasienica jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej dzieci i młodzieży i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży z małych i oddalonych od centrów kulturowych miejscowości, ale również promowanie Gminy Jasienica na szerszym forum oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukacja ekologiczna mieszkańców gminy oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Stowarzyszenie ściśle współpracuje z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizuje akcje oraz pomaga przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowuje i wydaje materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w gminie o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

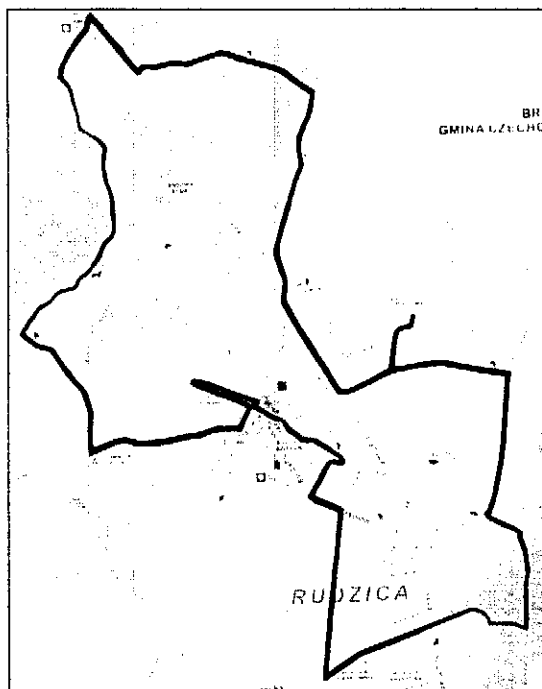
Stowarzyszenie opracowało i wdrożyło na terenie gminy projekt „Żyjąc w zgodzie z naturą zawsze będziesz górą”. Szczegółowym zakresem tego działania było podniesienie świadomości ekologicznej wśród osób dorosłych i dzieci w zakresie ekologii i ochrony środowiska oraz ochrony zwierząt i dziedzictwa przyrodniczego, a także dalsze propagowanie wśród mieszkańców zadań związanych z systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych, integracja środowisk proekologicznych gminy oraz doskonalenie działań edukacyjnych i wzrost świadomości ekologicznej. Stowarzyszenie organizuje systematycznie:

- zbiórki odpadów segregowanych: makulatury, butelek PET, puszek aluminiowych, zużytych baterii,
- cykle spotkań zapoczątkowanych w ramach programów „Czyste podwórko” i „Z ekologią za pan brat” oraz „Śmieci segregujesz swoje zdrowie ratujesz” ,
- wykłady dla mieszkańców gminy Jasienica w czasie zebrań z rodzicami,
- prelekcje i pogadanki dla dzieci i młodzieży – edukacja przyrodniczo – leśna,
- zajęcia terenowe z leśnikiem,
- konkursy z okazji Dnia Ziemi,
- Gminne Konkursy Ekologiczne połączone tematycznie z ochroną zwierząt i dziedzictwem przyrodniczym,
- Dni Otwarte w związku z akcją pt. „Každy wie co robić z ZSEE”.

Działalność Stowarzyszenia jest aprobowana przez gminę Jasienica i corocznie wspierana z GFOSiGW kwotą około 30 tys. zł.

Przy Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Rudzicy działa również kółko ekologiczne przeprowadzające corocznie konkurs międzyszkolny pod nazwą „Przegląd Teatrzyków Ekologicznych” wspierany przez Urząd Gminy w postaci dotacji na zakup nagród o charakterze środowiskowym.

Innym ważnym zadaniem z zakresu edukacji ekologicznej, w powiązaniu z promocją cennych terenów pod względem krajobrazu kulturowego i przyrodniczego jest tworzenie ścieżek i tras rowerowych, turystycznych, w oparciu o zachowany, czytelny układ historycznej sieci drożnej – z obiektami zabytkowymi oraz punktami i panoramami widokowymi. Na terenie gminy Jasienica wyznaczonych i oznakowanych jest 10 ścieżek rowerowych o łącznej długości 147 km. Ścieżki te prowadzą wśród stawów, łąk, pól, stawów i pagórków. Na szczytach wzniesień znajduje się wiele bardzo atrakcyjnych punktów widokowych, szczególnie ciekawych przy dobrej widoczności.

Rysunek 26 Przykładowa trasa rowerowa wyznaczona na terenie gminy Jasienica przebiegająca przez Rudzicę – Iłownicę i Landek o długości 20km, o wyższym stopniu trudności

Źródło: <http://www.jasienica.pl/>

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej dziedzinie gospodarki środowiskowej.

9 Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych

Przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach PROGRAMU mają w większości charakter zadań złożonych i kosztownych. Biorąc pod uwagę możliwości finansowe gminy Jasienica, istnieje konieczność wsparcia konkretnych projektów w postaci preferencyjnego dofinansowania. Z uwagi na fakt, iż zadania związane z ochroną środowiska traktowane są jako szczególnie istotne dla zrównoważonego rozwoju kraju, występuje możliwość pozyskania środków finansowych na częściowe pokrycie wydatków związanych tymi działaniami.

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska są:

1. Źródła zagraniczne, w tym środki:
 - Unii Europejskiej, dostępne w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.
 - Funduszu na rzecz Globalnego Środowiska
2. Źródła krajowe, w tym środki:
 - Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
 - Fundacji Ekofundusz.

W przypadku inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej większość zadań finansowana będzie w ramach PO „Infrastruktura i Środowisko” (Fundusz Spójności). Mniejsze kwotowo zadania z zakresu

mogą być finansowane ze środków funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.

Uzupełnieniem środków funduszy UE może być dofinansowanie z krajowych funduszy ochrony środowiska, które w szczególności udzielają preferencyjnych pożyczek. Z zakresu odnawialnych źródeł energii wartym rozważenia jest aplikacja o środki Fundacji Ekofundusz.

Konkretny wybór formy i źródła dofinansowania będzie musiał być poprzedzony szczegółową analizą i znaleźć odzwierciedlenie w studium wykonalności dla poszczególnych inwestycji. Analizę taką najkorzystniej oprzeć o aktualne dane zamieszczane na stronach internetowych odpowiednich instytucji:

- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (PO IIŚ, fundusze strukturalne UE): www.mrr.gov.pl
- „Fundusz na rzecz Globalnego Środowiska: www.undp.org.pl
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: www.nfosigw.gov.pl
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach: www.wfosigw.katowice.pl
- Fundacja EKOFUNDUSZ: www.ekofundusz.org.pl

Szczegółowe określenie w momencie przygotowania Programu Ochrony Środowiska źródeł finansowania dla poszczególnych inwestycji nie może uwzględniać obserwowanego procesu ciągłych zmian co do zasad ich stosowania. Stąd też – w kontekście założonego wieloletniego horyzontu programowania – w dalszej części rozdziału przedstawiona zostanie propozycja rozwiązań w zakresie finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska, bazująca na aktualnie dostępnych danych.

10 Monitoring i kontrola realizacji przedsięwzięć zapisanych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Jasienica

10.1 Monitoring środowiska

Państwowy monitoring środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z 2001 roku system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Elementem polityki ekologicznej gminy jest tworzenie i wyposażanie systemu badań stanu środowiska, przetwarzanie uzyskanych danych oraz ich upowszechnianie. Rozwój systemów gromadzenia, interpretowania, wykorzystywania, prognozowania zmian stanu środowiska i publikacji danych o środowisku.

Ponadto, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy sporządzanie co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

10.1.1 Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

10.1.2 Ochrona powierzchni ziemi

Celem monitorowania jest określenie:

- ilość zdegradowanych gruntów
- ilość gruntów zrekultywowanych
- ilość gruntów przeznaczonych na uprawy energetyczne
- zawartość metali ciężkich w glebie
- zasobność gleby oraz odczyn

10.1.3 Ochrona powietrza

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej,
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów
- węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych Miasta, w szczególności
- w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu
- przedsięwzięć modernizacyjnych).

10.1.4 Ochrona wód

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska,
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

10.1.5 Gospodarowanie odpadami

Szczegółowe aspekty dotyczące monitoringu w zakresie gospodarowania odpadami zawarte zostały w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Jasienica.

11 System zarządzania środowiskowego w gminie Jasienica

11.1 System EMAS

W roku 1993 kraje Unii Europejskiej przyjęły do stosowania Rozporządzenie Rady Wspólnoty dotyczące udziału przedsiębiorstw z sektora przemysłowego w unijnym programie ekozarządzania i auditów, zwanym EMAS. Skrót ten pochodzi od pierwszych liter oryginalnej nazwy Eco-Management and Audit Scheme¹⁷ (*System Ekozarządzania i Eko-auditów).

¹⁷ R.Pochyluk, P.Grudowski, J.Szymański „Zasady wdrażania systemu zarządzania środowiskowego zgodnego z wymaganiami normy ISO 14001”, Gdańsk 1999 r

System ten umożliwia zarejestrowanie firmy znajdującej się na obszarze Unii Europejskiej i spełniającej wymagania określone w rozporządzeniu.

Ponadto sprawdza się czy w raporcie firmy zawarte są dane o stanie środowiska.

W roku 2001 zatwierdzono i wprowadzono w życie rozporządzenie, które umożliwia dobrowolne uczestnictwo w programie nie tylko przedsiębiorstw przemysłowych, ale również różnego rodzaju organizacji.

Organizacje które mają już wprowadzony System Zarządzania Środowiskowego z dużo większą łatwością mogą przystąpić do rejestracji w EMAS ponieważ podstawową sprawą jest uznanie zgodności funkcjonującego Systemu Zarządzania Środowiskowego wymaganiami normy ISO 14001.

11.2 REMAS¹⁸

Regionalny System Zarządzania Środowiskowego w skrócie REMAS ma na celu przede wszystkim:

- poprawę stanu ochrony środowiska,
- sukcesywnego zmniejszania źródeł zanieczyszczeń i ich negatywnych skutków,
- racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi z równoczesną ochroną walorów środowiska.

Zgodnie z nową ustawą Prawo ochrony środowiska każde województwo, powiat i gmina musi, co 4 lata opracowywać program ochrony środowiska, z uwzględnieniem działań na kolejne 4 lata. Realizacja efektów zawartych w programach ochrony środowiska dokonywana jest, co 2 lata. Zapisy ustawowe mogą być skutecznie realizowane tylko wówczas, jeśli programy powiatowe i gminne powstają i są realizowane jedynie w sposób zintegrowany. Dlatego też należy zapewnić funkcjonowanie (wyłącznie na zasadach dobrowolności) Regionalnego Systemu Zarządzania Środowiskowego REMAS. System ten łączy w sobie model czystej produkcji, zasadnicze elementy międzynarodowych norm ISO 14000 oraz specjalne narzędzia w postaci programów komputerowych i baz danych wspomagających wdrażanie i integrację tego modelu. Na wprowadzany system REMAS składają się szczegółowe algorytmy postępowania powiązane ze sobą za pomocą następujących procedur operacyjnych:

- 1. PR 1 - Zarządzania środowiskowego** – określa on sposób organizacji zarządzania środowiskowego w gminie/powiecie. Pomaga w opracowaniu polityki środowiskowej, ustala cele i zadania środowiskowe, generuje program zarządzania środowiskowego i stanowi zasadnicze elementy programu ochrony środowiska.
- 2. PR 2 - Oceny efektów działalności środowiskowej** – określa zasady monitorowania i okresowego wpływu działalności gminy/powiatu na środowisko, identyfikuje aspekty środowiskowe, określa priorytety. Pozwala opracowywać działania korygujące i zapobiegawcze oraz doskonali funkcjonowanie systemu.
- 3. PR 3 - Zarządzania informacjami ekologicznymi** – określa zasady gromadzenia danych, przetwarzania i udostępniania informacji w skali całego województwa pomiędzy partnerami REMAS.

W modelu REMAS instrumenty instytucjonalne spełniają rolę stymulującą samorządy i przedsiębiorstwa do podejmowania ważnych inwestycji ekologicznych dla całego regionu biorąc pod uwagę również instrumenty ekonomiczne.

Wprowadzany w województwie śląskim system REMAS w sposób zintegrowany i ukierunkowany na zrealizowanie dużych zadań spełnia kryteria dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej.

11.3 System Zarządzania Środowiskowego na obszarze Gminy Jasienica

System Zarządzania Środowiskowego umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz podejmowanie działań dla poprawy stanu środowiska.

¹⁸ Sokół W.A. „Zintegrowany system zarządzania środowiskowego powiatem i gminami ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami komunalnymi” – opis projektu WFOŚ, Katowice, grudzień 2001 r.

Wprowadzenie Systemu Zarządzania Środowiskowego w Urzędzie Gminy Jasienica powinno polegać na:

1. Wyznaczeniu właściwej Polityki Środowiskowej Gminy,

Polityka Środowiskowa¹⁹ jest to deklaracja organizacji dotycząca jej intencji i zasad odnoszących się do ogólnych efektów działalności środowiskowej, określająca ramy do działania i ustalenia celów oraz zadań środowiskowych organizacji

Polityka Środowiskowa organizacji jest fundamentem Systemu Zarządzania Środowiskowego, powinna stanowić ramy do ustalania i przeglądu celów i zadań środowiskowych.

Odpowiedzialność za ustalenie Polityki Środowiskowej zwykle spoczywa na Kierownictwie. Kierownictwo organizacji jest również odpowiedzialne za wdrożenie polityki.

Najwyższe Kierownictwo powinno określić Politykę Środowiskową tak, aby uwzględniała:

- misję organizacji,
- wymagania zainteresowanych stron oraz komunikowanie się z nimi,
- ciągłe doskonalenie,
- zapobieganie zanieczyszczeniom,
- specyficzne warunki lokalne i regionalne,
- zgodność z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska oraz z innymi wymaganiami prawnymi, które dotyczą organizacji,
- koordynację z istniejącą polityką (np. Polityką Jakości),
- udostępnienie polityki publicznie.

2. Zidentyfikowaniu aspektów środowiskowych związanych z działalnością i usługami Gminy,

Wskaźniki oceny efektywności działalności środowiskowej mogą być, np.: efektywność wykorzystania materiałów i energii, procent powtórnie wykorzystanych odpadów (np. makulatury), liczba wypadków środowiskowych.

zidentyfikowaniu wymagań środowiskowych związanych z działalnością, usługami i procesami oraz Systemem Zarządzania Środowiskowego i ochroną środowiska.

3. Wyznaczeniu celów i zadań środowiskowych w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe i Politykę Środowiskową,

Cel środowiskowy⁵⁹ jest to ogólny cel wynikający z Polityki środowiskowej, który organizacja ustaliła do osiągnięcia, i który jest określony ilościowo, tam gdzie jest to możliwe.

Zadanie środowiskowe⁶⁰ jest to szczegółowe wymaganie dotyczące efektów działalności środowiskowej, wyrażane ilościowo zawsze, gdy jest to możliwe, mające zastosowanie do organizacji lub jej części, wynikające z celów środowiskowych, które należy określić lub zrealizować, aby osiągnąć te cele.

Po ustaleniu celów i zadań organizacja powinna określić dla nich mierzalne wskaźniki. Wskaźniki te mogą być podstawą do oceny efektów działalności środowiskowej.

Organizacja powinna ustanowić i utrzymywać udokumentowane cele i zadania środowiskowe dla każdej służby oraz na odpowiednim szczeblu wewnątrz organizacji.

4. Opracowaniu Programu Zarządzania Środowiskowego.

Program Zarządzania Środowiskowego powinien przydzielać odpowiedzialnością realizację wyznaczonych celów i zadań środowiskowych konkretnym osobom lub odpowiedniemu szczeblowi organizacji, powinien określić środki i terminy, w których cele i zadania środowiskowe muszą być realizowane.

Przystępując do opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego, należy rozważyć:

- sposób opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego,

¹⁹ na podstawie normy PN-EN ISO 14001, 1996

⁵⁹ Norma PN-EN ISO 14001:1996

⁶⁰ Norma PN-EN ISO 14001:1996

- sposób uwzględnienia w programie celów przedstawionych w Polityce Środowiskowej organizacji,
- sposób kontrolowania i przeglądania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób kontrolowania stopnia realizacji celów i zadań środowiskowych,
- odpowiedzialność osób albo organizacji za poszczególne etapy i całość realizacji celów i zadań środowiskowych określonych w Programie Zarządzania Środowiskowego.

Wszystkie wymagane elementy Systemu Zarządzania Środowiskowego powinny być wdrożone, a ustalone procesy, zwłaszcza te związane ze znaczącymi oddziaływaniami na środowisko powinny być okresowo kontrolowane.

Każdy pracownik Urzędu Gminy powinien być świadomy swojej roli w Systemie Zarządzania Środowiskowego.

W ramach wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego, w Urzędzie Gminy w Jasienicy powinien zostać powołany Pełnomocnik ds. Systemu Zarządzania oraz Zespół ds. Środowiskowych.

Zadaniem Pełnomocnika ds. systemu Zarządzania będzie nadzorowanie i zapewnienie prawidłowego wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego.

Pełnomocnik ds. systemu Zarządzania odpowiedzialny będzie za nadzór nad realizacją wszystkich zaplanowanych zadań i przedsięwzięć związanych z Polityką Środowiskową i Programem Zarządzania Środowiskowego.

W skład zespołu ds. Środowiskowych wchodzi przedstawiciele poszczególnych wydziałów Urzędu Gminy. Zespół odpowiedzialny będzie za identyfikację aspektów środowiskowych, ustalenie i realizację celów i zadań środowiskowych oraz ich okresową aktualizację oraz za przekazanie informacji uzyskanych na spotkaniach.

W pierwszym etapie system Zarządzania Środowiskowego powinien być wdrożony w Urzędzie Gminy, w drugim etapie w jednostkach Urzędu, natomiast w trzecim w przedsiębiorstwach funkcjonujących na obszarze Gminy.

Urząd Gminy po sformułowaniu Polityki Środowiskowej na obszarze miejscowości i określeniu własnego Programu Zarządzania Środowiskowego będzie mógł nadzorować i oceniać realizację Programu Zarządzania Środowiskowego w poszczególnych zakładach, które znacząco oddziałują na środowisko. Ocena taka powinna być dokonywana raz w roku przez Wydział Ochrony Środowiska.

Bibliografia

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z elementami strategii rozwoju gminy, Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli „TEREN” Spółka z o.o. w Łodzi, 1999r
2. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica, Eko- Team Konsulting Bielsko – Biała, 2004
3. Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Jasienica, Eko- Team Konsulting Bielsko – Biała, 2004
4. Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Jasienica, UG Jasienica,
5. Strategia Rozwoju Gminy Jasienica, Zygmunt Miętus, 2008,
6. Stan właściwości agrochemicznych gleb i zanieczyszczeń metalami ciężkimi gruntów na użytkach rolnych gminy Jasienica, Sprawozdanie z wykonania badań i ocena wyników, Okręgowa Stacja Rolniczo Chemiczna w Gliwicach, 2004
7. Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Jasienica, Ekologus, Bielsko – Biała 2007
8. Projekt Założeń do Planu zaopatrzenia Gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, Fundacja na Rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii, Katowice, 2002,
9. Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego Rozwoju i Zrównoważonego Rozwoju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych przy współpracy z Ministerstwem Środowiska, Warszawa czerwiec 2000r.
10. Dyrektywa ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza nr 96/62/WE wraz z innymi dyrektywami dotyczącymi powietrza.
11. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do 2004 roku oraz Cele Długoterminowe do 2015r., Arcadis Ekokonrem, Sp. z o.o. we Włodawku, Katowice 2002r.
12. Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej.
13. Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006,
14. Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2003 roku,
15. Stan środowiska w województwie śląskim w 2006 roku,
16. Szósta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2007 rok,
17. Zanieczyszczenie atmosfery w województwie śląskim w latach 2003 – 2004” Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna; Katowice – 2005r.
18. Generalny pomiar ruchu 2005 – Synteza wyników.
19. Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza.
20. Program ochrony środowiska dla gminy Jasienica.
21. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowanie przestrzennego gminy Jasienica.
22. Założenia do planu zaopatrzenia gminy Jasienica w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy.
23. Strona internetowa gminy Jasienica www.jasienica.pl.
24. Bank danych regionalnych www.stat.gov.pl.

Spis skrótów

b.d. – brak danych,
CO – tlenek węgla,
CO₂ – dwutlenek węgla,
co – centralne ogrzewanie,
Cr – kredowy poziom wodonośny
cwu – ciepła woda użytkowa,
EBOR – Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju,
ESOCh – Ekologiczny System Obszarów Chronionych,
GFOŚiGW – Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
GJ – gigadżul,
GUS – Główny Urząd Statystyczny,
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych,
JCWPd – Jednolita Część Wód Podziemnych
KDPR – Kodeks Dobrych Praktyk Rolniczych,
kW – kilowat,
MD – monitoring diagnostyczny
MSO – Międzygminne składowisko odpadów,
MW – megawat,
MWt – megawat cieplny,
MWe – megawat elektryczny,
MJ – megadżul,
m³ – metr sześcienny,
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
NON – nie odpowiadający normatywom,
NO₂ – dwutlenek azotu,
NO_x – tlenki azotu,,
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
PM₁₀ – stężenie pyłu o średnicy aerodynamicznej ziaren do 10 µm,
PM_{2.5} – stężenie pyłu o średnicy aerodynamicznej ziaren do 2,5 µm,
RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych,
SCh – R – Stacja Chemiczno – Rolnicza,
SO₂ – dwutlenek siarki,
SO_x – tlenki siarki,
SP – Starostwo Powiatowe,
t – tona,
VOC - lotne zanieczyszczenia organiczne,
Q – czwartorzędowy poziom wodonośny
UG – Urząd Gminy,
UPWP – Użytkowy Poziom Wód Podziemnych,
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.
0981/K – punkt w sieci krajowej

Definicje wybranych terminów środowiskowych

Agroturystyka – alternatywna forma masowej turystyki typu hotelowego, obejmująca różnego rodzaju usługi, poczynając od zakwaterowania przez częściowe całonocne wyżywienie, wędkarstwo, jazdę konną, po uczestnictwo gości w pracach domowych.

Antropogeniczny czynnik – czynnik związany z każdą formą pośredniego lub bezpośredniego wpływu człowieka na środowisko i na bytujące w nim rośliny.

Biologiczne Zapotrzebowanie na Tlen (BZT, BOD) - Ilość tlenu (w mg/L) potrzebna do rozkładu materii organicznej przez mikroorganizmy w warunkach laboratoryjnych. Używana do określania zanieczyszczenia wody materią organiczną.

Biomonitoring - Użycie żywych organizmów do określenia czy ścieki nadają się do zrzutu do odbiorników oraz do określania jakości wody w dole strumienia od miejsca zrzutu ścieków.

Chemiczne Zapotrzebowanie na Tlen (ChZT) - Ilość tlenu zużywana (w mg/L) w procesie utleniania substancji organicznej i utleniającej się w warunkach laboratoryjnych. Używana do określania całkowitej zawartości substancji organicznej i nieorganicznej w zanieczyszczonej wodzie. W przeciwieństwie do BZT, prawie wszystkie substancje mogą zostać utlenione.

Czynniki glebotwórcze – czynniki wpływające na powstanie i kształtowanie się gleby.

Degradacja środowiska – niszczenie elementów środowiska i jego zasobów przez działalność człowieka albo zjawiska przyrody, zwłaszcza klęski żywiołowe.

Ekorozwój – rozwój zrównoważony – koncepcja rozwoju społeczno-gospodarczego uwzględniająca uwarunkowania przyrodnicze i zakładająca ochronę podstawowych procesów ekologicznych.

Euroregion - zinstytucjonalizowana forma współpracy regionów przygranicznych dwóch lub więcej państw.

Monitoring środowiskowy Pomiar stężeń czynników szkodliwych w środowisku, mający na celu ocenę wielkości narażenia oraz ryzyka wystąpienia skutków zdrowotnych, przy przyjęciu za podstawę oceny odpowiednich danych interpretacyjnych.

Kwaśne deszcze – deszcze powstałe wskutek występowania w powietrzu atmosferycznym zwiększonego stężenia dwutlenku siarki i tlenku azotu, emitowanych podczas spalania nośników energetycznych, zwłaszcza węgla i ropy naftowej. Prowadzi to do pogorszenia struktury grunelkowej gleb i obniżenia ich urodzajności.

Ocena oddziaływania na środowisko (OOŚ) - badanie polegające na określeniu, opisie i ocenie bezpośrednich i pośrednich skutków danego przedsięwzięcia dla: człowieka oraz komponentów środowiska przyrodniczego (fauny, flory, wód, gleb, powietrza, klimatu, krajobrazu), oddziaływania między tymi elementami; dóbr materialnych i dziedzictwa kultury; ocena wpływu środowiska powinna być wykonana zgodnie z prawem polskim i odpowiednimi dyrektywami UE, dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego.

Próg szkodliwości – zagęszczenie populacji agrofagu, przy którym w razie nie wykonania zabiegu straty przekroczyłyby wartość tolerowaną.

Rekultywacja zanieczyszczonej gleby lub ziemi – polega na przywróceniu ich do stanu wymaganego standardami jakości.

Rewitalizacja terenu poprzemysłowego – proces oczyszczenia i ponownego zagospodarowania terenu poprzemysłowego.

Standard jakości środowiska – wymagania, które muszą być spełnione w określonym czasie przez środowisko jako całość lub jego poszczególne elementy przyrodnicze.

Substancja niebezpieczna – jedna lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą, w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska; substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii.

Środowiskowa jakość docelowa, docelowy stan środowiska Oznacza pożądaną jakość danego elementu środowiska naturalnego, jaką należy osiągnąć, np. jakość wody w rzece zapewniająca utrzymanie zdrowej populacji ryb. Docelowa, jakość środowiskowa zwykle nie jest wyrażana wartościami liczbowymi, w przeciwieństwie do normy jakości środowiskowej.

Środowiskowe czynniki – czynniki zewnętrzne, głównie fizyczne i chemiczne (abiotyczne), jak temperatura, wilgotność, nasłonecznienie, zasolenie, zakwaszenie, a także biologiczne (biotyczne), wpływające na rozwój organizmów oraz funkcjonowanie systemów ekologicznych.

Zanieczyszczenie środowiska Wprowadzenie do środowiska substancji chemicznych lub biologicznych w ilościach stwarzających zagrożenie dla jakiegokolwiek z jego funkcji.

Według:

M. Jakubowski i in., "Słownik terminów stosowanych w toksykologii".

Lenntech, „Słownik terminów o wodzie”

Fundusze Strukturalne, Słownik terminów

¹ Projekt Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014